

Mala knjižnica Društva hrvatskih književnika

KNJIGA 71.

Uredništvo

Mate Ganza

Maja Gjerek

Borben Vladović

Glavni urednik

Borben Vladović

e-mail: dhk@dhk.hr

ISBN: 978-953-278-003-1

BORIS DOMAGOJ BILETIĆ

U gostima

Izbor prepjevā autorove poezije

*Selection of the author's poetry
translated into foreign languages*

DRUŠTVO HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA

Zagreb, 2007.

Ilustracija na koricama:

Bez naslova. Autorica: akad. slikarica Antonija Modrušan.

Knjigu posvećujem svojim prevoditeljima,
a posebno uspomeni preminulih –
Nadije Neporožnie i Jadranke Ristić.

Boris Domagoj Biletić

I dedicate this book to my translators
and in particular to the memory of the departed –
Nadya Neporozhnya and Jadranka Ristić.

Boris Domagoj Biletić

O prevodenju poezije

»Bijelom svjetlošću vječnih kajda optočen,
mrtav za ovakav svijet stapam se
s bjelinom pitomog blizanca,
zauvijek jedan i nedjeljiv.«

(Boris Domagoj Biletić: *Svrha putovanja*)

»pod prstima se večer raspada
kao izgoren papir – i nebo postaje pepeo
ruka koja piše uvijek je prespora«

(Raoul Schrott: *Fizikalna optika II*)

Joachim Kühn živi na Ibizi, svira klavir i saksofon kao malo tko i jedna je od europskih legendi jazza. Majid Bekkas je iz Maroka i večeras, dok slušam »Joachim Kühn Trio« u dvorištu Visoke glazbene škole u Augsburgu, on je taj koji će moje misli povesti na lutanje po pitanjima o prevodivosti i neprevodivosti poezije. Majid Bekkas pjeva večeras širok repertoar: pjeva prepoznatljiv američki jazz, zatim na marokanskom arapskom neke orijentalne napjeve od kojih slušatelje prožimaju srsi i tjeraju ih na spontan pljesak, onda i na njemačkom i na arapskom Brechtove songove. Uz to on svira čudan drveni bas i nedokučivo se smješka. Njegov instrument, koji izgleda kao grubom rukom izdjeljan, čudno reflektira na crnom laku otmjenog Steinwaya za kojim upravo u zanosu luduje Kühn. S njima je još Španjolac Ramon Lopez, koji inače živi u Parizu i čiji su bubnjevi večeras ravnopravan instrument, a ne samo nositelji ritma. Trio pruža užitak vrhun-

ske glazbene poslastice: profesionalizam velikih majstora prožet radošću i slobodom. Najljepši doživljaj su njihovi zaljubljeni pogledi, tipični za glazbenike koji muziciraju zajedno i koji se tako dobro razumiju da su im pogledi dovoljni. Povremeno i mene preplavljuje potreba za širokim, sretnim osmijehom dok ih tako gledam kako se oznojeni i uzbuđeni gledaju, kako klimanjem glave jedan drugom potvrđuju da su se pronašli, da se razumiju, da se vole kao malo tko na ovome svijetu. Povremeno se mršte – pred kompliciranijim trenutkom najavljuju grimasama da se nešto sprema, pogledavaju se napeto i gladno, a onda, dok se melodija i ritam prelamaju u tisućama zvukova, čvor se razrješava na idealan način, ni jedan ton ne strši, eksplozija harmonije i emocija rastvara se u prostoru i vremenu, oni se opet zaljubljeno gledaju potvrđujući jedan drugom da su uspjeli, dodirnuli su vječnost, zar to nije razlog za sreću?

Podrijetlo, jezik, kulturni krug, glazbena socijalizacija, škole koje su završili – sve im je različito, različiti su njihovi temperamenti; naravno, oni i izgledaju različito. Ovaj Nijemac, ovaj Španjolac i ovaj Marokanac prepoznatljivi su predstavnici svojih naroda. Pomaci koje unose u zajedničku svirku vidljivi su, naročito arapski prizvuk – taj ritam, ona pustinjska čežnja, melankolija ruba kontinenta, suzdržana erotika koju samo Orijent poznaje u svoj njezinoj strastvenoj otajnosti. Pa ipak je harmonija koja nastaje u zajedničkom prožimanju »klasična«, ma što ta riječ značila. Umjetnost, to je večeras ovdje u Augsburgu svima jasno, ne poznaje granice, ne priznaje barijere, ne pita za podrijetlo. To je zato jer ona sama izvire iz iskonske potrebe da se izreknu bol i radost, razumiju život i smrt, opišu ljubav i usamljenost. Druge mi teme ne padaju na pamet, sve je u tih šest pojmova sadržano,

o njima se na svim kontinentima pjeva, svira, one se prelama-ju u ritmovima udaraljki, izvijaju iz kojekakvih frula i truba, grče se u prstima pijanista u frakovima, šute po muzejima ili odzvanjaju po birtijama u kojima se natječu slam-poete. Rap s Kariba i Hölderlin žele nam reći jedno te isto, a prepliću se kao drveni marokanski bas i njemački glasovir u jedno suzvučje – ali jesu li prevodivi s jednog instrumenta na drugi?

Sigurno ne bez ostatka, ne tako da se matematičkom logikom prebace note iz jedne ljestvice u drugu. Ali – i to me jazz-trio večeras uči – ni ne radi se o neurotičnom perfekcionizmu koji bi htio izraziti *sve* i to u omjeru jedan prema jedan. Preslikavanja koja su u povijesti slikarstva radili veliki falsifikatori i koja su znala namučiti stručnjake po muzejima nisu imitatorima donijela nikakvo priznanje (osim naivnog divljenja njihovoj vještini kopiranja), a poštovateljima slikarstva nikakav dodatni užitak niti novu spoznaju o svijetu. Čak i kad zaključimo da su njihove kopije *iste* kao originali, možemo samo razočarano ustvrditi da i tisuću identičnih osmijeha *Mona Lise* ne mogu obogatiti svijet njezinom zagonetnom blagošću. Slikarstvo naravno ne treba prevoditi, kao ni glazbu, ali onaj koji bi – prožet i obuzet ovom slikom – naslikao svojim potezima novu Mona Lisu, preveo je na izričaj svoje osjećajnosti, svakako bi nas obogatio.

No je li poezija zbog svoje ukorijenjenosti u jeziku, kao mediju nedostupnom onom tko tim jezikom ne govori, bitno različita od drugih umjetnosti? Ovo pitanje vodi nas dalje: Čini li poeziju isključivo jezik kao medij ili ona njezina osobina, koja po Brodskom pjesnika čini medijem jezika, njegovim izabranikom, onim koji jeziku služi? I nije li ova osobina univerzalna, neovisna o vremenu i mjestu? I nije li već svaki

novi slušatelj i čitatelj čak na istome jeziku već interpretator, a tekst poezije jedanput stvoren zauvijek prepušten rijeci novih interpretacija? I zašto onda prijevod ne bi bio jedna od legitimnih mogućnosti čitanja – po mome mišljenju dapače ponajbolja, jer tek prevoditelj u svom dovijanju da pronađe odgovarajuća rješenja uviđa sve zamke koje je pjesnik postavio. Prevoditelj ponire u tekst tražeći jezgru pjesme, njezin razlog postojanja, logiku njezine gramatike, smisao njezine slikovitosti i to na onome stupnju ogoljenosti na kojemu su ovaj razlog, ova logika i ovaj smisao univerzalni, proizišli iz vrela iskonske potrebe za izričajem, onoga istog vrela iz kojeg je nastao i jezik. Ova gola jezgra čini prevodenje mogućim i poželjnim. Rado izgovoreni sociološki argumenti o neophodnosti i vrijednosti prevodenja kao mosta među narodima, kao puta za bolje upoznavanje, kitnjasti političko-mirotvorni hvalospjevi prevoditeljima kao sponama u svijetu (naravno, jedva ikad objektivirani u honorarima) samo su prazno brbljanje. Nisu prevoditelji svojim znanjem i naporom oni koji stvaraju mogućnost međusobnog »razumijevanja među narodima« – ova je mogućnost ugrađena u jezik sam, a time od iskona i u poeziju. Prevoditelji odgovaraju na izazov izricanja neizrecivog, na isti izazov na koji reagiraju i pjesnici, samo na drugom stupnju, prevoditelji su izazvani nečime što u jeziku već postoji, a pjesnici nečime prije jezika, što se u njemu tek treba oblikovati.

Kako prevesti rime, aliteracije, trope utkane u zvuk? Što se sve gubi ako riječi »povuče«, »pijesak«, »prazni« i »pozлата« (Biletićeva pjesma »U suton se svlačimo«) na drugom jeziku više ne počinju glasom »p«? Je li važnije na tome mjestu pronaći riječi drugog jezika koje tim glasom počinju, a značenje im je barem približno isto (ili barem dolazi iz srodnog se-

mantičkog kruga) ili zadržati značenje, a riječi na »p« ugraditi na drugome mjestu? Ili ipak treba izabrati novi konsonant i njega ponavljati – kao što sam ja učinila u svome prepjevu ove pjesme s glasom »s« na što čak navodi naslov originala, a što se opet nije dalo zadržati u prijevodu? Dok rješava ovakve dileme, prevoditelj uranja u pjesmu, otkriva njezine nužnosti, ulazi u trag nadahnuću i nakani originala. On pušta pjesmu da ga obuzme, traži njezin ključ, broji slogove, naglašene i nenaglašene, odbacuje nacrtane sheme, govori naglas stihove kako bi mu se njihov ritam otkrio u mogućnostima drugog jezika. Slike ne znače svima isto, pješčana obala Baltika nije ista kao pješčana uvala u Istri – prevoditelj dvoji: Ostaviti slutnju stranog prostora ili navesti asocijaciju u smjeru prepoznatljivog da bi se sačuvala misao koja se krije iza slike? Svi jezici, poznato je, nemaju isti broj riječi; slavenski jezici sa svršenim i nesvršenim glagolskim vidom izluđuju njemačkog prevoditelja, koji ovaj vid mora izraziti priloškim oznakama ili ga zatomiti, ali zato njemački pisci uzvraćaju konjuktivom i pojmovima koji tjeraju na izmišljanje nezgrapnih kovanica... No već je Noam Chomsky svojom generativnom gramatikom otvorio put spajanju jezikoslovlja i neurologije na tragu opće sposobnosti ljudske vrste izraziti pojmove, slike i radnje jezikom i došao do antropoloških konstanti koje se pretvaraju u unutrašnju logiku svakog jezika. Nastajanje jezika sa svim varijacijama leksika i tajnama gramatike iskonska je ljudska potreba da izrazi opažaje – inačice Kule babilonske samo su dokaz nepregledna bogatstva mogućnosti. Poezija je u tamnim svojim počecima identična nastanku jezika.

Nije dakle prevodivost jezika preduvjet prevodenju poezije, nego iskonska osobina poezije epifanijom otkrivati svijet. Sumnja u prevodivost nastaje zbog materijala u kojem se

ova – u biti svuda na svijetu i u svim epohama ista – epifanija događa. Ovu sumnju izražavaju perfekcionista, oni koji traže apsolutno, željni onoga faustovskog trenutka kojemu mogu reći neka stane. Prevoditelji, oni koji se upuštaju u avanturu prevođenja, znaju da za razliku od originala prijevodi brzo stare, znaju da u istom trenutku mogu nastati dva potpuno različita prijevoda, da im se onaj drugi može i samima učiniti boljim, što ih čini ranjivima. U izboru pred nama objavljuju se, na primjer, »prepjevi različitih prevoditelja iste pjesme na istome jeziku«, a ta se odluka pozitivno argumentira »budući da je svaki prepjev/prijevod autorsko djelo«. Skeptici bi to mogli i drugačije objasniti: »budući da je svaki prepjev/prijevod po definiciji nesavršen i samo suma jednog beskonačnog niza prijevoda bila bi identična originalu.« Ali identične slike velikih falsifikatora, vidjeli smo gore, ne uzbuđuju nikoga. Ono što prijevode čini uzbudljivima jest njihova različitost od originala.

Prijevod s hrvatskoga na druge slavenske jezike (u primjeru prijevoda pjesama Borisa Domagoja Biletića oni na makedonski i slovenski) imaju prednost sličnosti jezika o kakvoj je pisao France Bernik uspoređujući prijevod Prešernovog »Sonetnog vijenca« na njemački (Klaus Detlef Olof) i hrvatski (Luko Paljetak). Ova usporedba navodi Bernika na razlikovanje između prepjeva (Olof) i prijevoda (Paljetak), a osnova za ovu razliku po njemu je ustanovljena razlikama u strukturama jezika, koje su nekad veće, a nekad manje, što u konačnici samo opravdava veće ili manje odstupanje od originala. Biletićeva poezija u ovom izboru prijevoda i prepjeva obogaćena je za nove zvukove i nove asocijacije – bilo da čitajući slovenske i makedonske prijevode čitatelj naslućuje prastare slavenske jezične veze, bilo da se oslanja na svoje poznavanje

francuskog, engleskog, njemačkog ili talijanskog i pušta da mu Biletić zazvoni kao neki od velikih pjesnika tih jezika, bilo da ga opčara vlastito nepoznavanje litavskoga.

* * *

Je li prijevod Brechta na arapski dobar, ne umijem procijeniti, ali Majid Bekkas pjeva večeras stare Brechtove son-gove na uzbudljiv, različit način. Stari bi Goethe, čija je vizija »Weltliteratur« uvijek bila nešto drugo od politički korektnih ideologija, bio sigurno zadovoljan.

Alida Bremer

Zur Frage der Übersetzbarkeit von Poesie

„Eingefasst in das weiße Licht der ewigen Noten,
tot für eine solche Welt verschmelze ich
mit dem Weiß des zahmen Zwillings,
eins und unzertrennbar für immer.“

(Boris Domagoj Biletić: *Sinn des Reisens*)

„unter den fingern zerfällt der abend
wie verbranntes papier – und der himmel zu asche
die hand die schreibt ist immer zu langsam“

(Raoul Schrott: *Physikalische Optik II*)

Joachim Kühn lebt auf Ibiza, er spielt Klavier und Saxophon wie kaum ein anderer, und er ist eine der europäischen Jazz-Legenden. Majid Bekkas stammt aus Marokko, und heute Abend, während ich dem „Joachim Kühn Trio“ im Hof der Musikhochschule in Augsburg lausche, ist er derjenige, der meine Gedanken zu der Frage der Übersetzbarkeit von Poesie entführen wird. Majid Bekkas singt heute Abend ein breites Repertoire: vom erkennbaren amerikanischen Jazz über orientalische Lieder in marokkanischem Arabisch, bei denen die Zuhörer eine Gänsehaut bekommen und die sie zu spontanem Applaus verleiten, bis hin zu Brecht-Songs auf Deutsch und Arabisch. Dabei spielt er einen merkwürdigen Bass und lächelt unergründlich. Sein Instrument, das aussieht, als wäre es von grober Hand gefertigt, spiegelt sich seltsam im schwarzen Lack des vornehmen Steinway-Flügels, an dem sich gerade Kühn berauscht. Gemeinsam mit ihnen tritt der Spanier

Ramon Lopez auf, der in Paris lebt und dessen Schlagzeug heute Abend ein gleichberechtigtes Instrument ist, nicht nur ein bloßer Rhythmusgeber. Das Trio ist ein musikalischer Leckerbissen: der Professionalismus ausgewiesener Könner paart sich mit Freude und Freiheit. Das schönste Erlebnis sind ihre verliebten Blicke, die typisch für Musiker beim gemeinsamen Musizieren sind, die sich so gut verstehen, dass ihnen Blicke ausreichen. Bisweilen überkommt auch mich das Bedürfnis nach einem breiten, glücklichen Lächeln, während ich so zuschaue wie sie sich verschwitzt und aufgereggt anschauen, wie sie mit einem Kopfnicken den anderen bestätigen, dass sie sich gefunden haben, dass sie sich verstehen, dass sie sich lieben wie kaum jemand auf dieser Welt. Manchmal verziehen sie ihre Gesichter – vor komplizierteren Passagen kündigen sie mit ihren Grimassen an, dass sich etwas anbahnt, sie sehen sich gegenseitig gespannt und hungrig an, und dann brechen die Melodie und der Rhythmus in tausend Tönen hervor, und der Knoten wird auf bestmögliche Art gelöst, kein Ton sticht heraus, die Explosion aus Harmonie und Emotionen zerfällt in Raum und Zeit, sie schauen sich wieder verliebt an und bestätigen sich gegenseitig, dass sie es geschafft haben, dass sie wieder einmal die Ewigkeit berührt haben – ist das nicht eine treffliche Grundlage für Glück?

Ihre Herkunft, ihre Sprachen, ihre Kulturkreise, ihre musikalische Sozialisation, die Schulen, die sie besucht haben – alles unterscheidet sich, ihre Temperamente sind unterschiedlich, sie sehen natürlich auch unterschiedlich aus. Dieser Deutscher, dieser Spanier und dieser Marokkaner sind erkennbare Vertreter ihrer Völker. Die Abweichungen, die sie in das gemeinsame Musizieren einbringen, sind spürbar, vor allem die arabische Nuance – dieser Rhythmus, diese Sehnsucht

der Wüste, die Melancholie vom Rande eines Kontinents, die verhaltene Erotik, deren leidenschaftliches Geheimnis nur der Orient kennt. Und doch ist die Harmonie, die bei dieser Begegnung entsteht, „klassisch“, was auch immer dieses Wort bedeutet. Die Kunst, das ist heute Abend hier in Augsburg allen Anwesenden klar, kennt keine Grenzen, akzeptiert keine Barrieren, sie fragt nicht nach Herkunft. Ihr Ursprung liegt im Urbedürfnis der Menschen, Schmerz und Freude auszudrücken, Leben und Tod zu begreifen, Liebe und Einsamkeit zu beschreiben. Andere Themen fallen mir nicht ein, alles steckt in diesen sechs Begriffen, über sie singt man auf allen Kontinenten, ihnen zu Ehren spielt man, sie brechen aus den rhythmischen Schlägen der Schlaginstrumente hervor, sie winden sich aus verschiedenen Flöten und Trompeten, sie verkrampfen sich in den Fingern der Pianisten in Fracks, sie schweigen an den Museumswänden und ertönen in den Kneipen, in denen die Slam-Poeten wetteifern. Der Rap aus der Karibik und Hölderlin wollen uns dasselbe sagen, und sie verflechten sich wie der marokkanische Bass und der deutsche Flügel zu einer Harmonie – aber sind sie auch von einem Instrument auf das andere übertragbar?

Sicher nicht restlos, sicher nicht so, dass man mit mathematischer Logik die Noten aus einer Tonalität in die andere überträgt. Aber – und das lehrt mich das Jazz-Trio heute Abend – es geht dabei gar nicht um einen neurotischen Perfektionismus, der *alles* ausdrücken möchte – und das im Verhältnis eins zu eins. Die Bildkopien, die in der Geschichte der Malerei die großen Fälscher angefertigt haben, und die Fachleute in den Museen der Welt manchmal zur Verzweiflung trieben, brachten am Ende den Imitatoren keine Anerkennung (außer einer etwas naiven Bewunderung für ihre Fertigkeit

beim Kopieren), und den Verehrern der bildenden Künste brachten sie weder zusätzlichen Genuss, noch eine neue Erkenntnis über die Welt. Selbst wenn wir feststellen würden, dass ihre Kopien *identisch* mit den Originalen sind, könnten wir nur enttäuscht einsehen, dass auch tausend identische *Mona Lisa*-Lächeln die Welt mit ihrer geheimnisvollen Sanftmut nicht bereichern können. Die Malerei braucht man natürlich nicht zu übersetzen, genauso wie die Musik, aber derjenige, der – durchdrungen und besessen von diesem Bild – mit eigenen Strichen eine neue *Mona Lisa* malen würde, der sie in den Ausdruck der eigenen Gefühlswelt „übersetzen“ würde, würde uns ganz bestimmt damit bereichern.

Doch ist die Poesie aufgrund ihrer Verwurzelung in der Sprache als einem Medium, das denjenigen, die diese Sprache nicht beherrschen, nicht zugänglich ist, deshalb wesentlich anders als andere Künste? Diese Frage führt uns weiter: Ist das, was die Poesie ausmacht, ausschließlich das Medium Sprache, oder aber ist es jene Eigenschaft, die nach Brodsky einen Dichter zum Medium der Sprache macht, zum Auserwählten der Sprache, zu jenem, der der Sprache dient? Und ist diese Eigenschaft nicht universell, unabhängig von Zeit und Ort? Und ist nicht eigentlich jeder neue Zuhörer oder Leser sogar in derselben Sprache bereits ein Interpret, und überlässt sich nicht der Text der Poesie – nachdem er einmal entstanden ist – dem Fluss immer neuer Interpretationen? Und warum sollte dann eine Übersetzung keine legitime Möglichkeit des Lesens sein – meiner Meinung nach sogar die beste, denn erst der Übersetzer mit seinen diversen Einfällen, die er entwickelt, um passende Lösungen zu finden, erkennt alle Fallen, die der Dichter gelegt hat. Der Übersetzer taucht in den Text ein auf der Suche nach dem Nukleus des Ge-

dichts, nach dem Grund seines Daseins, nach der Logik seiner Grammatik, nach dem Sinn seiner Bildlichkeit – und zwar auf jener Stufe der Entblößung, auf der dieser Grund, diese Logik und dieser Sinn universell sind, auf der sie der Quelle des Urbedürfnisses nach dem Ausdruck entsprungen sind, derselben Quelle, aus der auch die Sprache entstanden ist. Dieser entblößte Nukleus macht die Übersetzung möglich und erwünscht. Jene gerne herangezogenen soziologischen Argumente über die Notwendigkeit und den Wert des Übersetzens als Brücke zwischen den Völkern, als Wegs, sich selbst besser kennen zu lernen, die blumigen politisch-friedenstiftenden Lobhymnen auf die Übersetzer als Verbindungsglieder in der Welt (die sich freilich kaum je in den Honoraren der Übersetzer widerspiegeln) sind leeres Geschwätz. Es sind nicht die Übersetzer, die durch ihr Können und ihre Mühe die Möglichkeit einer gegenseitigen „Verständigung unter den Völkern“ schaffen – diese Möglichkeit ist der Sprache selbst immanent, und damit auch der Poesie – seit den Ursprüngen der Sprache. Die Übersetzer stellen sich der Herausforderung, das Unausdrückbare auszudrücken – das ist dieselbe Herausforderung, auf die auch die Dichter reagieren, nur auf einer anderen Stufe; die Übersetzer sind herausfordert durch etwas, was es in der Sprache bereits gibt, die Dichter dagegen durch etwas *vor* der Sprache, durch etwas, was es erst in Sprache zu gestalten gilt.

Wie soll man Reime, Alliterationen, Tropen, die in den Klang eingebaut sind, übersetzen? Wie viel geht verloren, wenn man Worte die „povuče“, „pijasak“, „prazni“ und „pozlata“ (in Biletićs Gedicht „U suton se svlačimo“/“In der Dämmerung entkleiden wir uns“) in einer anderen Sprache nicht mit dem Laut „p“ beginnen lassen kann? Ist es wichtiger, an die-

ser Stelle die Worte der anderen Sprache zu finden, die mit diesem Laut beginnen und die zumindest annähernd die gleiche Bedeutung haben (oder aus einem verwandten semantischen Kreis stammen), oder soll man die Bedeutung der Worte beibehalten und die Worte mit „p“ an einer anderen Stelle einbauen? Oder soll man doch einen anderen Konsonanten wählen – wie ich es mit dem „s“ in der Übertragung dieses Gedichts getan habe, wozu der Titel des Originals berechtigt, was jedoch in der Übersetzung des Titels nicht beibehalten werden konnte? Während er solche Dilemmata zu lösen versucht, taucht der Übersetzer in das Gedicht ein, er entdeckt seine Notwendigkeiten, er kommt der Inspiration und dem Vorhaben des Originals auf die Spur. Er erlaubt dem Gedicht, dass es ihn ergreift, er sucht nach seinem Schlüssel, er zählt die Silben, die betonten und die unbetonten, er verwirft die Schemata, die er aufgezeichnet hat, er spricht die Verse laut, in der Hoffnung, ihr Rhythmus werde sich ihm in den Möglichkeiten der anderen Sprache offenbaren. Bilder bedeuten nicht für alle Menschen das Gleiche, die Sandküste der Ostsee ist nicht das gleiche wie eine Sandbucht in Istrien – der Übersetzer muss sich entscheiden: Die Ahnung eines fremden Raums zu belassen oder die Assoziation in Richtung des Erkennbaren zu lenken, um den Gedanken, der sich hinter dem Bild verbirgt, zu bewahren? Es ist bekannt, dass nicht alle Sprachen den selben Wortschatz haben, die slawischen Sprachen mit ihren vollendeten und unvollendeten Verbalaspekten machen einem Übersetzer ins Deutsche Probleme, der diese Aspekte mit adverbialen Konstruktionen ausdrücken oder sie unterschlagen muss, aber die deutschen Autoren stellen diesem Problem ihren Konjunktiv entgegen und auch solche Begriffe, die die Übersetzer in slawische Sprachen

zu ungeschickten Neubildungen verleiten... Doch bereits Noam Chomsky hat mit seiner generativen Grammatik den Weg für eine Annäherung zwischen Linguistik und Neurologie geebnet, auf der Spur der allgemeinen menschlichen Eigenschaften Begriffe, Bilder und Handlungen in Sprache auszudrücken, und damit kam er zu den anthropologischen Konstanten, die sich in die innere Logik einer jeden Sprache verwandeln. Die Entstehung der Sprache mit allen Variationen der Lexik und allen Geheimnissen der Grammatik verdanken wir dem allgemein menschlichen Bedürfnis, die Wahrnehmungen auszudrücken – die Versionen aus dem Turm von Babel sind der Beweis für den unüberschaubaren Reichtum der Möglichkeiten. In ihren dunklen Ursprüngen ist die Poesie identisch mit der Entstehung der Sprache.

Nicht die Übersetzbarkeit der Sprache sehe ich als Vorbedingung für die Übersetzbarkeit der Poesie, sondern die ursprüngliche Eigenschaft der Poesie, die Welt durch Epiphanie zu entdecken. Der Zweifel an der Übersetzbarkeit entsteht aufgrund des Materials, in dem sich diese – in ihrem Wesen überall auf der Welt und in allen Epochen gleiche – Epiphanie abspielt. Diesen Zweifel sprechen Perfektionisten aus, jene die das Absolute suchen, die sich nach dem faustschen Moment sehnen, dem sie zurufen können, er möge bleiben. Die Übersetzer, jene die sich auf das Abenteuer des Übersetzens einlassen, wissen, dass im Unterschied zum Original die Übersetzungen schnell altern, sie wissen, dass im selben Augenblick zwei ganz unterschiedliche Übersetzungen entstehen können, dass jene andere Übersetzung, die nicht von ihnen stammt, ihnen besser erscheinen kann, was sie verletzbar macht. In der vorliegenden Auswahl werden zum Beispiel „Nachdichtungen eines Gedichts von verschiedenen Überset-

zern in dieselbe Zielsprache“ veröffentlicht, und diese Entscheidung wird positiv begründet: „da jede Nachdichtung/Übersetzung ein Autorenwerk ist“. Skeptiker könnten es auch anders erklären: „da jede Nachdichtung/Übersetzung *qua definitonem* unvollkommen ist, und nur die Summe einer unendlichen Reihe von Nachdichtungen wäre mit dem Original identisch“. Aber mit dem Original identische Bilder großer Fälscher, so haben wir oben gesehen, berühren niemanden. Das, was die Übersetzungen so aufregend macht, ist ihre Unterscheidung vom Original.

Die Übersetzungen aus dem Kroatischen in andere slawische Sprachen (im Biletićs Fall sind es das Mazedonische und das Slowenische) können den Vorteil verwandter Sprachen nutzen, über den France Bernik geschrieben hat, als er die Übersetzungen des „Sonettenkranz“ von France Prešern ins Deutsche (Klaus Detlef Olof) und ins Kroatische (Luko Paljetak) verglich. Dieser Vergleich führt Bernik zur Unterscheidung von Nachdichtung (Olof) und Übersetzung (Paljetak), und die Grundlage für diese Unterscheidung liegt nach Bernik in den Unterschieden der Sprachstrukturen, die manchmal größer und manchmal kleiner sind, was im Ergebnis eine größere oder geringere Abweichung vom Original rechtfertigt. Die Poesie von Boris Domagoj Biletić in der vorliegenden Auswahl von Übersetzungen und Nachdichtungen ist mit neuen Klängen und neuen Assoziationen bereichert worden – ganz gleich, ob der Leser, während er die slowenischen und mazedonischen Übertragungen liest, die uralten slawischen sprachlichen Verbindungen spürt, ob er sich auf seine Kenntnisse des Französischen, des Englischen, des Deutschen oder des Italienischen verlässt und zulässt, dass Biletić für ihn an der einen oder anderen Stelle wie einer der bekannten Dich-

ter dieser Sprachen klingt, oder ob er sich von der eigenen Unkenntnis des Litauischen bezaubern lässt.

* * *

Ob die Übersetzung von Brecht ins Arabische gelungen ist, kann ich nicht beurteilen, doch Majid Bekkas singt heute Abend alte brechtsche Songs auf eine aufregende, eine andere Art. Der alte Goethe, dessen Vision einer „Weltliteratur“ immer schon etwas anderes war, als die politisch korrekten Ideologien, wäre bestimmt zufrieden gewesen.

Alida Bremer

On translating poetry

“Enclosed by white luminescence of eternal scales
dead for a world like this I merge
with the white of a tame twin,
forever one and indivisible”

(Boris Domagoj Biletić: *The Purpose of Travelling*)

“under the fingers evening breaks up
like charred paper – the sky becomes ash
the hand that writes is always too slow”

(Raoul Schrott: *Physical Optics II*)

Joachim Kühn lives on Ibiza, plays the piano and saxophone in a way all his own, and is one of the legends of European jazz. Majid Bekkas is from Morocco, and tonight, while I am listening to the Joachim Kühn Trio in the courtyard of the Music College in Augsburg, it is he who sets my thoughts wandering about the issues of the translatability or non-translatability of poetry. Majid Bekkas is tonight singing a wide-ranging repertoire: familiar American jazz standards, then, in Moroccan Arabic, some oriental songs that send shudders through you and drive you into spontaneous applause; then in German and in Arabic some of Brecht's songs. At the same time he plays a weird wooden bass and smiles enigmatically. His instrument, giving the impression of being roughly hand-hewn, is strangely reflected in the black lacquer of the high-class Steinway on which Kühn is even now in his raptures. With them there is a Spaniard, Ramon Lopez, who lives in

Paris, and whose drums tonight take a fully equal part and do not just provide rhythmical backing. The trio provides the pleasure of a supreme musical delight: the professionalism of past masters, suffused with their own delight and informed by freedom. It is marvellous, too, to experience their loving looks, typical of musicians who play together and who understand each other so well that their mere glances suffice. Sometimes I too am overwhelmed by the need for a wide and happy smile as I watch them, looking at each other, sweaty and in the mood, bobbing their heads at each other to show that they have got together, that they understand each other, that they have a rare love for each other. Sometimes they frown, before some moment of complication their facial expressions show that something is cooking, their glance become tense and hungry, and then, while the melody and rhythm are refracted in a thousand sounds the knot is untied in an ideal manner, not a single tone stands out, the explosion of harmony and emotions ripples out into time and space, they look fondly at each other again, telling each other, they have done it again, touched upon eternity. Isn't that a reason for happiness?

Their origins, languages, culture, musical socialisation, the training they have had – all of them are different, and their temperaments are different too. And of course they look different. Here is a German, here a Spaniard, and here a Moroccan, all three recognisably representatives of their own people. The individual accents they put into their joint playing are visible, particularly the Arab overtone – the rhythm, the longing of the desert, the melancholy of the edge of the continent, the submerged eroticism that only the Orient can know in its impassioned mystery. And yet the harmony that is cre-

ated in their interfusion is classic, whatever the word might mean. Art, as is clear to everyone there in Augsburg that night, knows no borders or barriers and asks not of origin. This is because it wells up out of the authentic need to express pain and joy, understand life and death, describe love and loneliness. Other topics don't occur to me, for in these six concepts, it is all said, on all the continents it is they that are played, sung, they break in the rhythms of the percussion, wind from pipes and trumpets, are contorted in the fingers of pianists in tails, hold their peace in museums or ring out aloud in taverns in which slam poets compete. Whether it is Hölderlin or Caribbean rap, they all want to tell us the same thing, and they are interwoven just like the wooden Moroccan bass and the German piano, in a single consonance of sound. But are they translatable from one instrument to another?

Certainly they are not without something being left out, not in such a way that with mathematical logic the notes can be switched from one scale to another. But – as the jazz trio teaches me tonight – it is not about some neurotic perfectionism that needs to say it *all* in a ratio of one-to-one. The copies that in the history of painting have been done by the great forgers and that have set brains in museums in turmoil have brought the imitators no great renown, except for naïve admiration of their copycat skills, and have afforded those who respect painting no additional pleasure, no new understanding about the world. Even when we can conclude that the copies are *identical* to the originals, we can only sadly conclude that a thousand identical *Mona Lisa* smiles cannot enhance the world with the enigmatic tenderness peculiar to her. Painting of course needs no translating, and neither does music, but if someone who, imbued with and totally con-

sumed by this painting, were to use his own brushstrokes to paint a new Mona Lisa, he would be translating her into the expression of his own emotions, and he would certainly make us richer.

But is poetry, because of its being so rooted in the medium of language, medium inaccessible to someone who does not speak it, essential different from the other arts? This question takes us further: is it exclusively language as medium that makes the poetry, or that feature of it, which according to Brodsky, makes the poet the medium of language, its chosen one, serving the language? And is this characteristic not universal, independent of time and place? And isn't every new reader and listener, even in the same language, an interpreter, and aren't the words of poetry, once written down, consigned for ever to the river of new interpretations? And so why should translation not be one of the quite legitimate reading activities – in my opinion, perhaps the best of all, for the translator in his striving to find some appropriate solution can spot all the traps placed there by the poet. The translator delves into the text, seeking the core of the poem, its *raison d'être*, the logic behind the grammar, the purpose of its picturesqueness, to that degree of paring-down at which this reason, this logic and point are universal, have derived from the source of the universal need for expression, the self-same well from which language itself sprang. This stripped-down core is what makes translation possible and desirable. Much-vaunted sociological arguments about the necessity for and value of translation as bridge among the peoples, as paths to better understanding, the fussy politico-peace-making lauds to translators as bonds in the world (hardly ever, of course, made concrete in the form of royalties) are just empty chat-

ter. It's not the translators that with their knowledge and their efforts are those that create the possibility of the "mutual understanding among peoples", for this possibility is built into the language itself, and hence since time out of mind into poetry as well. Translators have to respond to the challenge of uttering the unutterable, to the same challenge that the poets themselves react, at another, however, level, the translator being moved by something that exists already in language, the poets by something that is prior to language, something that is still to be given shape within it.

How is one to translate the rhyme, the alliteration, the tropes that are woven into sound. What is precisely lost if the words "povuče", "pijesak", "prazni" and "pozлата" [draw, sand, empty, gilding] (from Biletić's poem "U suton se svlačimo" / "In the dusk we undress") do not all begin with a p in the second language? Is it more important at this point to find words that do start with this consonant, with the meaning being more or less equivalent (or at least from the same semantic area) or to keep the meaning more or less precisely and put p-words in some other place? Or find some new consonant, and repeat this – as I did in my version of this song, with the letter "s", which is suggested in fact by the title of the original, which, once again, could not be retained in the translation? While s/he works through this kind of dilemma, the translator is immersed in the poem, discovers its urges, gets into its inspiration and the intention of the original. The translator lets the poem take hold of him or her, looks for the clue, the number of syllables, stressed and unstressed, rejects the plan already sketched out, says the verses aloud so that the rhythm of them can be discovered in the opportunities offered by the other language. The images don't mean the same

to everyone. The sandy shores of the Baltic are not the same as a sandy cove in Istria – the translator then hesitates: to leave the intimation of the foreign space, or to bring in some association of the recognisable in order to preserve the meaning that is there behind the image? Not all languages, as is well known, have the same number of words. The Slav languages with their perfective and imperfective aspects of the verb drive the German translator crazy, for he or she has to express this with adverbs, or simply suppress it, but then the German writers strike back with conjunctives or concepts that drive one to the invention of coinages of incredible awkwardness. But in the Chomskyan TGG we could already see the way to joining linguistics and neurology, in the universal capacity of the species to express concepts, images and actions in language, and arrive at the anthropological constants that are converted into the inner logic of each individual language. The coming-into-being of language with all its diversity in lexis and secrets of syntax is the result of the human need to express their observations – the versions in the tower of Babel are just a proof of the vast riches of opportunity. Poetry in its darkling origins is identical to the creation of language.

It is not then the translatability of language that is a precondition for the translation of poetry, but the primordial property of poetry through its epiphany to portend the world. Doubts as to translatability arise because of the material in which this epiphany occurs, although in essence it is everywhere in the world and in all epochs the same. Perfectionists express a hesitation, seeking the absolute, looking for that Faustian moment in which they can say it is done. Translators, those who embark on the quest for translation know that unlike originals translations age rapidly, know that two

totally different translations can be created at the very same time, that the other can seem even to them better, and this makes them vulnerable. In the selection in front of us, for example, there are several “renditions of different translators of the same poem in the same language”, a choice which is backed up by the observation that “every rendition or translation is also an original work”. A sceptic might explain this in a different way; “since every translation is by definition imperfect, only the sum of an endless line of translations could be an equivalent to the original”. And yet, as suggested above, the identical paintings of the great forgers excite nobody. What makes the translation interesting is its difference from the original.

The translations from Croatian into some other Slavic language (in the case of translations of Boris Domagoj Biletić those into Macedonian and Slovene) have the advantage of similarity of language, as written of by France Bernik, comparing the translation of Prešern’s Sonnet Garland into German (Klaus Detlef Olof) and Croatian (Luko Paljetak). This comparison leads Bernik to differentiate the rendition (Olof) and the translation (Paljetak), the basis for this difference, according to him, is the establishment of the differences in the structures of the languages, sometimes greater, sometimes smaller, which ultimately only justifies large or greater swerving from the original. Biletić’s poetry in this selection of translations and renditions is enriched by new sounds and new associations – whether in reading the Slovene and the Macedonian versions the reader can sense some ur-Slavonic linguistic connection, whether relying on knowledge of French, English, German or Italian the reader lets Biletić resound in his or her ears in the tradition of the great poets of these lan-

guages, or whether it is possible to be charmed by one's own lack of knowledge of Lithuanian.

* * *

I do not know if the translation of Brecht into Arabic is a good one; but this evening Majid Bekkas sings the old Brecht songs in an exciting and different way. Goethe, whose vision of Weltliteratur was always something other than a politically correct ideology, would certainly have been pleased.

Alida Bremer

A grave below the Hilltop

(Pod Goricom grob)

[diptych]

That gentle February the marble was warm
Was it from the tears of my sisters and mine halted
Somewhere in the air shimmering in the southern sun

Father already distant, all in memories,
Addressed to travelling, the Remainder of his life
Aware only of the finality of his words:
This is the last time I come to see her.

The Alternatives already gloat because I confess:
The hands on the dial of his clock stopped a moment
Like a bird that flies into the space of childhood
With flower in beak after the departure of the woman
Of his life, the Woman, who on her death bed
I saw had that third eye opened

. . .

. . .

Frozen winter evenings in the Pula graveyard
Below the myriad smiling extinguished stars
With love crazed conditions embraced approach in proud
Ritual intimation, She whose dearest rests here
And he uprooted among so many departures

The heart's a cenotaph, the heart's a private monolith crumbling:
Wherever I turn, whatever I touch, all stone

(Graham McMaster, "The Bridge", Zagreb, 2004.)

In Lithuanian dreams they visit me

(U litavskom pohode me snu)

to go from this love like from the grave
desire as if she said and leave the story

his world of internal edifices
thought up from the ruins from sickness
is a crazed tectonics of no meaning

in the new novel of the gentle friend
in the pale-lit northern night of fear
in the silence of a hotel room
vilniuskaunas sounds a good symbiosis

and call the area code of time
that feeds on the lives of nameless
in the angst of the divine order
presentiment of wholly lethal grace

from the grave soar to love from the ruin
as if he had said desire and motionless sunk
deep down there buried with his own

the new little oval picture is a new eye
on the frigid face of homescape marble

over the treetops just an unhistoric cloud
or a flock of curious young songbirds
foggy February at Štinjan graveyard

(Graham McMaster, "The Bridge", Zagreb, 2004.)

It's burst, anthologists

(Raspuklo se, antologičari!)

To the adopted Zagreb bourgeoisie

Croatian anthologists really have no idea what
Fashion victims they are?... Oh no, they do it fervently,
a decade at a time, they know the theory, they read the alien,
and are always on at it, They work with a will, they like their
acquaintanceship, love foreigners like none of their own

Gents too when handing the baton on to callow
doppelgangers; Croatian anthologists run assiduous
laps of honour to nothing, graveyard of noughts

And so what if among them you bump into a friend,
some good soul who smiles and riddles with *exclamation mark*,
and *emptiness*, while they select, pick through, cross, add
in themselves to a never-written song, macaronic,
a poetry-free line for some wassail in the provinces

What swells these Croat anthologists, look at the photos,
Just read the fore – and afterwords, have your fill,
you twerps, of *dark*
sound and *gloom*, who have no clue what suffering
and pain there are not sleeping for words, hermetics, metrics;
What spiritual oppression is that, Biletić old chap, Or yet:

All knowledge burst, all theories screamed, arbiters,
While you've read yourselves and churned out
in the very dis/embodyment of you clones who'll do for you;

And how can you begrudge the florilegists, the toilers
of groaning literary Croatia, too groaning by half?

No way at all.

(Graham McMaster, "The Bridge", Zagreb, 2004.)

Misty little poem

(Ma/g/lena pjesma)

The magma, cold, dreadful,
from the melted consciousness
of the lunatic does not bear
new life.

A little misty
domiciled for ever
its his universe
infinity in ice
infettered.

The heart is
a black hole of sense
and all-light.
Or else death
is that silly
little plaything.
Silence, darkness,
motionlessness.

Prehistoric
volcanoes from the future
float the galaxies.

A message
they do not understand,
they will not live to see:
put to death
buried
distant from
examiners of sense.

To eternity!
To the mist!
To nothing –
you, ridiculous,
players of fear.

Wings gone back to the gods.

(Graham McMaster, "The Bridge", Zagreb, 2004.)

My locked father

(Moj zaključani otac)

I dropped a flower on my father's trembling soul
He sleeps in the scents, in the colours of his homescape

Father, I am a town after the quake, a town that germinates
Father, I am the quake returning to the bowels of the land
Your home and distant mother's, herself torn
From our embrace at her last wish

The stagnant water of the previous mourner awaited me
Cha-saying place of my childhood empty, *Oliver*,
No one to know me in the shallow hurry to the grave

But you, man, you are locked, closed, you went wordless
The other side of the mystery, the riddle, with no lies at last

And what can I do now – lament of the living
A wretched picture of your and her condition
Already stooped I take refuge in the hope that you're at one
Safekeeping a tribe with no strength, with no Sign

From eternity my father takes the flower, takes the bunch
For himself, for her, for us still living, quivery, faded

From space glow continents, planets, galaxies
Of quenched cities that survivors build, nameless
Across the sea, across the world our sleepers live
Live beyond the ocean – while the word's a raft, boat, ship

Below us sunk in the earthquake cities pulsing
Warm places the keys to which God himself has not.

(Graham McMaster, "The Bridge", Zagreb, 2004.)

My locked father

(Moj zaključani otac)

I let daddy a flower on his trembling soul
He dreams in the smells, colours of his home

Father, I am a city after an earthquake, a city emerging
Father, I am an earthquake into earth's entrails returning
To your home, distant mother, herself once torn
From our embrace as was her last wish

Stagnant water before the mourner awaited me
Chakavian village of my childhood deserted, *Oliver*,
Nobody to recognize me in a superficial rush across the graveyard

You are, man, locked, encased wordless
Gone to the other side of the secret, riddle, without lies finally

And what can I do now – the pathos of the living
Is a poor picture made in your, her image
Already hunched consoling myself with the hope you are together
Guarding a tribe with no relics, no Sign

From eternity my father accepts a flower, a bouquet
For himself, for her, for all us still alive, trembling, withered

Glowing from space – continents, planets, galaxies
Of extinguished cities being built by survivors, nameless
Across the seas, across the worlds, live our sleepers
Across the oceans they live – when a word is raft, boat, ship

Underneath us cities sank by earthquakes pulse
Warm places the keys to which even dear God is without

(Nikolai Jeffs, "Vilenica", Slovenia, 2003.)

Palimpsest (1990-1995)

And a butterfly once inhabited me
Mirrored peacemaker

Red Admiral

(Pyrameis Atalanta)

And gentle quickly overgrew
My overtired eyes

Fish only just muse

Flyers how to be

And slip smoothly

To forbidden places

With every stroke of the galley's oar

To still love

Sensual or deathly water

To sadness endlessly similar

All as though I would ask myself

What now with solitude

Of myself I demand

Nothing less than the fully free

The unexpected

In no one's time

Can nonetheless a sign be

Something good and beautiful

At least to those humble others

Eternally resting in me?

(Nikolai Jeffs, "Vilenica", Slovenia, 2003.)

Rhetorical poem

(Retorička pjesmica)

She will live and that is a motive for joy
To him who stays hunched and ware
Of therapeutic power of parting abandonment
Rationalisations for the surviving to escape
Only whence and whither flee, Rhetoric

And monologue nothing will revive
Return no one anything neither body nor body
When it becomes incorporeal memory
Although awakened lively wild young
Framed with elderly combinations of comfort

I think I am not writing a love song
I think that I do not recall without detachment
In the immaturity of a certain story that dawns
From the ruins from the hell of indecision from loneliness
Doctor have you ever loved, Doctor

My chance is great and outlook none at all
Say it like that when there is no whole when we're short
Of the other side of the same story, the Side broken off
That seeks its new fresh totality
Awakened finally and pushed off into the world

Like by accident yet the open flower of femininity
From the monologue: "What are you doing to me, what are you...
I'll always, just, I'll always..." Then I interpret
Others words that I hold my own, other's
Truth that has grown up to misunderstanding

I think that I am not writing a love song
I think that I recall some inessential superficialities
And why are you then so professional so
Distant from the cashed-in lives of others
On this dirty, profitable bed, Doctor?

(Graham McMaster, "The Bridge", Zagreb, 2004.)

A rhetorical little poem

(Retorička pjesmica)

She will live and this is a motive of happiness
For him here who remains hunched and conscious
Of the therapeutic powers of departure's abandonments
Rationalization so that escaped can be survived
But from which place and where to run, Rhetorics

Talking to oneself will not renew anything
Return nothing to no one neither body neither body
As it becomes an incorporeal memory
Even though awakened live wild young
Framed by an old man's combinations of pleasure

I do not think that I am writing a love poem
I think I remember without distancing
Into immaturity a certain story that matures
From ruins from the hell of indecision from loneliness
Doctor, did you ever love, Doctor

My chances are great but possibilities zero
Say thus when there is no whole when missing
Is that other side of that same story, Broken off
Seeking its new fresh completeness
Finally awakened and thrown into the world

As if by chance nonetheless opened a flower of womanhood
From the monologue: "What are you doing to me, What are...

I will always, just, I will always..." I then interpret
Foreign words held as my own, foreign
Truth grown into incomprehensibility

I do not think that I am writing a love poem
I think I remember the inessential superficialities
Then why are you so professional, so
Removed from the cashed lives of others
On this dirty, profitable bed, Doctor?

(Nikolai Jeffs, "Vilenica", Slovenia, 2003.)

The empty Kvarner sea

(Pusto Kvarnersko more)

The dust has settled on her eyelashes
The backdrop of my story veils a view of serenity
The whole bulk cargo of a ludicrous life
Adumbrations of my life scattered on the rocks

The ancient habitat rings with children's voices
In defiant departure for the night, Like a vow to the sea,
Groans the void of setting day, groans the inside in the bodies
All the essential clashes in just a single time

This one here that we have while the salt,
And empty Kvarner Sea drips down flickering fingers, the Sea
Climbs in powder to the walls of the church girt
With whiteness like resting place of Mexican freedom fighters
Whom in the morning without a word will shoot an uncalled
Someone in a foreign land in alien tongue, Alien
In itself and empty and wipes the face with the last bullet
That which equates spaces and destinies

Wrapping all in the dust of oblivion, In the dust
And ash that remains on one, On my hair
Of her eyelashes turned to the colours of the night
Of Kvarner awakened with the flame that vanishes
Like our bodies in the dead-icy, waxen water

(Graham McMaster, "The Bridge", Zagreb, 2004.)

The empty Quarnero sea

(Pusto Kvarnersko more)

On her eyelashes dust had gathered
A view of clarity obscured by the background to my story
One whole loose load of a funny life lived
My life of indications scattered across the rocks

The ancient homeland echoes with children's voices
In a worriless departure for nightly rest, As a vow to the sea
Groans the emptiness of sunset, groan the insides of bodies
All essential clashes in one moment only

In this here as we have it as it oozes salty
Along trembling fingers the empty Quarnero sea, the Sea
Rising in dust to the walls of a little church clothed
In whiteness like a resting ground for Mexican libertarians

That will be shot by a wordless uninvited
Someone in a foreign land with a foreign tongue, In himself
Foreign and empty erasing faces with the final bullet
That which equalizes places and fates

That wraps all in the dust of forgetting, In dust
And ash that remains on one, One hair of mine
Of her eyelashes turned towards the colours of the night
Quarnero awakened by a little flame that is disappearing
As our bodies are in the deathly icy, waxed water

(Nikolai Jeffs, "Vilenica", Slovenia, 2003.)

Whoremongering holy circle

(Kurvinski svetokrug)

I awake when everything is all way beyond repair
Smashed anguished disjointed so virile
The street does not drone when I pull out the ear plugs
Take off the black mask from the eyes, the gasmask too

Thus now the world is entered with an aura, sense of smell
The world of sirocco&bora of love habits obligations and politics
Theirs, that with a thoroughgoing silence and snigger
Treats me like small naive and useful little animal

Groping I patter the predictable geography
Of the flat that belongs to me like tight knickers, nines,
In which I preposterously parade, a few sizes
Fatter, and whorishly revel in the impotence of a downfall

A weakling by calling trade occupation and upbringing
I cultivate the junkheap below the midriff hypocritically despising
The polit-avant-garde of new prose new verse of the aggressive
But their media holy circle is at least defined

By jargon swearword soul-felt contempt for the reader
While he in knickers on the summer balcony over
No one's garden that can hurl properly at anyone
Apart from self in cell phone and gleaming outlook express

A linguistic purist nicely in the evening evacuates
The hygienist too evacuates and wipes his own like someone else's
Verse thought act and oversight and leaning on his elbows
Stopping up again all sensory orifices squats too long
Wordless (that alone can canonise the classical repentance)
Squats in the night in the short summer Adriatic like Polar night

(Graham McMaster, "The Bridge", Zagreb, 2004.)

MY POCKET ABC

(MALI ABECEDARIJ)

[**hallelujah**]

let's sing and praise!

hallelujah! in joy

let's sing and praise!

[**to man**]

displacing

the bluish parts of world,

searching again.

[**studio**]

crumpling a tube. to her.

tempera drops from the lip.

kiss singing.

[**surfer**]

a clumsy surf.

islands and orchards.

sliding along port.

[**the ex**]

no word about

themselves. half-down

the flag of love.

[**childhood**]

in a strange cradle

dwarfs plotting with each other.

end of a fairy-tale.

[**whiteness**]

death rafters –

snows from the heights.

the Way in white.

[**eshatos**]

chill and peace.

heavy stars pending.

calm after death.

[**florence**]
here, the water is
blooming – or neon cicadas
flow along arno.

[**grimm**]
blackberry bushes.
in the castle, someone wakes up.
blood in a fairy-tale; cut.

[* * *]
my boy is vanishing.
a “will I?” in his eyes
silently speaking.

[**hunt**]
combs of wind;
the fugitive is waiting
a passing-by.

[**fortune-telling**]
nameless birds
through huge air-space:
just an auspice?

[**hunt**]
dogs give up.
a sigh from tree crown
conquers the space.

[**genotype**]
a crystal sphere:
the Sybil recognizes
my father’s tribe.

[**croatia**]
yet recognizable...
the belfry, then cathedral:
the sight of a square.

[**point of view**]
a spot from heaven
smoothly descended into snow:
bird tracks.

[* * *]
storm is coming.
terrace in tree-crowns.
drops in the wine.

[**from the east**]

it is warm, the heart
of stony wise man.
prayer to the Sun.

[**punishment**]

turned to the wall,
singling out the rooms –
a boy in the corner.

[**istria**]

young lizards –
a cradle of ancient sunbath
– diligent crickets.

[**sculptor**]

the mind is afraid
of stony schedule made
by the will of God.

[**istrians**]

in no one's way;
glagolitic oblivion:
in devil's way.

[**rain**]

run-down and alone
in the niche of a tomb-stone.
landscape in rain.

[**unity**]

getting off the way.
in harmless blackberries:
grave and origin.

[**august**]

the land is burning.
cheese and wine and mowers
on the meadows.

[**autumn**]

workers breathing
into a heavy downpour.
joy of the harvest.

[**skin**]

water is fire:
on black women's body
drops are glowing.

[**fragments**]
pure music in the harmony
of a broken amphora.
an antique echo.

[**a box**]
theater splendor.
idle, she's listening:
sliding of curtain.

[**cross**]
the rosary glitters
even when chill is clinging
to tired knees.

[**mother**]
song of the earth
sprouting, as in a mother,
a holy plenitude.

[**brood**]
breath under stone:
curled up, in cold blood
wakes the offspring up.

[**peace**]
splitting brown bread
like shiny crystals.
father of the refugees.

[**hunters**]
game is heard.
the air – cut open by the wings.
snow bleeding.

[**the men**]
Vlačić! Dobrila!
Laginja! Milanović!
Balota! Črnja!*

* *names of famous Croats from Istria*

[**model**]

anatomy.
guess of a secret point.
volume is bursting.

[**the hearth**]

homeland is burning.
words cut in stone
survive the dusk.

[**inspiration**]

hands are blazing,
while thoughts are catching
some tiny lyrical flies.

[**she**]

spreading my wings.
the veins are burning
with his semen.

[**sunday**]

even the soul is kneeling.
sonorous echo beneath the sky;
nothing but prayer.

[**they**]

making love quickly,
overturning their bed:
an orchard of passion.

[**once upon a time**]

jingle bells.
a whistle bringing back the time.
horses and carriage.

[**in touch**]

take it all off.
I'll cease to laugh,
tongue-making.

[**insomnia**]

silk in the night.
silvery balls jumping
in silence.

[**palimpsest**]

to love water
by every oar of the galley:
consolation to the slave.

[**the park**]

torches of walkers.
out of the breast – a smell;
the holy light of childhood.

[**after war**]

the plane and the hill.
remembrance of the dead.
machine-guns are silent.

[**5 – 7 – 5**]

syllabic restraint.
in fluttering thoughts
the breath of freedom.

[**history**]

dispersion and hunt
heard from the museum.
circles of time.

[**writing**]

the word flies off.
I hear it like a tear,
alone in space.

[**return**]

meridians.
encounter of questions.
the chamber is chilly.

[**the shroud**]

a bullet and a stone
and a blade of grass above.
amen is the shroud.

[**primordial tongue**]

cave-brotherhood
getting warmed by glances.
childhood of voices.

[**anointment**]

the flow of changes:
on mortal human face
shapes of the soul.

[**the origin**]

a rag of snow
touching the sea-shore.
unity of God.

[**song of revival**]
by the piano
memories skinning the soul.
croatian tune.

[**a hermit**]
behind the sandals
cold cubes of clouds.
a humble prayer.

[**springtime**]
mother's call.
white pillowcase.
smell of youth.

[**traveling**]
to the West...
same to the East.
just the ocean.

[**by the tracks**]
sky laying down.
strange noise from the tracks.
a shape of a human.

[**to a snail**]
even if reverse –
you move those feelers.
and creep again.

[**hushhh!**]
in a word you crush
what a statue-like smile
has carved in silence.

[**equilibrium**]
the eyes closing
the inner landscape:
everything's in place.

[**the city of pula**]
above the antennas
a gull is rhyming the spray
of speedy clouds.

[**a diver**]
what worlds!
fishes, mussels, crabs...
breath wakes him up.

[**the city of rovinj**]
fishermen song.
bitinada* and nectar.
look – a hyppocamp!

[**from the north**]
the night falls deeper.
you grow in the shade,
so mossy.

[**september**]
no one except us.
in zagreb, already, lots of
letters from jadran**.

[**freedom**]
the Sun wakes you up.
let the shepherd in you
embrace the world!

[**the sphinx**]
beautiful chillness:
awaken stony eye is
hypnotizing.

[**a hunch**]
a shape in the dark.
footsteps describe
their owner.

[**siesta**]
summer afternoon.
smiling, I listen:
silence is growing.

[**the office**]
notaries keep silent.
notaries make notes. that's
the way they are.

* *traditional singing of Italian inhabitants of Rovinj; a vocal imitation of various musical instruments*

** *Jadran = the Adriatic*

[**an old man**]
from empty eye
the silk sometimes rises
of life gone by.

[**a secret**]
twice double base:
silence in the sign of fish.
first christians.

[**the fear**]
the owner of fear,
prepare for the cannonade!
fear can(not) aid.*

[**the text**]
music of voices.
a meeting beyond letters:
murmuring words.

[**the celebration**]
no, you don't die;
you rise like a butterfly
– to the same sky.

[**terpsichore**]
butterfly's flight.
the sails made pregnant
by southern wind.

[**crazy**]
I walk towards.
water looks at itself:
a traveler... the water-line...

[**in search of God**]
I stayed in silence.
the crystal sound of vaults
and my name.

* *the sense of the Croatian haiku was slightly changed*

[**in search of God**]

wading the dusk,
the whistling whips of night.
your palms.

[**stubbornness**]

up they've turned –
the butterflies of our desires...
have they?!

[**the teacher**]

folded up in quiet.
you look with inner eyes:
exercising spirit.

[**despite**]

in heavy air, tasting
experience of writing;
in wild waterflow.

[**the uljanik shipyard**]

workers are breathing.
again, the barracks* are full
of pure fatigue.

[**alarm**]

crest of the night:
air-planes and piles.
in total darkness.

[**the eve**]

shaved, the prisoner
is waiting for the executor.
then – amnesty!

[**van gogh**]

sunflower bloom.
like the heart of the planet
burning towards the sky.

* *Barake (the huts) – a settlement for workers in Pula*

[**the vineyard**]
appearance along
the pathway; in nightfall.
forget the grapes!

[**catechism**]
an old bike, bell
ringing at the door:
the parish is coming.

[**the heights**]
a snowy petal
on a blue blanket:
edelweiss bloom.

[**fallacy**]
changing your clothes
amidst grayish crops.
damned a haiku.

[**eternal**]
a woman's body.
the fruit returned to blossom.
a queerish guy.

[**fallacy**]
just changed her clothes
amidst grayish crops.
and look – a haiku!

[**faithfulness**]
to Karol Wojtyła, the man
before launching,
a star in the pathless space
flickers for you.

[**conception**]
leaning the ear:
young mother is taking
a confused father.

[a rocky landscape]

rolling on,
the sparkling river
strolls among rocks.

[the earth]

mother's song:
growing as in soil
a holy perfection.

[in love]

eyes cannot see.
but you describe the meanings
by the beauty itself.

[a snake]

a litter of babies
in mottled shirts.
which one hisses?

[a trap]

fake birds
sing the sweetest song:
the symphony of evil.

[knowledge]

if the magician knows
why my heart trembles,
discern is useless.

[really?]

women knocking.
doors closing.
look, a drizzle!

[life]

the scent of brnistra*.
the wind has changed:
the scent of cypress.

* brnistra – a Mediterranean bush blossoming yellow

[**life**]

Sun's music notes:
just for a while, we sound
along its strings.

[* **the key** *]

these scripts –
nothing but dust, rustle
of deadly leaves...

[**longing**]

rejoicing, you
spread your feelers.
excitement passes.

("Ceres", Zagreb, 2006.)

*Translated by:
Vida Pust Škrkulja*

МАШКИ ВРИСОК

(MUŠKI VRISAK)

*(Прейев: Јадранка Ристиќ,
Книжевна младина на Македонија, Скопје 1985.)*

Кога не си маѓесница

(Da nisi čarobnica)

допри ме кога не си маѓесница
би било нешто во светлото
будното срце на каменот
би било жешко и повеќе
убава и убава на брегот
а некои бродови не се в шише
а некои луѓе не се морнари
мила и побудалена од зборот
сонцето ја допира водената етида
на векот

Леташ низ големиот воздух

(Letiš velikim zrakom)

леташ низ големиот воздух
една птица мириса
од твојата дојка како диво
и мазно лета небесната бемка
во снегот
други паркови пеат
други бои свират
лулашките би рекле
не! не! не! не!
шетаачи порабени со крик

Го сакаш псалмот

(Voliš psalam)

го сакаш псалмот
во цветот на сончогледот срцето на врачот
како срце на врачот свртено кон огнот
раце ќе плиснат о небо пиеш светлина
свонлив сибир буден свони
од јато лебедово азурот свони
в уста ти шепотам
мошусниот јазик на телото
сакајќи да ми се допаднеш
складна литванка си

Нова раснам

(Nova rastem)

нова раснам
бела засонета пак
во смеата на последната ќерка
во окото на дамнешни или птици
сонот лиснее
и молчи водата
па ќе ја допре студената бајка
лист
по
ливче

Изморена и сама

(Trudna i sama)

изморена и сама
шараат сончевите копја
и всушност не знаеш што со
белиот како надеж
тукушто роден
циган
а се подготвува канонада
на сопственичката на стравот од предметите
како тивко дише
напуштениот пејзаж

Не си небесно

(Nisi nebesko)

не си небесно
ронката леб е шумска трага
детето в чудо увото го капе
си ли боја бел превез
си ли сказна
од мраморно око
бара облак гледа мраз
малиот мраз в чудо
шепти пец пец борис
шепти допирај и сони.

Те претчувствувам (Te slutim)

те претчувствувам
од онаа страна на белата молитва
мразен пее сибирскиот
збор да првне
и веќе не постоиш
мечтата е снежен храм
гола свонарко мртва природо
капнува тихооста капнува
во шарениот скут лизнува
на песната или на пеперутката

Заноќувам во сонцето

(Noćim u suncu)

заноќувам во сонцето
од водата и огнот има
во чистото тело на црната жена
лесно тело диво срце
газелата ја чита капката низ босо око
песокта да допре
врз пивката пот на црната жена
мириса семирот а капката го огледува
пределот го менува вжештениот
предзнак

Го пробам полнежот на пишувалото (Kušam naboј pisala)

га пробам полнежот на пишувалото
црнецот срамлив светец на телото
кое веќе не е твое
но светлоста краците му бликаат
како гримизен бршлен
да ја опфатат кожата медна на женката
медна го урива ритмичното небо роднокрајно
која си вжештен песок
мембрана на занишан камен
и дивите води се тука

Не молиш немирна

(Ne moliš plaha)

не молиш немирна
солза бистро бистро солза
ноќ
не ги допирам чистите ноти
на твоите трепки
каде секое влакно свири соната
кристали бистри кристали
душата оди кон клавирот
трудна моја калуѓерко
оди душата

Певлива си

(Pjevna si)

певлива си
ти росно ливче од еделбајс
мека во свечен ђд
тишината е долга од екот
потоа сонцето вреснува капка по слап
и бидејќи бродиш топла лулко
го посакувам храмот на златоустите
каде в очи се гледаат
розите и свездите
шифра на сонот

Топла сум

(Topla sam)

топла сум
тивка кожа тивко струи
го допира лесното небо
како црнка
до сончето малку струи
некогаш летото магла рони
ги лиже твоите стапала
црната кожа ескимот мила ја
сака сака сака
земјата има топол страв

Ти си што не сум јас

(Ti si što nisam)

ти си што не сум јас
лик во ликот сонува сè
цуџиња од шумата змејови
од сликата течат пороите
во горите ќе засуни живот
дворјанинот го допира инструментот на злото
и крвавиот дворец облекува капини
знам дека хагодата го сака твојот лик
во маѓепсаната река
до мене мост

Умираш како пеперутка (Umireš kao leptir / Sintaksa)

умираш како пеперутка умираш
се вика една земја
каде цртачите веќе никогаш
знаат жолтите едра
дека пловат други во пештери
да ги симнат убавите сверки
копјаникот не! фрлачот не! тркачот
а белокоската сака од каменот
бидејќи слегуваш во младо лице
мојот син ја фаќа земјата

Не сакаш магистрали (Nećeš magistrale)

не сакаш магистрали
во тебе лудуваат сенките на мртвите
од кои сум небесен полен
на усните ветрови таткова целувка
и сатенска молитва си
белина на миризливи перници
соединета со своето име
а бонацата на сентиментот бисерна
во школката на телото или лицето
каде е

Допри ме (Dotakni me / U crnom)

допри ме огледувајќи го чудесното
ветерот прошетува нечии вокали
топли ниту црни тие каменот го будат
и симнуваат сонливи снегулки
во пената на светлоста се топат
не допирај ја маслената боја на платното
да го засакаш сонцето
ниту будна гледај и ќе ги слушнеш
празната сликовница на морето
и слепите пливачи

Машки врисок

(Muški vrisak / Pijani kantor, naš krstitelj)

Машкиот врисок
и на небото широка невиност.
Сè посиво километрите се цедат,
додека југо јажињата и жиците ги опишува,
небаре мелодични змии
врежани во верните соништа –
песни сестри или танчарки.
Стотици години пијаниот кантор
ехото на домот божји го вежба
за црнкињата не ќе има место,
од нејзините очи смола.

Црна мајка

(Crna mati / Linija Šijana – Stoja / Moja Pula)

Црна мајка
од големата сенка на бродот;
истиот страв го умножува воздухот
и гроздовите претчувства.
На улица осамнува нов велосипед,
машки велосипед,
а дигалките некаде го пренесуваат
нечујниот свод.
Со прстот в уста прашувам
за некоја причина за ноќта.

Блескавата свила на полноќта (Blistava svila ponoći / Svila ponoći)

Блескавата свила на полноќта
доаѓа од шумата што ја наслушнуваат.
Еден плус еден град
тонат во благиот сфумато на тишината.
Наросеното чело на темнината ги спушта соништата
и искршените предмети, што дишат
во неколкуте агли на собата.
Од стравот на момчето при месечина
кипарисите растат како статуи –
и големото уво од иловица.
Оние со сребрените лопати
и со златните секири
– не ќе се вратат од шумата.
Момчето ги именува просторите.

Галеб

(Galeb)

И не баш високи
крилја, трудољубиво тресат сребро
во студената мрежа на покривите.
Летачките летаат туку паѓаат,
така мека се буди
далечната младост на гласовите.
Металните вокали го понижуваат
празникот на пештерското братство,
под антените.
Што ли римува галебот
во пената на брзите облаци?

Pollock

И така натаму
го крши црниот леб,
во хемиски чисти кристали.
уште поцрн во крвотокот –
се плаши од аорист и од длабока старост.
Густиот ракопис и големата дланка
го креваат срцето од калта.
На очите вратена смолата и светлоста
на светлата книга.
Кого ли тоа го довикуваат Полок?

Аркадија

(Arkadija)

Постои случајна кулиса на ветрот
кој упорно ја губи целината
им стрела в лице на црните чавки
(некој ги повикал)
и постои мрежа во душата
на бесмртниот рибар
во десниот агол е ловцијата
со око врз работ на смислата
и дивечот кој веќе ќе дојде
се поместува сопственикот на лебедите
проклетиот бел цар и куклата
со моето тело танцуваат
секој во својот смртопис

Перуника

(Perunika)

Мојата жена мириса на 1001
пајакот сè уште не е важен
глетката дури го чека распаѓањето
косачите и големиот звук
од точката Т на моето тело
жената и звукот излегуваат
таа без уста
со перуника во окото
(причина повеќе да крикне)
некој ја плете гротеската
на внатрешната геометрија
а сцената успорена
сирење и вино и косачите
на реката
се трошат во ракување
не заминуваат

Во нејзиниот свет

(U njenom svijetu)

Во нејзиниот свет крикот слика мајка
црна измама почива во свездениот прав
а тивката форма пророкова
низ клисура ја влече косата непреодна
огромно е белото стадо на неговите
прашумски веѓи
обилен е дождот кога го обновува темниот цвет
таа тогаш е потполна и будна како мајка
ја сакам нејзината сенка заспаниот нејзин крст

Волуменот живее во себе
(Volumen živi u sebi / Stranci)

Волуменот живее во себе
се чудиш дали гола од рубенс доаѓам
воздухот се повлекол по аглите
чујни љубовници сме во постелата
и брзо се сакаме ние двете
додека раскошната страст станува призма
што го крши нашиот дневен склад
deswegen hab' ich kein gesicht mehr
само празна уста во собата
уште велиш дека странците (не) постојат

Раце (Ruke)

Воздухот повторно се свртел
а децата молеа за злото
и растеа како твоите раце
бидејќи сонцето во темни дланки падна
убиецот гледаше од работите блиски
жив зад туѓите зборови
другите и твоите раце женко
се бараа во смевот на убиениот
како молитва и клетва
се придвижува воздухот и малото лице
старее во тајниот предел на приказната

Песјо око

(Pseće oko)

Песјо око
околу мене
го реди својот
мозаик
од небо и
маслинки
како дамнешен
либан
морето често
престанува
во распоредот
на родниот крај
лирска пофалба
до билјето
не е вон
сомнежот
при тоа доаѓаат
скулптори
и долго се
плашат
од каменот

Лектира

(Lektira, zavjetni kovčeg)

Знаат за тебе
чие што име го дели
црната линија на одмаздата
тенкиот скелет на градот
и многу нешта во очите
на невините дечиња
го опишуваат ковчегот на мракот
од прозорец фрлен
во текстот на говорникот
засвонуваш со лице
на половина копје
свртен кон брашното
на истурената пустина
ти си болест на сонцето
и нивната интимна
лектира

На зајдисонце се слекуваме (U suton se svlačimo)

На зајдисонце се слекуваме
со небото
кога морето ќе се повлече
и раковите ќе се скријат
рацете ни бликнуваат
како сончеви кругови
изникнати во песокот
нашите деца се
цртачи на миризливи
крвотоци
и куќата наша е
на сите брегови дом
додека по неа одат
празни градови

Коњи

(Konji)

Коњите наврапито
станаа болка
а болниот ги укинува
датата и писмото
половината сонце
е/ не е во окото
на галебот сличен
со ловец како дланка
отворен и воден
од погледите на топлиот
дивеч
плодот се вратил
во големиот цвет
и стихот во галоп
стасува

Кожа

(Кожа)

За уште едно копје
подлабоко паѓа ноќта
во своите општи места
преку рабовите на одајата
и на неговото тело
споро го слекуваш заморот
зракот му се противи
на допирот од блага рака
во сенката подвижна раснеш
како мека мов
туѓа и слепа
за неговиот сигурен плов
по тајните кодови на сонот
во креветот бел
од твојата нова крв
(која им ја остава на другите)
кожата веќе не ја гибаш
веќе си ја допрела
со посакување

Анатомија на цветот

(Anatomija cvijeta)

Со првото сонце
се затвора,
телото на жената.

Првиот самрак
го демне, демне,
телото на жената.

Чудесен ли
свет, чуден
превртен цвет.

Утрово, малечка Флорами

(Jutros mala F/flora)

Сè се враќа
од ноќна прошетка,
сè од туѓата градина:
и собата
излезена од градот,
и град.

(Во далечината
се збиле белите
стада на океанот,
а небото останува
на работ на полето.)

Од ноќната прошетка
сè се врати,
под сонцето, мртво:
освен саксиите,
моите невидливи
саксии од сказната.

(Земјата напнато
дише, и го зори
грозјето иванденско.)

Орел

(Огао)

(Фабула на една фреска)

До границата
на значењето и знакот,
нешто има смисла:

Црвеното дете
ќе го нацрта во песокот на брегот,
и ќе ги нарече страните на светот.

Воинот ќе го заборави походот,
како земјата кожата стара,
и ќе се вљуби во жуборот
на сè што е модро.

Белиот врач
ќе го насети доаѓањето на смртта,
и мирен ќе појде в шума
меѓу празните гнезда.

Неговата смисла е
од онаа страна на границата,
каде што нема свршеток.

Поетика

(Poetika, odjek zebnje)

Можеби ова
не доаѓа од крвта;
повеќе е од кутијата
добра и цврста.
Лисјата костенови не се
спуштаат во лицето
човеково; ниту
стадата го гонат
низ вечерна песна
гладниот овчар,
низ која месечината
струи и слегува.

Тоа сме ние, такви,
и некој друг;
затворен долго,
неповратно.

Страв, се крева ноќта
(Strah, diže se noć)

И заборави ги гроздовите,
своите модри и зелени
очи в поле.

Тивка силуэта заискрува
по пат, по кој допрва
би пошла.

Ноќта ќе се крене и ќе остави
страв, твоите очи црни
в поле.

ДНЕВНИК (Dnevnik)

Се изедначувам со бојата и со формата,
а денот сè уште мириса. Влекачот во правта
го потпишува мојот крвоток. На сите врати
влегуваат жени и го задушуваат просторот помеѓу
девојчето и згрутчената крв, на селската
кола. Мојот свиреж ги враќа црните билки,
и градината натаму живее во себе. Со небото
птиците ги венчаваат потомците, а денот сè уште мириса.

Ќе се случи вечер преполна со трк од газела,
вечер со млечно киснење на небото.

*(Јадранка Ристиќ, Книжевна младина на Македонија,
Скопје 1985.)*

Во пресрет на обликот на ведрината (Ususret obliku vedrine)

Со убавината сама по себе
од некакви таинствени зборови
низ пределот на зрела потврда
ќе се вивне
и во небото ќе болсне
од памтивек истото

ТОА

И светот на чистотата твоја
цел ќе го осветли
и можеби засекогаш ќе го исполни
како круна на верата
или како совршено сонце
на утешената ведрина.

Дури и да не обитуваше
со себеси секогаш ти
духу на времето
до денес ЕДЕН.

(Бранко Цвејќоски, „Сѝремеж“, Прилеп, 2001.)

Домашен притвор (Kućni pritvor)

Грешиш,
ти се причинува,
и во право си...

Таа не е друго освен
волшебен преплет
на надеж и надеж,
тројна тајна шифра
и гола зависничка
сезонски обрастена
од грмушки и капини;

малечка сомнителна клучалка
и страстна режисерка
на нов лектирен заговор,
го напушта тоа влажно крило
на твојот премил одек.

Како ли само одсвонуваш
под преполнетата маса
барајки уште трошки
од онаа стара храброст
која сега би ја покренала лавината,
пенливото домино на природата.

Ти се потсмеваат прејадените пајаци,
ждригаат и „чадат“,
а приватниот стомакозборец,
смел, штотуку помисли:

„Од каде што не можеш да избегаш,
таму покорно врати се –
изрежиран и заклучен,
ти промашен човеку!“

Во огнот на буовноста
сепак те варди
само уште овалниот
сецесиски медал
со нејзиниот лик.

(Бранко Цвeйќоски, „Сѝремеж“, Прилеп, 2001.)

Каdifено зајаче

(Plišani zečić)

Беше тоа некогаш
во времето на редарите
кога книгите се прелистуваа сами
и кога се распаѓаа пред секој допир
сè поретко ми допловуваат денес
оние снежни заводливи облачиња
оние волшебни шарки
во џамлиите на не толку грдото детство

си имав и јас една избрана
со златна овчичка во стаклото
и му ја дадов на молчаливиот пријател
којшто еднаш кај мене
си го заборавил каdifеното зајаче

на тој начин
дарувајќи
вешто ги прескокнував
сите нивни дежурства

а тој
велат
понижен и со згаснати очи
станал светски заговорник

кој знае:
поради играчката ли
или поради крајно нејасното минато?

(Бранко Цвејќоски, „Сиреж“, Прилеп, 2001.)

Лажното лице на покорноста

(Lažno lice pokore)

За ничија волја трендафилот
не ги отвора своите венчиња-страници
доколку не мора

сине

а владателите се плашат
и од најдалниот гарван
како од
Ван Гоговото ЖИТНО ПОЛЕ

зашто проколнатата птица
лесно се очовечува
па од катедрата
или од туѓиот олтар
строго ја проверува абecedата

тогаш тие
со прстите в нос
вознемирени
не знаат кутрите
ни како се викаат

лажно е таквото лице на покорноста
смешна е бодроста на живите
затворен е кругот на несознајноста

а тоа што сега отсекаде го слушаш
тоа е молкот на уморните шептачи
под масите на свечаната академија
бидејќи нивните боси поданички нозе
им ги милува отровниот килим
исткаен од неодоливо миризливиот
и сè уште карактерен трн.

(Бранко Цвејќоски, „Сѝремеж“, Прилеп, 2001.)

Местото коешто секогаш чека

(Mjesto koje uvijek чека)

На мајка ми, на татко ми и на сестрините

Тука трpezата е одново скромно поставена
Како спроти гозбата на оние меѓу нас најодбрани
Кладенецот на интимата одеднаш со свежина зажуборува
Како врукот среде жега во невесело пладне
Сè поопколeно од море

А рибарот и аргатот во тебе
Си поигруваат со одекот на бистрата пештерска вода
Со внатрешни гласови пребарувајќи низ нотите
На некоја чудна пасторала

Затоа што сите најблиски и сето најдраго засекогаш
е со тебе тука

Најпосле среќен пладнуваш испоснички кроток
И во молитвата за нив бескрајно сам.

(Бранко Цветиќоски, „Сиремеж“, Прилеп, 2001.)

Небесна вишна

(Višnja s neba)

Расте, расте, расте кон земјичката и втонува
па: ток! ток! ток! – внесува метеж меѓу ангелите
распашани во смртната вода.

Каква рајска глетка, каков навал....! – си помислив гласно.

Но одеднаш одново: – тоооок! – и со филмски трик,
еде, наназад
околу голушката заборавена пак вишна заврзува;
до проекцијата ќе биде ли созреана?!

Затоа: за секој случај – клик!
Нека ми остане мала, ама, нека ми бидеовековечена.

(Бранко Цвејкоски, „Сиреж“, Прилеп, 2001.)

Необичниот мирис на палежот

(Neobičan miris paljevine)

Под сирените на вековите
Од скрамата на штурите летописи на непознатото наследство
Од историјата што ја пишуваат додека ја бришат

Бувнуваат телата на заљубените

И сега, ајде речи како човек да се однесува
Кога не знае дали кенотафот* е посигурен
Од живата кал на умрениот јазик?!

(Бранко Цветкоски, „Сиремеж“, Прилеп, 2001.)

* кенотаф – гр. симболичен гроб во паниковината на покојник што загинал, исчезнал или умрел во туѓина при што телото не му било пронајдено

Поинаква песна

(Drukčija pjesma)

Кога ова тело сè уште би било негово
би ја носел својата нежна ќерка
од тивката есен секако потивка
во побучен свет што сака да мине

и бидејќи нови велми хероини нема
би ѝ дал име красно
име старинско, можеби митско
во длабочината на срцето барем да е жив

и оваа уста кога би била негова
дури тогаш би слушнала, мила
колку поморничава толку поубава приказна
за плодот од телото на маж

неговото срце како и твоето
но топло и смело
под копитото на биволот диво тупка
зашто низ текстот и тие би сакале да минат
сите ловци илјадалетни
од темнината стадото накотено

А можеби тој сепак е бремен
жено
зашто нешто негово сепак забрзано расте

(Бранко Цвејкоски, „Сиреж“, Прилеп, 2001.)

Присуство (Prisuće)

Нè понижува и ги замрзнува дробните гроздови пот
Скреж од страв се нафаќа врз секој поглед
и враснува и сраснува
И се таложи подлабоко надолу во пештерата на душата

Вернички сè уште смрзнато свечкаме со трпките
поларно ехо на сомнеж
Ние соблазнителни дворци во чишто големи одаи
капе препотопската
Вода, вода

Водата што расте како стравот, како јансата, па рие во нас
Грчовито рие обилно трошејќи ги грутките смисла

Дури и лажно посведочуваме
А чудовиштето, тоа чудовиште втречено демне
Како да не било отсекогаш тука.

(Бранко Цвејкоски, „Сѝремеж“, Прилеп, 2001.)

Штица

(Daska)

Ме разбираш, вели, затоа што не го знам името
на твојот Перун.
А брановите се сите мои љубовници, зашто не сакам, не,
ти да ме сакаш ни последен ниту прв.

И можеби токму затоа се лизгам на брзата штица
на интимата
меѓу островите и библиските овоштарници.
секогаш на границата на гревот и смеата
кајшто таинственоста,
ни кога сме будни, не спие меѓу нас.

(Бранко Цветикоски, „Сѝремеж“, Прилеп, 2001.)

Јасна песна

(Јасна pjesma)

Само уште тебе сакам без страв да ти пријдам,
со јазикот стар и топол,
зашто сребрениот поток од здодевната бајка
невешто го доловува твојот свонлив глас.
Наместо таткото занесен
од песната на своето племе,
би те поткренал и во слава би те носел високо
под таинствениот месечев водопад.
Затоа подобро биди пастир, на облакот
дете, што длабоко ја вдишува тишината наоколу
како млад гуштер сонцето.

(Алдо Климан, 2004.)

Status praesens

Секое утро обредно
се усмртувам темелно
со поглед в огледало
и сличен на полип
краците и пипалата
ги спуштам меѓу луѓето
чии што служникави очи
површно ја читаат мојата
празнина што залажува
вон себе а целосен
како цветот во полето
последен ги склопувам ливчињата
и во себе ја примам ноќта
што сончогледите не ја сакаат.

(Алдо Климан)

Облик за душата

(Oblik za dušu*)

А тие

Бргу се сакаат
Превртувајќи ја постелата.
Овоштарник од страст.

Августовски здив

Гори пределот.
Сир и вино и косачи
По ливаѓето.

Балкан е само невин збор

Епските закони
Како векови траат
Во земјата на насмевката

Во казна

Свртено кон сидот
Ги именува просторите.
Дете во аголот.

* Конечните варијанти на овие хаику стихови поместени се во книгата „Мал абецедариум“. (Ур.)

Душа и облик

Прострујува мена:
На лицето на смртникот
Облиците на душата.

Душевен мир

Го криши црниот леб
Како сјајни кристали.
Таткото на прогонетите.

Живот I

Мирисот на брнistrата.
Се премисли ветерот:
Мирисот на кипарисот.

Ловци во магла

Се слуша дивечот.
Од крилја распорен воздух.
Снегот крвари.

Палимпсест

Да ја сака водата
Со секое весло од галијата:
Утеха за робот.

Пула

Над антените
Пената на брзите облаци
Галеб ја римува.

Страв во лозјето

Наближува
По врвицата, а се спушта ноќ.
Заборави го гроздот!

Удрена

Одам одспротива.
Водата гледа во себе.
Мокар патепис.

Веронаука

Стариот точек
Засвонува под прозорецот:
Доаѓа велечасниот.

Школка, зачнување

Го доближува увото:
Млада мајка го зема
Збунетиот татко.

(Алдо Климан)

Čista pesem. Kakšen izziv

(Jasna pjesma. Kakav zaziv)

Samo tebi si še želim
približati brez strahu
z jezikom, starim in toplim,
ker srebrni potok
iz dolgočasne bajke
preslabo oponaša
tvoj zvonki glas.
Dvignil bi te
namesto zanesenega očeta
s pesmijo svojega plemena
in te svečano nosil
visoko pod pomenljivi mesečev
slap.
Raje bodi pastir,
otrok na oblaku,
ki globoko vdihuje tišino,
ki ga obdaja,
kot mlad kuščar
sonce.

(Vera Pejović i Peter Semolič, »Delo«, Ljubljana, 1992.)

Izabela

trajno ljubi svojega pisca
daleč za zgodbo
mala flora in luis
kamniti majski hrošč
v šipi
njenih meč razbita
senca
in zlati sandali kupa
črna pena dni
a moj žvižg
zapira vsa vrata
skozi katera stopaš
vendar podobna luni
napolnjuješ prostor
med seboj in stoletji
vedno izza zgodbe
smeje se kastiljski
fossil pomena

(Vera Pejovič i Peter Semolič, »Delo«, Ljubljana, 1992.)

Zjutraj, mala F/flora

(Jutros mala F/flora)

Vse se vrača
z nočnega sprehoda,
vse iz tujega vrta;
tudi soba
je odšla iz mesta,
tudi mesto.
V daljavi
se je prikazala bela
čreda oceana,
a nebo ostaja
na robu polja.

Z nočnega sprehoda
se vse vrne
pod sonce, mrtvo:
razen gredic,
mojih nevidnih
gredic iz zgodbe.

Zemlja napeto
diha in zori
šentjanževo grozdje.

(Vera Pejovič i Peter Semolič)

Palimpsest. Krhka odjava

V meni se naseli
admiral lepokrili
(pyrameis atalanta)
in hitro preraste moje
oči. Ribe zdaj
obstajajo kot letalke
in se gladko spustijo
v prepovedane prostore.
Z vsakim veslom galeje
ljubim to vodo,
neskončno podobno tebi.
Mar to, kar hočem od sebe,
to, česar ne pričakujejo,
lahko prinese
drugim kaj dobrega?

(Vera Pejovič i Peter Semolič, »Delo«, Ljubljana, 1992.)

Poetika, odmev groze

(Poetika, odjek zebnje)

Morda to ne
prihaja iz krvi;
prej iz škatle,
dobre in trdne.
Kostanjevo listje ne
pada na človekov
obraz; niti
se čred ne sežene v staje
ob večerni pesmi
lačnega pastirja,
skozi katero kroži
in se spusti mesec.

To smo mi, takšni,
in nekdo drug;
zaprt dolgo,
nepovratno.

(Vera Pejovič i Peter Semolič , »Delo«, Ljubljana, 1992.)

Deska

(Daska)

Dojameš me,
reče,
ker ne poznam imena
tvojega Peruna.

A valovi so
vsi moji ljubimci
ker ne želim, ne,
da me ti ljubiš
niti kot zadnji niti kot prvi.

In morda prav zato
drsim po begavi
deščici intime
med otočjem
in biblijskimi vrtovi.

Zmeraj na ostrici
greha in smeha
kjer zarobje,
tudi ko sva budna,
ne spi med nama.

(Milan Vincetič, »Dialogi«, Maribor, 2001.)

Dokler mali raste

(Dokle maleni raste)

V tihožitju sta se zrasli pomaranči
molčijo daljni topli svetovi
z apnom polite oči jasno zvrhajo mrežico
in najgloblji pogled zdrsne po palici
očetovske solze dobijo krila
metuljčki in ptice
a mali lovec jih premišljeno zлага
v priročni zverinjak spomina
v gorečem klasju s slike nasproti
nežno zamiglja le senca dvojčka

(Milan Vincetič, »Dialogi«, Maribor, 2001.)

Jesen z Vukovarjem

(Jesen s Vukovarom)

Daleč v naši ravnici
In tukaj v nekem človeku
Nove in nove se kotijo jame
Iz ledenine brezimnih.

In nikoli prej
In nikoli več takšne samote
V zlizanem sezonskem deževju.

A vse to
Kot da je piščevo
Komaj izdrto iz žrela
Samomora.

In nad vsem črnobolje
Da komaj izdavam: – *Nič,*
Bratje moji, prazen nič...

(Milan Vincetič, »Dialogi«, Maribor, 2001.)

Kraj ki zmeraj čaka

(Mjesto koje uvijek čeka)

Materi, Očetu in Sestram

Miza je že tu
in povrhu borno pogrnjena
kot v času gostije
prvih med nami

Vodnjak domačnosti za hipec
zažubori s svežino
kot vir sredi pripeke
ob zabitem opoldnevu
obdanem z morjem

A ribič in kmet v tebi
se poigravata s plivkom
bistrice iz votline
z zalitimi glasovi
brenkajoč po notah
neke čudne pastorage

Kajti vsi najbližnji
in vsi najdražji so
za vedno ob tebi
končno uživaš sadove
z meniško ponižnostjo
tudi v molitvi zanje
tako neskončno sam

(Milan Vincetič, »Dialogi«, Maribor, 2001.)

Odtujeni čebelar

(Otuđeni pčelar)

Brkljam okoli ognjene kroglice
ki mi v trebuhu raste
dokler se ne prelevim v panj
takrat zazeham
in prhnem roj bojevitih čebel

če je likalnik pri roki
ga čuječe objamem
da me bojni klic
ne bi preveč zanesel

pečena koža se vseeno ne stroji
temveč ostane v zgodbi
o radoživem copatarju
in neki vdovi jezikavki

vse ljubimce
razen mene
razvajeno pod popkom vščipne
in posladkano napreda

a moje čebelice-delavke
so takšne igre nevešče

in nenazadnje bi bilo
morda naivno znova
to isto nemoč poriniti
v priročno ognjišče plamteče kroglice

(Milan Vincetič, »Dialogi«, Maribor, 2001.)

Palimpsest (1990-1995)

Še metulj me je zaselil
Zrcalast miroljubnež
Admiral krasnokrili
(Pyrameis atalanta)

In brž pohlevno prerasel
Moje preutrujene oči

Ribe samo še pametujejo
Kako bi bile letalke
In gladko odsmukale
V prepovedana mesta

S slehernim veslajem galeje
Je še mogoče ljubiti
Polteno ali smrtno vodo
Podobno neskončni žalobi
Odzvanja kot večna vprašanja

A kaj naj s samoto
Odvreči s sebe
Vse kar me veže
Kar se ne pričakuje
V nikogaršnjem času
Je morda pravo znamenje

Prgišče dobrega in lepega
Četudi za druge ponižne
Ki v meni večno počivajo?

(Milan Vincetič, »Dialogi«, Maribor, 2001.)

Plišasti zajček

(Plišani zečič)

Davno je to bilo
v času rediteljev
ko so se knjige same listale
in razpadale pred vsakim dotikom
vse redkeje se mi danes naplavlajo
tisti zapeljivi snežni oblaki
tiste čarobne ladjice
v frnikolah in tista radoživa otroštva

tako sem osvojil izbranko
z zlato ovčico v steklu
in jo prepustil molčečemu prijatelju
ki je v meni nekoč
pozabil plišastega zajčka

tako sem
podarjajoč
vešče preskakoval
njuna rediteljstva

a on je
tako se sliši
pohojen in pogaslih oči
postal svetovni prevratnik

tako torej
zaradi igračke morda
ali povsem zamegljenega porekla?

(Milan Vincetič, »Dialogi«, Maribor, 2001.)

Severnjaška narcisa

(Borealni narcis)

Sleherno jutro se obredno
in dokončno pokonča
s pogledom v zrcalno zvezdo
mlačne tišine

podobna hobotnici
z lovkami in tipali ščipa
med gorostase
katerih sluzave oči
komajda razbirajo
njih varljivo praznino

raz sebe a do stržena
kot cvetka v polju
zadnja zapira lističe
bratovsko predana noči
ki so jo sončnice spet zavrnilo

(Milan Vincetič, »Dialogi«, Maribor, 2001.)

Vojna pesem o ljubezni

(Ratna pjesma o ljubavi)

Ledja poletnega loga
Tvojo podobo iz sadrovine robí
Koralna medalja žalobe

Eter nočnih novic pošumeva
Na krvavih poljih bibavična ajda
In soneti tožni pletejo venec
Dotolčeni smo a kljubujemo

Na prisojnem se preteguje kuščarica
Črni se napev zbora rožno mladih murnov
Črnijo se čutni labodje
In s peno se morje črni
Ki ga lahko le s tabo prevaram

Koralna

(Milan Vincetič, »Dialogi«, Maribor, 2001.)

Greta

*In spet tuja sestra prihaja
V neke težke sanje...*

G. Trakl

Medtem ko starci obujajo spomine
na premeteno feničansko ladjevje
raste molk v tvojem domačem oknu
 nek rajnki in morska ravan
 čakajo prvi vesljaj
 a tvoj mali sestra moja
prebiva v kristalnem zvoniku
in njegova postava še migeta
na mostu s katerega je krenil
 kot tihi vodni cvet
in most je kamnasta mavrica
 ali črno-bela tišina
posuta z bakrenim krikom

(Milan Vincetič, »Dialogi«, Maribor, 2003.)

Mati in kača

(Majka i zmiја)

V vlаgi in trohnobi
se čuti vonj
deževnikov
in vzglavnice bele
kepica mrzkega zrkla
vpija pogled ki
leti po zraku kot pismenka
prastare abecede
a ona sika
v srajci pisani
in njena otročad
se vidno preoblači
vsaka je bluzica
snežna krpica na
mojem vrelem čelu
do vzglavja mati
pojokuje in popevka
neko (i)lirsko pesem

(Milan Vincetić, »Dialogi«, Maribor, 2003.)

Moj zaklenjeni oče

(Moj zaključani otac)

Spustil sem očetu rožo na vztrepetalo dušo
Sanja v vonjavah, v barvah svojega rojstnega kraja

Oče, mesto po potresu sem, mesto ki vznika
Oče, potres sem ki se vrača v drobovje zemlje
K tvojemu domu in daljni materi, sami odtegnjeni
Najinemu objemu po svoji poslednji želji

Postana prethodna voda me je čakala žalovalca
Pusti čakavski kraj mojega otroštva, *Oliver*,
Nihče me ni prepoznal v površnem hitenju prek pokopališča

Ti si, človek, zaklenjen, zaprt brez besed si
Odšel onkraj skrivnosti, uganke, končno brez laži

A kaj lahko storim zdaj – patetika živega je
Uborna slika narejena po tvoji, njeni podobi
Ki se že pogrbljen vdajam upanju da sta skupaj
In čuvam pleme brez relikvij, brez Znamenja

Iz večnosti moj oče prejema cvet, prejema šopek
Za sebe, za njo, za nas še žive, vztrepetale, ocvele

Iz vesolja žarijo celine, planeti, galaksije
Ugaslih mest ki jih gradijo preživeli, biezimni
Tam čez morje, čez svetove živijo naši usnuli,
Onkraj oceana živijo – ko je beseda splav, barka, ladja

Pod nami pulsirajo v potresu potopljena mesta
Topli kraji katerih ključev nima niti dragi Bog.

(Vera Pejovič i Peter Semolič, »Vilenica«, Slovenija, 2003.)

Poslednja kronika

(Posljednja kronika)

Za nami morda ostaja somračen svet
v praznovanju in ognjemetu
za nami zagotovo
teror slovnice kot poslednje znamenje

Zadihani nad vodo
nad globoko vseeno prisluškujemo
ali ni vse v nas
pred odhodom do razpoke dozorelo

Vsakdo smešen čuva svoj strah
in krhelj majčkenega upanja
in ga poljubi in hitro vrne
v neizmernost zbezanega srca
kot da bi bil obžarjen z delci jezika
zaokrožene zgodovine

In vendar iz neder previdno jemljemo
skrivnosti ali pasti za kače
medtem ko se pod nami nejasno očrtujejo
svečani podmorski svetovi
in potopljene gotske zgradbe
zale fantastičnosti preteklosti
v kateri zaječi pošasten odmev
krize najčistejšega smisla

Tukaj poblesnejo skrivne praznine
in škripajoče zdrsnejo stare jadrnice
z zlatih navozov človekovega trpljenja

Za nami ob zori še zapojejo
mračni arheologi sna
a mi že skriti in končno daljni
postajamo zapravljivo pleme
ki z obarvano tišino
skrivnostno lepa in veličastna
svojim prihodnjim brezimenim otrokom
ne gradeč gradi velemesta

In tu neznana roka
zapira naš povsem nepomemben album intime
kjer so za zmerom zakopane besede in Besede
kjer je pepel zgolj samo še pepel
a s spremenljivim zemljevidom upanja
ponovno komajda priča
poslednje revno Ovidijevo potomstvo

(Vera Pejovič i Peter Semolič, 2003.)

Prazno Kvarnersko morje

(Pusto Kvarnersko more)

Prah se je nabral na njenih trepalnicah
Ozadje moje zgodbe zastira pogled jasnini
Ves razsuti tovor smešnega življenja
Mojega življenja v zaznambah razsutega po skalovju
Pradomovanje odmeva od otroških glasov
V brezskrbnem odhodu k nočnemu počitku,
Kot zaobljuba morju,
Ječi praznina sončnega zahoda, ječi notrina v telesih
Vse bistveno se stakne v istem hipu

V tem tukaj ki ga imamo ko se cedi slano
Po drhtečih prstih prazno Kvarnersko morje, Morje
Se vzpenja v prahu do zidov cerkvice opasane
Z belino kot počivalšče mehiških svobodnjakov

Katere bo zjutraj brez besed ustrelil nepoklican
Nekdo v tuji deželi s tujim jezikom, V sebi
Tuj in prazen ki izbriše obraze s poslednjo kroglo
Tisto ki izenačuje prostore in usode

Ki vse zavija v prah pozabe, V prah
In pepel ki ostaja na enem, na mojem lasu
Njenih trepalnic obrnjenih k nočnim barvam
Kvarnerja zbujenega s plamenčkom ki izginja
Kot naša telesa v mrtvaško ledeni, voščeni vodi

(Vera Pejovič i Peter Semolič, »Vilenica«, Slovenija, 2003.)

Retorična pesmica

(Retorička pjesmica)

Živela bo in to je vzrok za veselje
Temu ki ostaja zgrbljen in zavedajoč se
Terapevtske moči odhodov zapuščanj
Racionalizacija da bi se ušlo preživelo
A od kod in do kod bežati, Retorika
In samogovor ne bo obnovil ničesar
Nikomur ničesar vrnili niti telesu niti telesu
Ko to postane netelesni spomin
Četudi prebujeno živo divje mlado
Uokvirjeno s starčevskimi kombinacijami ugodja

Mislim da ne pišem ljubezensko pesem
Mislim da se spominjam brez distance
V nezrelosti določene zgodbe ki zori
Iz ruševine iz pekla neodločnosti iz samote
Doktor ali ste kdaj ljubili, Doktor

Imam veliko šans a nobenih možnosti
Tako recite ko ni celote ko manjka
Druga stran iste zgodbe, Odlomljena stran
Ki išče svojo novo svežo popolnost
Končno zbujena in vržena v svet

Kot po slučaju vendarle odprt cvet ženskosti
Iz monologa: »Kaj mi delaš, Kaj mi...
Vedno bom, samo, vedno bom...« Potem razlagam
Tuje besede ki sem jih imel za svoje, tujo
Resnico ki je zrasla do nerazumljivosti

Mislim da ne pišem ljubezensko pesem
Mislim da se spominjam nepomembnih površnosti
In čemu ste potem tako profesionalni, tako
Odmaknjeni od vnovčenih življenj drugih
Na tej umazani, donosni postelji, doktor?

(Vera Pejovič i Peter Semolič, »Vilenica«, Slovenija, 2003.)

Črne sanje

(Crni san)

To je toplo lirično glasbilo
zlata harfa v mreži tvojih slutenj
in slepec v tebi sanja
črno pesem, ki vpija svetle dnevne slike
kot ko se bronasto
okoli osi svoje
prazna knjiga zlomi
in svet se vsuje v plapolanje spektra
najdemo nato se budni
v novih sanjah

(Iztok Osojnik, »Apokalipsa«, Ljubljana, 2006.)

Mati in kača

(Majka i zmija)

V vlagi in plesni
se lovi vonj deževnikov
in belega vzglavnika
zrno hladnega očesa
vpija pogled, ki leti po zraku
kot črka prastare abecede
a ona psičke v pisani srajčki
in leglo njenih otročičkov
redno se preoblači
vsaka srajčka je snežinka
na mojem vročem čelu
do vzglavja mati
joče in popeva
neko (i)lirsko pesem

(Iztok Osojnik, »Apokalipsa«, Ljubljana, 2006.)

Morrison v kolažu

(Morrison u kolažu)

V zboru
gozd se zlat spušča
na pusto zemljo jeseni
pod kamnom klopota dih zaspale kače
a dež melanholično šumi
in velikansko dete ti raste v naročju
in se z nožem v roki pojavi pred sobo matere
brizgne pesem gobarja ki v rokah drobi
tvojo noč dvojnico in sveto popolnost

(Iztok Osojnik, »Apokalipsa«, Ljubljana, 2006.)

Notranja pokrajina

(Unutarnji pejzaž)

Toplo naročje skriva fabulo
iz katere neznano roka
stopi v lajež ulice
v porušeni cerkvi
me še vedno prosijo pogledi moje ključarke
in vse je spet na svojem mestu
vse okoli naših besed

(Iztok Osojnik, »Apokalipsa«, Ljubljana, 2006.)

Polnočna svila

(Svila ponoči)

Lesketajoča se svila polnoči
prihaja iz gozda, ki mu prisluškujeta
eno plus eno mesto
se pogrezata v nežen sfumato tišine
rosno čelo teme spušča sanje
in razbite predmete, ki dihajo
po različnih kotih sobe
iz dečkove groze v mesečino
kot kipi rastejo ciprese
in veliko uho iz ilovice
tisti s srebrnimi lopatami (žogami)
in pozlačenimi sekirami
vrnili se ne bodo iz teme iz gozda
deček imenuje prostore

(Iztok Osojnik, »Apokalipsa«, Ljubljana, 2006.)

Sintaksa

Umiraš kot metulj umreš
ime ji je neka dežela
v kateri risarji nikoli
ne spoznajo rumenih jader
da drugi zaplovejo na pečine
da snamejo lepe zveri
kopjenosec, ne! metalec, ne! tekač
bela kost pa hoče s kamna
ker se spušča v mlad obraz
moj sin se dotika zemlje

(Iztok Osojnik, »Apokalipsa«, Ljubljana, 2006.)

Siva ptica, smrt

Dvigne eno perut
in nič se ne zgodi
Kot iz ponižne molitve
prelepo telo žene

ki živi pod cvetjem
kjer moji krvavi nohti
prekopavajo smrtno črno zemljo

Potem se iz praznega očesa
čista svila potopi
v majhen grič utopljenega neba

In še drugo krilo zašumi
toda hladne kockice oblakov
so ostale za mojimi krivovernimi sandalami

(Iztok Osojnik, »Apokalipsa«, Ljubljana, 2006.)

Grob pod Gorico

(Pod Goricom grob)

[diptih]

Tega milega februarja je bil marmor topel
Ali od solz mojih sester in moje obstale
Nekje v zraku lesketajoče se v južnem soncu

Oče je bil že oddaljen ves v spominih
Potovanju predan, ostanku svojega življenja
Edini zavedajoč se minljivosti svojih besed:
»To je poslednji prihod k njej.«

Alternativci so že zadovoljni ker priznavam:
Kazalci njegove ure so za trenutek obstali
Kot ptica poleti v okno otroštva
S cvetom v kljunu po odhodu ženske
Njegovega življenja, ženske ki se ji je na postelji
Smrtni odprl, sem bil videl, tisto tretje oko

. . .

. . .

Mrzlega zimskega večera na puljskem pokopališču
Pod miriadami nasmejanih zvezd ugaslih
Od ljubezni ponorele priložnosti se objete približujejo v ponosni
Obredni slutnji, tista, katere najdražji tu počiva
Tudi on izkoreninjen sredi toliko odhodov

Srce je kenotaf, srce je intimni monolit drobljiv:
Kamor koli se obrnem, česar koli se dotaknem, kamen

(Magdalena Svetina Terčon, »Apokalipsa«, Ljubljana, 2006.)

Meglina pesem

(Ma/g/lina pjesma)

Iz raztopljene zavesti
mesečnika – magma
strašno hladna ne rojeva
novega življenja.

Meglina
je za vedno naselila
njegov vsemir:
brezmerje z ledom
okovano.

Srce je
črna luknja smisla
in vsesvetlobe.

Ali je smrt
ta majhna
smešna igračka.
Tišina je mrak je
negibnost.

Prazgodovinski
vulkani iz prihodnosti
lebdijo med galaksijami.

Sporočilo
ki ga ne razumejo,
ki ga ne bodo pričakali:
usmrčeni
zakopani
daleč od
raziskovalcev pomena.

V večnost!
V meglo!
V nič –
Vi, smešni
igralci strahu!

Krila so se vrnila k bogovom.

(Magdalena Svetina Terčon, »Apokalipsa«, Ljubljana, 2006.)

V litavskih sanjah me obiščejo

(U litavskom pohode me snu)

oditi iz te ljubezni kot iz groba
zaželi kot da je rekla in zapusti zgodbo

njegov svet notranjih gradenj
izmišljen iz ruševin iz bolečine je
ponorela tektonika nesmisla

v novem romanu nežnega prijatelja
v svetli severni noči strah
v tišini neke hotelske sobe
vilniuskaunas dobro zveni simbioza

pa zazvoni klicna številka časa
ki se hrani z živalmi brezimenih
v strahu božanske razvrstitve
v slutnji popolnoma smrtonosne skladnosti

iz groba povzpeti se v ljubezen propada
kot da je rekel zaželi in negiben kloni
globoko spodaj zakopan s svojimi

nova ovalna sličica je novo oko
na hladnem obrazu marmorja iz rojstnega kraja

nad krošnjami le zgodovinski oblak
ali jata mladih radovednih ptic pevk
meglenega februarja na štinjanskem pokopališču.

(Magdalena Svetina Terčon, »Apokalipsa«, Ljubljana, 2006.)

Anatomija, anatom in jaz

(Anatomija, anatom i ja)

renesansa
zgolj slutim skrivnostno točko
v tišini prostora
misel se zdrzne
in risba pred mano razodene smisel
prelepo vretenasto telo kot dimni zastor

onstran zapisa
seansa

(Iztok Osojnik, 2006.)

Brez naslova

(Bez naslova)

iščem tam, kjer je vsak prodor
nova ruševina

v porušenem
nova strast ziblje svoje temelje

smo bodoče cerkve
v katerih akustika že ugaša

(Iztok Osojnik, 2006.)

Čez poljano

(Kroz poljanu)

Čez poljano se vije
neznana, sinje modra pot.

Podobna strupeni kači, svetlikajoča reka
se preliva poleg pepelnato sivih nasadov.

Pisani metulji s plamenečimi krili
padajo po nas, goreče sončne solze.
Trava in cvetje valovijo;
v sebe objet svet.

(Iztok Osojnik, 2006.)

Danes zjutraj, majhna F/flora

(Jutros, mala F/flora)

Vse se vrača z nočnega sprehoda,
vse iz tujega vrta:
še soba je odšla iz mesta, in mesto.

V daljavi so se nagrmadile bele črede oceana,
a nebo je ostalo na robu polja.

Z nočnega sprehoda vse pride nazaj,
pod sonce, mrtvo: razen gredic,
mojih nevidnih gredic iz pravljice.

Zemlja diha napeto in zori grozdje šentjanžveo.

(Iztok Osojnik, 2006.)

Drvarji

(Drvosječe)

Sedim pod drevesom
iz katerega klešejo glasbila
in čakam na prihod močnih
z glasbo v mišicah
Jaz skromen in spokojen

(Iztok Osojnik, 2006.)

Galeb

In ne prav visoka
krila, pridno stresajo srebro
na hladno mrežo streh
letalke letijo ampak padajo
tako se čisto mehka zbuja
daljna mladost glasov
kovinski vokali dušijo
napev jamskega bratstva
zaspanega pod antenami
na nebu samo narisane ptice
in en vpisan pogled
kaj pravzaprav rima galeb
v peni hitrih oblakov?

(Iztok Osojnik, 2006.)

Jezero

na neki obali voda gleda vase
hodim iz oči v oči s svojim tihim obličjem
ki hoče več
vzporednice so omrežile neslišen potopis
in tudi sončni zahod včasih navpično pada
zamišljeno jezero stopa ven kot mokrost iz vode
posušena je roka nad duhovitim papirjem

(Iztok Osojnik, 2006.)

Koža

Še za kopje
globlje se spušča noč
na svoja obča mesta
čez rob sobe
in njegovega telesa
počasi slačiš utrujenost
zrak se upira
dotiku blage roke
kot mehak mah
rasteš v senci giba
toda ne dotikaš se več kože
ker si jo slekla
v knjižnem poželenju

(Iztok Osojnik, 2006.)

Krmarji

(Kormilari)

Molčijo divji krmarji; kaktusi
poganjajo v oči in voda (voda) iz dvakrat dvojnega dna.
Ostali bomo brez golobov, brez nabiralcev
akacij in še nekaterih nesmrtnikov.
Ribe izginejo pred latinskim krstom.

(Iztok Osojnik, 2006.)

Krsta zaobljube

(Zavjetni kovčeg)

Vejo zate
tvoje ime deli
črna črta maščevanja
tanko okostje mesta
in marsikaj v očeh
nedolžnih otrok
opisujejo krsto teme
z okna vržen
v besedilo govornika
zvoniš z obrazom
na pol kopja
obrnjen k moki
razsute puščave
ti bolezen sonca
in njihovo zasebno
prepisano čtivo

(Iztok Osojnik, 2006.)

Ljubiš psalm

(Voliš psalam)

V cvetu sončnice
srce vrača
kot da srce vrača
obrnjeno k ognju
roke se odženejo v nebo
zveneča Sibirija budna pozvanja
v jati labodov pozvanja modrina
šepetam ti v usta
mošusni jezik telesa
v želji, da bi mi bila vseč
stasita si Litvanka

(Iztok Osojnik, 2006.)

Navedek iz Siraha

(Citat iz Siraha)

Iz svečanih las prhutajo srajčke mrtvih metuljev.
Okoli njih roji plapolajoč oblak. In jim potem govori:

*Prepričajte se na lastne oči:
kako malo sem se trudil, a velik mir dosegel.*

(Iztok Osojnik, 2006.)

Pasje oko

(Pseće oko)

Pasje oko okoli mene
sestavlja svoje možgane
iz neba in oljk
kot starodavni libanon
morje se pogosto konča
v razporedu rodne kraja
a lirska zahvala rastlinju
ne obstaja zunaj suma
v tem trenutku se pojavijo kiparji
in se še dolgo bojijo kamnov

(Iztok Osojnik, 2006.)

Perunika

Moja žena diši kot 1001
pajek še ni pomemben
prizor šele čaka na razpad
kosce in velik zvok
iz točke T mojega telesa
žena in zvok izstopata
one brez ust s peruniko iz očesa
(razlog več, da krikne)
nekdo plete grotesko
notranje geometrije
a prizorišče je upočasnjeno
sir in vino in kosci na reki
obrabljajo se v rokovanju
ne odhajajo

(Iztok Osojnik, 2006.)

Plašna

(Plaha)

Na prosiš plašna, ker se dotikam
čistih not tvojih trepalnic
kjer vsak las igra drugo sonato
noč se prelamlja skoz solze
v notnem zvezku polnem sonca rastejo
kristali bistri kristali
duša se približuje h klavirju
moja noseča nuna
in dušo vzame vrag

(Iztok Osojnik, 2006.)

Preskušam naboj pisala

(Kušam naboj pisala)

Črnc je sramni svetnik telesa
ki ni več tvoje
udi mu sunejo v svetlobo
kaj šele škrlatni slak
da objame medeno kožo ženske
medena ruši ritmično nebo
obstoynosti
ki si razžarjen pesek
opna zazibana kamnita
in divje vode so tu

(Iztok Osojnik, 2006.)

Slutim te

(Te slutim)

Slutnja je onstran bele molitve
beseda prhne in ne obstajaš več

Gola zvonarka! mrtva priroda!

Pade kapljica tihote pade
v pisano naročje zdrsne
pesmi ali metulja

(Iztok Osojnik, 2006.)

Snubljenje

(Snub)

geometrija srca
in razumski vrtovi visijo
z gugalniki in Bretonom
med betonskimi gredicami
z modrih dojk marmelada
v posteljico se kot pena
pikrade mali Trakl
in šelesti dojka okoli prisluškujočega očesa

(Iztok Osojnik, 2006.)

Veduta trga

Vsaj nečemu bi bilo podobno
če bi zvonik zapustil trg
in katedrala
v okruške marmornatega zvoka
ali angela
da se vrne premiku podobna belina
v času smrti, ki se vrača k telesu

psi iz slabih knjig
ostanejo v opustošenem mestu
in ližejo katere koli sledove

lajež je stilem do sonca

(Iztok Osojnik, 2006.)

Veslači

Zamolčani veslači štejejo svetlobna leta.
Kristalna ladja osvajalcev:
Star mojster olja določi zamah nevihte,
ljubke boginje pa se razigrajo zaradi čudežne cedrovine.
Jezik ostane v korenu, v zadnji besedi vojskovodje.

(Iztok Osojnik, 2006.)

Zaboj

(Sanduk)

Kam gleda mornar?
Eno stran sveta imenujejo rodni kraj;
dihajo sekači trstike in počepnejo v tihi krog.
Kamen odvrže listje pred vsakim glasom, in se zapre.
Kot zaboj iz ebenovine, ki hrani moči od nekoga.

(Iztok Osojnik, 2006.)

Piccola cronaca lirica

(Mala lirska kronika)

Dietro di noi, forse, rimane il mondo –
nel trionfo e nei fuochi d'artificio.
Dietro di noi, un'isola e un segno.

Ansanti, di fronte all'acqua stiamo origliando
se quel qualcosa in noi sia già maturo.
Tutti difendiamo le nostre paure ed il nostro piccolo
ciottolo, e baciandolo come fosse perla
riponiamo prontamente nella profondità della tasca.
Dal seno scaviamo con cautela segreti, e non serpi;
fugacemente lampeggiano ascosi vuoti
e sugli scali dorati della passione dell'Uomo
cominciano a scivolare i vecchi velieri.
Allo spuntar del giorno si sente ancor il canto
di foschi archeologi, e noi, già nascosti e lontani,
stiamo diventando una tribù segreta che
con variopinto silenzio costruisce nuovi insediamenti.

E qui una mano sconosciuta chiude
il nostro intimo album: le Parole sotterrate, ceneri,
ceneri, e un pittore taciturno –
fa testimonianza la creatura di Ovidio.

(Goran Filipi, 1990.)

Se tu non fossi una maga

(Da nisi čarobnica)

Ci sarebbe qualcosa nella luce
vigilante un cuore di pietra
ci sarebbe ardente e di più
bella e bella in riva al mare
poi certe navi fuori dalle bottiglie
e certi uomini non sono marinari
sei bella e pazza dalle parole
mentre il sole accarezza
quell'étude acquatica dei secoli

Cartaceo, maledetto
il mio veliero

nell'erbosio pozzo
del tuo giardino

(Daniel Načinović, 2002.)

Status praesens

Ogni mattina ritualmente
m'immortalo dettagliatamente
con lo sguardo nello specchio
e al polpo somigliante
gambe e tentacoli
calo tra la gente
i cui occhi mucosi
vagamente leggono la mia
ingannevole vaquità
al di fuori di me pienamente
come un fiore nel prato
per ultimo chiudo i petali
e accolgo in me la notte
che i girasoli non vogliono

(Vanesa Begić, 2004.)

Ami il salmo

(Voliš psalam)

Nel fiorire dei girasoli
il cuore ritorna
come ritorna il cuore
al focolare rivolto
le mani battono il cielo
sonoro il siberiano sveglia suona
attraverso uno stormo di cigni l'azzurro suona
nella tua bocca bisbiglio
il linguaggio del corpo muschiato
deh vuoi tu a me piacere
graziosa lituana che sei.

(Laura Marchig, 2007.)

Attraverso il campo

(Kroz poljanu)

Attraverso il campo si sgomitola
sconosciuto, un azzurro sentiero.

Simile a una serpe, il fiume luccicante
s'insinua tra la grigia semenza.

Colorate farfalle dalle ali fiammanti
su di noi piovono, lacrime di sole ardenti.

Si piegano le erbe e i fiori;
mondo in sé stesso raccolto.

(Laura Marchig, 2007.)

Baule

(Sanduk)

Dove ha rivolto lo sguardo il navigante?
Una parte del mondo viene chiamata paese natio;
i tagliatori di canne respirano e s'accucciano
in un cerchio silenzioso.

La pietra si sfoglia prima di ogni voce, e si schiude.
Come un baule di ebano che conserva il potere di qualcuno.

(Laura Marchig, 2007.)

Boscaioli

(Drvosječe)

Seduto sotto un albero
da cui si digrossano strumenti musicali
aspetto l'arrivo dei forti
che hanno la musica nei muscoli.
Io umile e placido.

(Laura Marchig, 2007.)

Gabbiano

(Galeb)

E non proprio alte
le ali, scuotono diligenti l'argento
e la fredda rete dei tetti
le aviatrici volano invece cadono
così morbida si sveglia
la gioventù lontana delle voci
le voci metalliche soffocano
il canto della fratellanza ancestrale
che si ridesta sotto le antenne
nel cielo non altro che schizzi d'uccelli
e uno sguardo segnato
che rime inventerà il gabbiano
nella schiuma di nuvole veloci?

(Laura Marchig, 2007.)

Giaggiolo

(Perunika)

La mia donna odora di 1001
il ragno non ha ancora importanza
la scena sta aspettando di disfarsi
i falciatori e un forte suono
dal punto T del mio corpo arrivano
escono la donna e il suono
lei senza bocca con un giaggiolo che le spunta da un occhio
(una ragione in più per urlare)
c'è qualcuno che sta tessendo
una grottesca di geometrie interiori
la scena è al rallentatore
formaggio e vino e i falciatori al fiume
si spendono in strette di mano
non se ne vogliono andare.

(Laura Marchig, 2007.)

La cassa votiva

(Zavjetni kovčeg)

Sanno di te
il cui nome è diviso
dalla nera linea della vendetta
il sottile scheletro della città
e quel mondo di cose negli occhi
innocenti bambini
descrivono la cassa del buio
gettata dalla finestra
nel discorso dell'oratore
risuoni col viso
a mezz'asta
rivolto verso il velluto
di deserti dispersi
tu sei il male del sole
e il loro intimo
compito ricopiato.

(Laura Marchig, 2007.)

La madre e la serpe

(Majka i zmija)

Nell'umido e nella muffa
prende un odore di lombrichi
e le bianche federe
un grumo dall'occhio freddo
lo sguardo assorbe ciò ch'è in volo
come la lettera di un antichissimo alfabeto
e lei un sibilo nella camicia colorata
e la sua nidiata di bimbi
si cambia ordinatamente
ogni camiciola è un niveo straccetto
sulla mia fronte che scotta
al capezzale la madre
piange e canticchia
una il(l)irica canzone.

(Laura Marchig, 2007.)

La seta della mezzanotte

(Svila ponoći)

La scintillante seta della mezzanotte
arriva dal bosco a cui origliano
un pulsare una città
morbidamente affondano nello sfumato del silenzio
la fronte della notte bagnata di rugiada rilascia sogni
e oggetti in frantumi che respirano
in alcuni angoli della stanza
dall'orrore del bimbo al chiar' di luna
come giganti crescono i cipressi
in un grande orecchio di creta
quelli con le pal(l)e d'argento
e le asce dorate
non faranno ritorno dal bosco nero
il bambino dà un nome agli spazi.

(Laura Marchig, 2007.)

L'uccello grigio, la morte

(Siva ptica, smrt)

Alza un'ala
e non accade nulla
Come dietro la preghiera mirata
bellissima al corpo della donna
che vive sotto ai fiori
dove le mie unghie insanguinate
frugano la nera terra mortale
Dall'occhio vuoto poi
una purissima seta affonda
in un piccolo sepolcro di cielo sommerso

E palpita l'altra ala
Ma rimangono i freddi cubi di nuvole
Dietro i miei sandali eretici.

(Laura Marchig, 2007.)

Morrison in un collage

(Morrison u kolažu)

In coro
il bosco dorato discende
sulla terra deserta dell'autunno
sotto a una pietra risuona il fiato della serpe assopita
melanconica la pioggia tintinna
e un enorme bambino si gonfia nel tuo grembo
poi reggendo un coltello appare
davanti alla stanza della madre
prorompe il canto del cercatore di funghi che nella mano schiaccia
la notte tuo doppio e il santo totale.

(Laura Marchig, 2007.)

Occhio di cane

(Pseće oko)

L'occhio di cane attorno a me compone
 il suo mosaico
 fatto di cieli e olivi
 come un libano antico
il mare s'interrompe di frequente
 nella scansione del paesaggio
 e non appare scontata
 la laude alla verzura

 giunsero allora gli scultori
e timorosi a lungo furono della pietra.

(Laura Marchig, 2007.)

Paesaggio interiore

(Unutarnji pejzaž)

La calda ala cela una storia
dalla quale parte sconosciuta una mano
lungo l'abbaiare della strada
nella chiesa in rovina
gli sguardi della custode mi pregano ancora
e tutto ritorna come prima
tutto intorno alle nostre parole.

(Laura Marchig, 2007.)

Pelle

(Koža)

Ancora dietro alla lancia
profondamente cade la notte
nei suoi luoghi comuni
oltre gli occhi della stanza
e del suo corpo
lentamente ti sfilì la stanchezza
l'aria si oppone
al tocco leggero della mano
cresci flessuosa nell'ombra
come il morbido muschio
e non sfiori più la pelle
perché spogliata l'hai già
con la tua dotta brama.

(Laura Marchig, 2007.)

Saggio la cartuccia della penna

(Kušam naboj pisala)

Il negro è il timido santo del corpo
che più non ti appartiene
nella luce spuntano i suoi arti
come un vilucchio cremisi
per stringere la melata pelle della femmina
che melata abbatte il cielo ritmico
del paese natio
che sei sabbia infuocata
membrana della pietra fluttuante
e le acque indomite sono qui.

(Laura Marchig, 2007.)

Senza titolo

(Bez naslova)

Cerco il luogo dove ogni breccia
è una nuova rovina

in ciò che è demolito
una nuova passione fa tremare le sue fondamenta

siamo le chiese future
che già prive sono d'acustica.

(Laura Marchig, 2007.)

Sintassi

(Sintaksa)

Muori come una farfalla muori
 si chiama una terra
 dove i disegnatori mai più
 sanno le gialle vele
 che navigano altri nelle caverne
 a dipingere le belle fiere
il lanciere no, il lanciatore no, il corridore
e l'avorio vuol scendere dalla parete
 perché ti cali in un giovane viso
 mio figlio tocca la terra.

(Laura Marchig, 2007.)

Sogno nero

(Crni san)

È questo un caldo lirico strumento
un'arpa d'oro nella rete del tuo intuito
e il cieco che in te sogna
la nera canzone che assorbe le chiare immagini del giorno
così è quando il bronzio occhio
dalla sua asse spande
un vuoto libro s'impagina
e il mondo si sbilancia nello sfarfallio dello spettro di colori
e ci troviamo svegli
in un altro sogno.

(Laura Marchig, 2007.)

Stamattina, la piccola F/flora

(Jutros, mala F/flora)

Tutto ritorna dalla passeggiata notturna
tutto dall'orto di un altro:
anche la stanza è uscita, e la città.

Le bianche greggi degli oceani in lontananza accadono,
e il cielo rimane sull'orlo del campo.

Dalla passeggiata notturna tutto ritorna,
sotto il sole, morto: fuorché le travicelle,
le mie travicelle invisibili delle favole.

La terra ha il respiro affannoso, e matura l'uva primaticcia.

(Laura Marchig, 2007.)

Veduta della piazza

(Veduta trga)

Sarebbe simile a qualcosa
se il campanile lasciasse la piazza
e la cattedrale
in schegge di marmoreo suono
e di angeli
se ritornasse il biancore che somiglia
al gesto che nell'attimo della morte
il corpo pervade

i cani dei brutti libri
rimangono nella città deserta
e leccano le orme di ciascuno

l'abbaiare è uno stilema che va verso il sole.

(Laura Marchig, 2007.)

* * *

(Razumiješ me)

A më kupton,
i thotë, se nuk e njoh
Perunin tënd.
Dallgët janë
dashnorët e mi,
sepse nuk dua që ti
t' më dashurosh i pari.
Ndoshta prandaj
rrëshqas me rrëmbesë
mbi këtë dërrasë
në mes ishullit
dhe pemishtes.

(Resul Shabani, "Flaka e vëllazërimit", Skopje, 1984.)

Nëna dhe gjarpëri

(Majka i zmijs)

Në lagështirën dhe mykun
ngjitet aroma
e krimbave të shiut
dhe nënkresave të bardha
topth i syrit të ftohtë
thith shikimin që
lundron nëpër ajër si shkronjë
e alfabetit të stërlashtë
e ajo psherëtin
në këmishën laramane
dhe shtrati i fëmijëve të vegjël
ngadalë vishet me shtresë të pastër
çdo këmishë është
leckë bore në
ballin tim të vluar
pranë nënkresës
nëna pranë nënkresës
qan dhe këngëton
ndonjë këngë ilire

(Iliir Ajdini, "Flaka e vëllazërimit", Skopje, 1986.)

Zogu i përhitur, vdekja

(Siva ptica, smrt)

E ngre njërin krah
dhe asgjë nuk ndodh
sikur prapa lutjes së drejtuar
trupit të bukur të gruas
që jeton nën lulen
ku thonjtë e mi të fortë
gërryejnë dheun e zi
nga syri i zbrazët pastaj
mëndafshin e zhyt në
në humnerën ë vogël të qiellit të përmbysur
krahut tjetër shushurit
dhe copë të ftohta nga retë
mbeten pas sandaleve të mia
kufomat fshehurazi fshijnë
gjurmët e natës së engjëjve
e të jetës së ëndërruar

(Ilir Ajdini, "Flaka e vëllazërimit", Skopje, 1986.)

Anarkisti në peizazh

(Anarhist u pejzažu)

Porsa shkronja A, sepse fryn Astori,
e shkatërrojnë erën e heshtjes, ai e ndez
mendimin e lirë që pranë atij zjarri
të ngrohet. Nga librat dhe lotët,
apo nga kristali i qëllimeve të mira,
në bregun tjetër do të ndërtonte shtëpi.
Nga shpella e vet i lëshon vajzat të lahen,
të ndara nga kopeja, njësoj sikundër
i mbyll sytë Polifemi. Shikimi i tij
ngandonjëherë nuk ekziston; atëherë nga ai
mbijnë ullinj dhe shtrëngata të rrepta,
ndërsa shikojnë sy të padukshëm nëpër degë.
Derisa të afërmit ende të ngrohtë ëndërrojnë,
ai i zgjon pasardhësit dhe me agshollin e ndjek
fluturimin e tyre të parë. I vrullshëm gjithmonë
së tepërmi i afrohet dielli, e babai,
i menduar, përpara tendës rri ulur
dhe e ndez kullosën në fillim të këngës.

(Kim Mehmeti, "Zëri i rinisë", Prishtina)

Rrëfimi për borën

(Priča o snijegu)

Pas kuadrit te cilin
ndoshta do të arrij ta pëshkruaj,
organoja tingëllon dhe shpërthejnë vullkane.
Sa herë që i derdh ngjyrat e veta të ngrohta,
ata na gjejnë dhe hidhërimin
e zbrazin në hirin e trilluar.
Kush janë ata? Pyes veten,
thua se trishtueshëm them: jo,
unë nuk mund të qaj. Dhoma ime
ende është e zbrazur dhe me derë të hapur,
por më së miri të ulemi mbi grurë
dhe të hamë qershi të trilluara.
Fëmijët i mbledhin farat e fryteve,
i lidhin në shamitë e dëshirave
dhe dënesin në kraharorët e atdhetarëve.
Nga buzët e mia, për herë të fundit,
burojnë retë e stripit
në të cilin asgjë nuk shkruan,
por ekziston një grua pa fije floku
dhe tallet me pamjen e fytyrës sime.
Në vend të hirit, në te dy lakuriq,
në plan të parë, e stolisim njëri – tjetrin
me fjollat e buta të borës.

(Kim Mehmeti, "Zëri i rinisë", Priština)

Babai im i ndryrë

(Moj zaključani otac)

I hodha babait një lule mbi shpirtin e përvëlur
Ai ëndërron në aroma, mes ngjyrave të vendlindjes

Unë jam qytet pas tërmetit, baba, qytet që mbin
Unë jam tërmet , baba, që në mitrën e tokës kthehet
Në shtëpinë tënde dhe nënës së largët, shkëputur vetë
Nga përqafimi ynë, si dëshira e fundit që ajo pati

Uji i të përmortshmit pararendës vërshoi, më priti
E shkretë vendpritja e fëmijërisë sime, *Oliver*
Nxitimit sipërfaqësor nëpër varrezë, askush të më pikasë

Ti, o njeri, je i ndryrë, i mbyllur je ti pa fjalë
Tej të fshehtës shkuar, enigmës, pa gënjeshtër më në fund

Dhe ç'mundem të bëj më tani – patetika është e të gjallit
E trishtë fotoja për nderin tënd, për nderin e saj
I cili kërrusur tashmë më mban në shkpresë se jeni bashkë
Ndërsa po ruani fisin pa fuqi, pa Shenja

Im atë që nga përjetësia pranon lule, pranon buqeta
Për vete, për të, për ne që akoma gjallë, pulitemi, vyshkemi

Prej universit prushohen kontinentet, planetet, galaktikat
E varreve të shuara që ndërtojnë të gjallët, ata për emër
Përtej deteve, përtej botëve jetojnë të përgjumurit tanë
Përtej oqeanit jetojnë – ndërsa fjala është trap, varkë, anije

Poshtë nesh me tërmete përmytur pulsojnë qytetet
Vende të nxehta çelësat e të cilave vetëm Zoti i ka

(Fatmir S. Baçi, "Poeteka", Tirana, 2005.)

Ëndrrat më vizitojnë lituanisht

(U litavskom pohode me snu)

Të ikësh nga kjo dashuri si prej varrit
Dëshiro sikur ajo e tha dhe braktis përrallën

Godinat e botës së tij të brendshme
Fantazuar nga rrënojat e prej sëmundjes ka
Lajthitur tektonika e moskuptimit

Në romanin e ri të mikut të brishtë
Në natën e ndriçuar veriore frikë
Në heshtjen e një dhome hoteli
Vilniuskaunas bukur tingëllon simbioza

Dhe tringëllo numrin e prefiksit të kohës
Që ushqehet me jetën e atyre pa emër
Në drithërimën e renditjes hyjnore
Në parandjenjën e harmonisë së përsosur luftarake

Nga varri të ngjitesh në dashuri prej rënies
Sikur të thoshte dëshiro dhe i patundur shmang
I varrosur thellë poshtë me të afërmit
Fotografiza e re ovale është syri i ri
Në fytyrën e ftohtë mërmërima e vendlindjes

Mbi kurorat e pemëve një re e papritur
Ose tufë kureshtare zogjsh të rinj këngëtarë
Shkurtit të mjegullt mbi trishtim varrezash

(Fatmir S. Baçi, "Poeteka", Tirana, 2005.)

I shkretë deti Kvarneri

(Pusto Kvarnersko more)

Mbi qerpikët e saj pluhuri ka zënë vend
Prapavija tregimit tim sheshon vështrimin e qartësisë
Një barrë e tërë jete qesharake derdhur më kot
Prej jetës sime derdhur shkëmbinje nëpër ngushtica

Mëmëdheu largët jehon me zëra fëmijësh
Në ikjen menjemadhe për në natë, Si betimi në det
Rënkon boshësia perëndimit, rënkon brendësia në trup
Gjithçka që vlen përplasat në një kohë të vetme

Kësaj këtu që kemi ndërsa shtrydhet kripësi
Gishtërinjve që dridhen i shkretë deti Kvarnerit, Mundet
Ngjitet në pluhur mureve të kishëzës rrethuar
Me bardhësi si pushimoret e meksikanëve liritanë

Të cilët mëngjesit pa fjalë do pushkatohen nga dikush
I paftuar në tokë të huaj me gjuhë të huaj, Në vete
I huaj dhe bosh që zhduk fytyrat me plumbin e fundit
Me atë plumb që barazon hapësirat dhe fatet

Të gjitha i mbështjell me pluhur harrese, Në pluhur
Dhe hiri që vetëm mbetet, Mbi një flokun tim
Prej qerpikëve të saj të kthyer kah ngjyrat e natës
Kvarnera është zgjuar me flakërim që shuhet
Si trupat tanë vdekësisht të ftohtë, në ujin e ngjyrosur

(Fatmir S. Baçi, "Poeteka", Tirana, 2005.)

Kënga e mjegulluar

(Ma/g/lena pjesma)

Nga vetëdija e shkrirë
Magma – hënëzuar
Lemerisht e ftohtë nuk lind
Jetë të re.

E mjegulluar (e vogël)
Ka pushtuar përgjithmonë
Universin e tij:
Pamatësisht me akuj
Pranguar.
Zemra është
Hon i zi i domethënies
Dhe i gjithëndriçimit.
Ose vdekja është
Lodër e vockël
Qesharake.
Heshtja është terr
Palëvizshmëri.

Parahistorikë
Vulkanet nga e ardhmja
Drithërojnë galaktikave.

Porosia
Të cilën s'e kuptojnë
Të cilën s'e arrijnë:
Të vdekësuarit
Të groposurit
Të largëtit
Nga rrëmuesit e domethënies.

Në përjetësi!
Në mjegull!
Në asgjë –
Ju, lodërtarë
Qesharakë të frikës!

Krahët ju kthyen engjijve.

(Fatmir S. Baçi, "Fjala", Tirana, 2005.)

Kronika e fundit

(Posljednja kronika)

Pas nesh ndoshta botë e zyrtë do mbetet
Në festë e fishekzjarre
Pas nesh do meritojë besim
Terrori i gramatikës si shenjë e fundit

Mbi ujë frymënxituar
Sidoqoftë mbi thellësitë përgjojmë
Mos gjithçka në ne
Deri në krisje u poq para ikjes

Gjithkush i përqeshur akoma mban frikën e vet
Dhe një guralec të vogël shprese
E ndërsa e puth nxitimthi e kthen
Në pafundësinë e ngatërruar të zemrës
Si me grimca gjuhe ndriçuar
Rrethuar me balada

Me kujdes nga gjiri nxjerrim ndërkaq
Të fshehta ose kurthe për nëpërka
Ndërsa poshtë nesh shtrihen
Botët solemne të nëndetrave
Dhe godinat e mbytura gotike
Hiret e fantastikes të së kaluarës
Nëpër të cilën drithërues kumbon rënkimi
I krizës së domethënies më të pastër

Aty vetëtijnë boshësitë e fshehura
Dhe me kërkëllimë rrëshqasin detarët e vjetër
Nga skelat e arta të dhembjeve njerëzore

Pas nesh mëngjesit akoma këndojnë
Arkeologë të zbehtë ëndrrash
Ndërsa ne fshehur tashmë dhe më në fund të largët
Po bëhemi një fis plangprishës
Që me heshtje të ngjyrosur
Tinëzisht bukur dhe me nderime
Fëmijëve tanë pa emër të së ardhmes
S'i ndërtimet në qytete të mëdhenj

Një dorë e panjohur edhe këtu
Përmbyll në gjithçka albumin pa vlerë të intimës tonë
Ku përgjithmonë u varrosën fjalët dhe Fjalët
Ku hiri është akoma vetëm hi
Ndërsa tokëpamjes së paqëndrueshme të shpresës
Nga e para sërish dëshmojnë
Të mbramit pasardhës të Ovidit.

(Fatmir S. Baçi, "Poeteka", Tirana, 2005.)

Mëndafsh mesnate

(Svila ponoći)

Mëndafshi vezullitës i mesnatës
Vjen prej pyllit të cilin e përgjojnë
Një plus një qytet
Zhyten në mjegullën e vakët të heshtjes
Balli i vesuar i territ çliron ëndrra
Dhe sende të thyera që marrin frymë
Në disa qoshe të dhomës
Nga ankthi djaloshtar për në hënë
Ngjashëm me shtatore të rriten qiparisat
Dhe veshi stërmadh prej argjile
Ata me lopata(topa)terr argjendi
Me sopata të lara në ar
Nuk do të kthehen prej territ prej pyllit
Djaloshi emërton hapësirat.

(Fatmir S. Baçi, "Poeteka", Tirana, 2005.)

Mëngjesit, F/lorë e vogël

(Jutros, mala F/flora)

Të gjitha kthehen prej shëtitjes së natës
Të gjitha nga lulishtet e huaja:
Edhe dhoma doli nga qyteti, edhe qyteti.

Ngjeshur në largësi kopetë e bardha të oqeanit
Ndërsa qielli mbetet në skajin e fushës.

Prej shëtitjes së natës nën diell
Kthehet gjithçka vdekësisht: përveç lëndinave
Lëndinave të mia të padukshme nga përralla.

Tendosur dihat toka, ndriçon rrushin e kadifenjtë.

(Fatmir S. Baçi, "Fjala", Tirana, 2005.)

Morrison ne kolazh

(Morrison u kolažu)

Në kor

Po zbret pylli i larë me ar

Në tokën e shkretë të vjeshtës

Frymë e gjarpërit të përgjumur kumbon nën gurë

Ndërsa shiu shurshurin melankonik

Edhe fëmija në prehërin tënd harliset zhurmshëm

Dhe gdhihet pastaj me thikë para dhomës së nënës

Vajton kënga e mbledhësit të kërpuhave që përshesh në dorë

Natën tënde të ndarë në dysh dhe plotësim për botën

(Fatmir S. Baçi, "Panorama", Tirana, 2005.)

Narcisi verior

(Borealni narcis)

Për çdo mëngjes ceremonialisht
Vdekësohet me themel
Me vështrimin drejt yllit pasqyrë
Të rregullit të heshtjes

Më të ngjashmit oktapodë
Këmbët e gjatë dhe tentakulat lëshojnë
Ndërmjet njerëzve
Sytë mjeranë e të cilëve
Lexojnë sipërfaqes
Boshësinë e tij të gënjeshtërt

Jashtë vetes por i plotë
Pikoi narcisi në fushë
I fundit i mbyll petalet
Muzgun vëllazërisht e pret
Të cilin lulet e diellit sërish nuk e duan

(Fatmir S. Baçi, "Fjala", Tirana, 2005.)

Palimpsest

Më pati pushtuar një flutur
Ai pasqyrim i paqtimit
Admiral krahëshkruar
(Pyrameis atalanta)
Dhe shpejt u rrit përdëllimi
I syve të mi të mbarsur

Vetëm peshqit akoma të mençur
Ishin dikur si fluturues
Dhe butë sapo u ulën
Në vënde të ndaluara

Pas çdo lëvizje rreme të lundrës
A duhet dashur akoma
Uji i rrugët ose i vdekjes
Për dhembjen pafundësisht të ngjashme
Gjith sikur do të pyetsha

Çfarë tani me vetminë
Prej vetes kërkoj
Gjithçka të papenguar
E cila nuk pritet
Në kohën e askujt
A mundet shenjës të jetë të paktën

Diçka e mirë dhe e bukur
Qofshin pët të tjerë të buta
Të cilat pushojnë te mua përgjithmonë?

(Fatmir S. Baçi, "Fjala", Tirana, 2005.)

Pulëbardha

(Galeb)

Jo nuk janë dhe aq krahë
Lartësish, argjendin zellshëm shkundin
Nëpër rrjetin e ftohtë të çative
Fluturimit ngrihen e bien
Teksa zgjohej butë
Rinia e largët e zërave
Shuhet vokali metalik
Melodia e vllazërisë shpellake
Përgjumur nën antena
Në qiell zogj të sapo vizatuar
Dhe një vështrim i shkruar
Çfarë rimon pulbardha vallë
Nëpër shkumë resh të nxituara?

(Fatmir S. Baçi, "Fjala", Tirana, 2005.)

Vendi që pret gjithmonë

(Mjesto koje uvijek čeka)

Nënës, babait dhe motrare

Këtu sërish tavolina e shtruar thjeshtë
Si në pragfestat e atyre ndërmjet nesh pari
Gurra e intimës sonte shushurit freski
Si burim mes zhegut mesditës së paepur
Gjithnjë e më shumë rrethuar me det

Ndërsa peshkatari dhe bujku në ty
Lodrojnë me rënkimin e ujit kthjell të guvës
Me zëra të brendshëm që zgjedhin nëpër nota
Ca pastorale të çuditshme

Se më të afërmit e më të shtrenjtit janë gjithmonë aty
Më në fund i lumtur ndërsa thesarin rendit thjeshtë
Dhe në lutjet për to kaq pafundësisht vetëm

(Fatmir S. Baçi, "Panorama", Tirana, 2005.)

Buvimas

(Prisuće)

Pasiveja
mus
ir sušaldo į ledą
prakaito
smulkias kekes

Siaubo šerkšnas kimba
prie kiekvieno žvilgsnio
įauga, suauga
ir nusėda
giliai sielos urve

Kaip tikintieji
dar šaltai
nuskambame šiurpuliais
abejonės poliarinio aidesio
mes, vaiduoklių rūmai
kurių salėse
didžiulėse
priešistorinis laša
vanduo, vanduo

Vanduo auga
lyg baimė
arba drebulys
ir rujoja mummyse
mėšlungiškai rujoja
vaisingai eikvodamas
prasmės luitus

Be to, melagingai
paliudysime

O pabaisa
toji pabaisa
be paliovos tyko
tarytum jos amžių amžiais
nebūta čia

(Nadija Neporožnia, „Metai“, Vilnius, 1999.)

Įrašyta namuose

(Domači zapis)

Taiklu ir turininga net būtų
žvilgtelėti į Basnę
Ainę ir Lietuvę
arba seną sesę Ukrainietę
nors akimirksnį

ar turi tai šiandien kokią nors prasmę

visi žodžiai ištisai klausiamieji
iš baimės nutylimi
atsirasdavo savaime iš pastūmėtų pasaulių terpės
iš pasitikėjimo dugno
o dievai ir demonai
tarytum rėkte kuždėjo
Iš visų mūsų sučiauptų lūpų

reikėtų gal paleisti galerą
pamaniau vėlei
ir kiekvienu irklų dar kartą
pamylėti jūros gelmę
į neviltį be galo panašią

bet jos perskaitė iš mano akių
pravirko
ir be aiškių žodžių nuliūdusios pabėgo

tuos tarpus mažoji Istrietė
išisaknijusi nelyginant alyvmedis
savo burėmis
tvirtybės ir įpročių ištiestomis
iš nuošalio linksmi

*nežinau
ką su tavimi pradėčiau
bet myliu tave*

ir dabar
jeigu tik sekundėlę pavirsiu
sakykim
kroatiško glagolicos rašto pradininku
turinčiu visuomet aiškią ir tvirtą programą
gal užsigeis ir jinai
nekaltoji
su visai pabėgti
apsigaubusi užmaršties ar savislaptės apsiaustu
nejau dingti galėtų
štai šitaip pats savęs
bent jau
nepastovus dabarties dienomis klausiau

(Nadija Neporožnia, „Metai“, Vilnius, 1999.)

Karo daina apie meilę

(Ratna pjesma o ljubavi)

Vasarinis miško kalnagūbris
Gipsinį tavo veidą įrėmina
Koralų karolių ilgesiu

Nakties žinių eteris ošia
Įsisiūbavusių grikių kruvinaisiais laukais
O varpeliai liudnoką vainiką pina
Trapios mūsų vilties bet ištvermingos

Ant pačios saulės dabar rupūžė auga
Pajuodavusi daina susibūrusių žydinčių jaunųjų svirplių
Pajuodavusi jausmingų gulbių pora
Ir juoduoja putojanti jūra
Kurias tik aš su tavimi gebėčiau apgauti

Koralų moterie

(Nadija Neporožnia, „Metai“, Vilnius, 1999.)

Palimpsestas (1990-1995)

(Palimpsest [1990-1995])

Pas mane buvo apsigyvenęs drugelis

Spindintis taikdarys

Admirolas gražiasparnis

(Pyrameis atalanta)

Ir greitai pranoko švelnūs

Mano pervargusias akis

Žuvys dar išmintingosios

Egzistavo lyg greitasparniai

Įr nekliudomos pateko

I uždraustas vietas

Kiekvienu galeros irklų

Ar vis tebemylėti

Aistringą arba mirtingą vandenį

Į liūdesį be galo panašų

Vis tarytum savęs klausčiau

Ir ko dabar vienatvėje

Iš savęs reikalauju

Juk niekas nesupančiota

Kas niekieno nelaukiama

Niekieno laike

Ar gali tačiau būti ženklas

Kažkas gera ir gražu
Nors kitiems romiesiems
Manyje amžiams besiilsintiems?

(Nadija Neporožnia, „Metai“, Vilnius, 1999.)

Paskutinė kronika

(Posljednja kronika)

Po mūsų tikriausiai lieka
iškilmių ir fejerverkų
paniuręs pasaulis
po mūsų tikrų tikriausiai
gramatikos teroras lyg paskutinis ženklas

Uždusę prie vandens
prie gilaus vis išiklausome
o gal viskas mumyse
prieš išvykstant subrendo

Juk nesame nerangi išeivija
nes pasaulio ir amžiaus galop
iš namystės link išnamystės
jau sapne lekiame
lyg kad būtumėm
baigtos istorijos
kalbos delėlemis apšvitinti

Juokingieji dar saugo savo baimę
ir menkiausios vilties trupinėlius
te bučiuodami juos skubiai grąžina
į begalybę sutrikusios širdies

O iš užančisų atsargiai ištraukiame
paslaptis arba spąstus gyvatėms
tuomet po mumis galima išvysti

šventiškus gelmių pasaulius
ir nuskandintus gotikinius statinius
dailios praeities fantastikos
aidinčios
gryniausios prasmės krizės
aimanomis

Čia švysteli slaptynių tuštumos
ir burlaiviai seni girgždėdami nučiuožia
žmogaus kančių tinklais auksaspalviais

Po mūsų
žvilgsniais dar užgiedos
paniurakiai sapnų archeologai
o mes jau paslėpti ir galutinai tolimi
tampame paklaidūnų gentainiais
kurie nuspalvintu tylėjimu
paslaptį gražius ir didingus
savo būsimiesiems bevardžiams vaikams
nemūrydami stato didmiesčius

Ir šičia nepažįstamoji ranka
užskleidžia mūsų visai bereikšmį
intymumo albumą
kur visiems laikams
užkasti žodžiai ir Žodžiai
kur pelenai yra tik pelenai
o nepastoviu vilties žemėregiu
iš naujo tik paliudija
vėlesni vargani Ovidijaus ainiai

(Nadija Neporožnia, „Metai“, Vilnius, 1999.)

Juodas sapnas

(Crni san)

Šičia šiltas lyrikos grotuvas
aukso arfa tavo spėlionių tinkle
ir akklasis tavy kurs sapnuoja
juodą giesmę išitraukiančią šviesius dienos vaizdinius
regis lyg bronziskai
aplink savo ašį
persilaužtų tuščia knyga
ir pasaulis subyrėtų į spektro šlamenimą
paskui atsidursime budrieji
kokiam naujam sapne

(Nadija Neporožnia, „Poezijos pavasaris“, Vilnius, 2002.)

Lenta

(Daska)

Ar supranti mane, sako, nes nežinau tavo Perkūno vardo.

O jūros kaubriai visi mano meilužiai, nes nenoriu, ne,
kad tu mane mylėtum
nei paskutinis, nei pirmas.

Ir gal todėl slystu ant svyruojančios intymumo lentos
tarp salyno ir biblinių vaismedžių sodų,
visuomet ant nuodėminga-juokinga ribos, kur slaptینگumas,
net mums būdraujant, tarp mūsų nemiega.

(Nadija Neporožnia, „Poezijos pavasaris“, Vilnius, 2002.)

Neįprastas degėsių kvapas

(Neobičian miris paljevine)

Po amžinybės sirenomis
Iš niekieno paveldo bergždžių metraščių pelėsių
Iš istorijos kurią rašo ir nutašo

Šmėkstelėjo išimylėjėlių kūnai

Na ir sakyk tu man kaip čia užsididžiuosi
Kai nežinai, ar kenotafas patikimesnis
Nei mirusios kalbos gyvoji bala?

(Nadija Neporožnia, „Poezijos pavasaris“, Vilnius, 2002.)

Varpai

(Zvona)

Motinai, Velykų sapnas

Nusikelia
pasaulio kraštai
ir meridianai aprenčia tave
Kristaus drabužiais.

Nesuskaičiuojami
būriuojasi varpai, nelyginant
mirusieji paukščiai.

Jų dainų
vainiko klausausi,
kuris tave su dangumi
tuokia.

Amžiams.

(Nadija Neporožnia, „Poezijos pavasaris“, Vilnius, 2002.)

Vieta kuri visuomet laukia

(Miesto koje uvijek čeka)

Motinai, Tėvui ir Sėserims

Šičia stalas ir vėlei kukliai užtiestas
lyg puotų išvakarėse
tų mūsų pirmųjų

Intymumo šaltinis trumpam
šviežiai sučiurlens
nelyg versmė per kaitrą negailestingos popietės
vis labiau jūros apsupta

O žvejys ir artojas tavy
žaidžia pajūrio uolų ir vandens skaidriais aidais
vidiniais balsais timpčiodami kokiōs keistōs
pastoralės gaidas

Nes visi artimieji ir visa brangiausia
amžiams šalia tavęs
galiausiai laimingas tauruoji vienuoliškai romus
ir meldiesi už juos toks be galo vienišas

(Nadija Neporožnia, „Poezijos pavasaris“, Vilnius, 2002.)

Kriegsgedicht über die Liebe

(Ratna pjesma o ljubavi)

Ein Sommerwald-Bergücken
Umrahmt dein Gipsantlitz
Du korallenes Kollier der Melancholie

Der Äther von nächtlichen Nachrichten rauscht
In den blutigen Feldern aufgewühlten Heidekorns,
Und die Glockenblumen einen wehmütigen Kranz flechten
Für unsere brüchige aber dauerhafte Hoffnung

In der Sonne nun die Eidechse wächst
Schwarz glänzt mit Blüten das Lied eines Chores junger Grillen
Es glänzen schwarz empfindsame Schwäne
Auch glänzet schwarz von Schaum das Meer
Das ich nur mit dir betrügen könnte

Du Korallene

(Tihomir Glowatzky, „Die Brücke“, Zagreb, 2001.)

Status praesens

Jeden Morgen töte ich mich
Rituell gründlich
Mit dem Blick in den Spiegel
Und dem Oktopus ähnlich
Lasse ich die Arme und die Fühler
Unter die Menschen
Deren schleimige Augen
Oberflächlich meine
Betrügerische Leere lesen
Aus mir heraus und vollständig
Wie eine Blume im Feld
Schließe ich die Blütenblätter
Und nehme die Nacht in mir auf
Die die Sonnenblumen nicht mögen

(Marieta Djaković, 2005.)

Das klare Gedicht

(Jasna pjesma)

Nur dir möchte ich mich noch ohne Ängste nähern
mit der alten, warmherzigen Sprache,
der silberne Bach aus dem öden Märchen
imitiert nur schlecht deine klangvolle Stimme.
Emporheben würde ich dich durch das Lied meiner Sippe
anstelle des berauschten Vaters,
ich würde dich tragen bei der Feier
unter dem bedeutungsvollen Wasserfall aus Mondlicht.
Ein Hirte sollst du sein, ein Kind
auf einer Wolke, das tief die Stille einatmet,
wie die junge Eidechse den Sonnenschein.

(Alida Bremer, 2007.)

Die Fremden

(Stranci)

Das Volumen lebt in sich selbst, Schwester
du wunderst dich, dass ich von Rubens komme, nackt
die Luft hat sich in die Ecken verzogen
im Bett sind wir zwei laute Liebende
und schnell lieben wir uns
während die prachtvolle Leidenschaft zum Prisma wird
das die Harmonie des Tages bricht
deshalb haben wir keine Gesichter mehr
nur leere Münder im Zimmer der Liebe
du sagst noch, dass es Fremde (nicht) gibt
und suchst in der Tiefe nach meiner Zunge
am Ende bleibt uns nur das Erbrechen
als liebten uns unsere eigenen Väter

(Alida Bremer, 2007.)

Die parallele Welt

(Paralelni svijet)

Giftige Kämme des Windes
in dichter Luft
ein Flüchtling wartet auf die Seinen
die versteckte Dämmerung erobert den Raum
von den Bäumen herabfallend
als wenn ein Mensch seine Gestalt erobert
es wachsen Schleim und Dämmerung
aus dem Zeichen des Waldes
und der Apfelbaum lebt nun
im Mondschein
der Himmel duftet im kalten
Blut des Einsamen, der die parallele Welt
erahnt, Zerfall und Hetzjagd
in einer anderen Zeit

(Alida Bremer, 2007.)

In der Dämmerung entkleiden wir uns

(U suton se svlačimo)

In der Dämmerung entkleiden wir uns
mit dem Himmel
wenn das Meer sich zurück zieht
und Krebse sich verstecken
lodern unsere Hände
wie Sonnenkreise
die aus dem Sand hervor gesprossen sind
unsere Kinder
sind Zeichner
der duftenden Blutkreisläufe
und unser Haus
ist das Heim für alle Ufer
während ihm
leere Städte folgen
und die schwarzen Musiker lieben sich
auf dem vergoldeten Gestade

(Alida Bremer, 2007.)

Meine Stadt Pula

(Moja Pula)

Das lauernde römische Biest
wie in einem Schloss lädt sie nachts Energie auf
die verschlafene Menschenmenge in Blau
morgens wächst sie aus dem Riesenschatten eines Schiffes
ich bin stark wenn die Arbeiter laut atmen
gewaschen von Sonne und Lichtfunken
dieselbe Kraft vervielfältigt die Luft
in imaginäre Trauben aus Zweifel
auf der Straße taucht ein schwarzes altes Fahrrad auf
Kräne tragen das klanglose Gewölbe irgendwohin
verwundete Kinder wachen über meine Stadt
mit einem Finger im Mund fragen sie
so klein und jung nach einem besseren Grund für die Nacht
während immer wieder Busse kommen und gehen

(Alida Bremer, 2007.)

Ce matin petite F/flore

(Jutros, mala F/flora)

Tout revient de la promenade nocturne,
tout du jardin étranger:
et la chambre qui était sortie de la ville, et la ville.

Au loin se sont rassemblés les troupeaux blancs de l'océan,
et le ciel reste au bord du champ.

De la promenade nocturne tout revient
sous le soleil, mort: hormis les plates-bandes,
mes invisibles plates-bandes de conte.

La terre respire palpitante, et mûrit le raisin de la Saint-Jean.

(Fernand Cambon i Borka Legras, «Linea», Pariz, 2003.-2004.)

Le lieu qui toujours attend

(Mjesto koje uvijek čeka)

A ma mère, mon père et mes sœurs

Ici la table est à nouveau modestement mise
Comme la veille de la fête des premiers parmi nous
Le puits de l'intime un instant murmure sa fraîcheur
Comme la source en pleine canicule à midi l'impitoyable
De plus en plus cerné par la mer.

Et le pêcheur et le laboureur en toi
Jouent avec l'écho de l'eau claire de la grotte
Avec des voix intérieures égrenant les notes
d'une étrange pastorale.

Tous ceux qui te sont le plus proches sont
avec toi pour toujours ici
Et tout ce qui t'est le plus cher
Enfin heureux tu te nourris monacalement humble
Et en prière pour eux si infiniment seul.

(Fernand Cambon i Borka Legras, «Linea», Pariz, 2003.-2004.)

Mère et couleuvre

(Majka i zmija)

À l'humidité et à la moisissure
s'accroche l'odeur des vers de terre
et de la taie d'oreiller blanche
la motte de l'œil froid
absorbe le regard qui vole dans l'air
comme une lettre de l'ancien alphabet
elle siffle en sa tunique irisée
et la couvée de ses petits
en bon ordre change de pelure
chaque tunique est une guenille de neige
sur mon front fiévreux
à mon chevet ma mère
pleure et chantonne
un chant d'Illyrie

(Fernand Cambon i Borka Legras, «Linea», Pariz, 2003.-2004.)

Morrison en collage

(Morrison u kolažu)

En chœur
la forêt descend d'or
sur la terre déserte de l'automne
sous la pierre résonne le souffle du serpent endormi
et la pluie mélancolique bruit
et l'enfant immense grandit en ton sein
puis avec un couteau surgit devant la chambre maternelle
jaillit la chanson du ramasseur de champignons qui dans sa main
écrase
la nuit ton double et la complétude sacrée

(Fernand Cambon i Borka Legras, «Linea», Pariz, 2003.-2004.)

Narcisse Boréal

(Borealni narcis)

Chaque matin selon le rite
il se fige radicalement
le regard sur l'étoile miroitante
de la structure du silence

ressemblant le plus à un poulpe
il déploie ses tentacules et ses ventouses
parmi les colosses
dont les yeux glaireux
lisent superficiellement
son vide trompeur

hors de lui-même mais complet
comme une fleur dans un champ
le dernier il clôt ses pétales
accueillant fraternellement la nuit
dont les tournesols une nouvelle fois ne veulent pas

(Fernand Cambon i Borka Legras, «Linea», Pariz, 2003.-2004.)

Auréola dos filhos da puta

(Kurvinski svetokrug)

Acordo quando já tudo é demasiado irreparável
Quebrado atormentado absorto ao jeito másculo
A rua já não bule quando retiro os tampões
Tiro a máscara negra dos olhos e a máscara de gás

Portanto entra-se hoje no mundo com aur(éol)a e faro
No mundo do siroco&borrasca dos amores
hábitos deveres e política

Daqueles que com o silêncio e o esgar solidamente
Me tratam como um animal pequeno ingénuo e útil

Com o tacto percorro a geografia previsível
Do andar que me pertence como as cuecas apertadas
Em que desfile ridículo para alguns números
Mais gordo e em jeito de filho da puta desfruto
a debilidade de uma calamidade

Débil de vocação de profissão de formação de educação
Cultivo a lixeira abaixo do diafragma
desdenhando hipocritamente
A Polivanguardia da nova prosa dos novos versos agressivos
Mas a auréola mediática deles é menos definida

Pelo jargão de sinceros palavrões pelo desdém
de cada leitor de merda

E este em cuecas na varanda do verão acima do
Jardim de ninguém que pode ele dizer a qualquer pessoa
A não ser a ele próprio ao telemóvel ou no brilhante
outlook express

O bem falante esvai-se bem sozinho na tarde
Esvai-se asséptico e limpa o cu com o seu verso
Com os dos outros com o pensamento obra e falha e depois
Sobre os cotovelos tapando de novo todos os orifícios
dos sentidos acororado
Demasiado tempo

Sem palavra (que única canoniza o clássico arrependimento)
Acororado da noite na breve noite adriática estival como
na noite polar

(Tanja Tarbuk, «Singularidades», Lisabon, 2003.)

O mar deserto de Kvarner

(Pusto Kvarnersko more)

O pó assentou nas pestanas dela
O olhar sereno cobre o fundo da minha história
Toda uma carga espelhada de vida ridícula
Da minha vida em alusões derramada nas rochas

A terra antiga ecoa com vozes infantis
No tranquilo adormecer, como promessa feita ao mar,
Ressoa o vazio do sossego, o interior dos corpos
Todo o essencial choca num tempo só

Neste que aqui temos enquanto salgado escoia
Entre os dedos trémulos o mar deserto de Kvarner, Mar que
Se ergue em pó até às muralhas da igreja cercada
De branco como o repouso dos revolucionários mexicanos

Que de manhã sem palavras fusilará alguém
Não convidado em terra alheia com língua alheia, Em si
Alheio e vazio que apaga os rostos com a última bala
Aquele que nivela os espaços e os destinos

Envolvendo tudo no pó do esquecimento,
Pó e cinza que se fundem, No meu pêlo,
Das pestanas dela viradas para as cores de noite,
Do Kvarner acordado numa chama que se extingue,
Como os nossos corpos na água mortalmente gelada, de cera.

(Tanja Tarbuk, «Singularidades», Lisabon, 2003.)

Monumento al patrujo, 1991.

(Kip domovine, 1991.)

En mia lando, sinjoroj,
el oriento ekmallumas,
kaj do tio povus esti ĉio:
el oriento – same se l'ĉiame.

Tamen, egagas la tempo.

Iu homo kara
sen testament' forpasis,
kaj amiko laŭregule
aperis per intec-letero
kaj mensogoj pri tia kaj alia
apercepto pri libero.

Iel mi paŝadas
inter la vizaĝoj barabaj
ĝermantaj kiel minacata
specio de l'fungoj venenaj.
(Mi razas min plurfoje tage.)

Preparitas tie ankaŭ palisoj
kaj grase ŝmiritaj tranĉiloj,
ankaŭ konvenaj anseroj en nebulo
mem alirantaj la oferaltaron
de l' paseo.

Ĉirkaŭe tamen bonorde vivas
aromaj, paralelaj mondoj,
dum la denso de l' vortoj historiaj
kaj ni, laŭkutime, ĉe l' antaŭmuroj.

Sed jen, tiu sabropinto
de l' serioza kavaleriano nun tiome brulas
en la humila koro de senkapablulo.
Tiome banuse.

Jes, edifas esti Homo,
eĉ se Kroat' angorplena, atendente
vian gracosignon, ho Dio, tro bona.

(Lucija Borčić, "En tiu terura momento", Zagreb, 1998.)

Od nich pochodzimy

(Od njih smo potekli)

Młode matki są szlochem
Otulonym czarnymi chustami

W cichej godności
Dziedzicznego cierpienia
Zatroskane i troskliwe
Ze skruchą unoszą się pośród zła
Nad swoją jałową krainą

Z sercem wypełnionym oparem nieszczęść
Schodzą na puste plaże
I w skwarze słońca od nowa wyczekują
Spotkania z litościwą śmiercią

Tak samo mieszkanki równin
Jak mieszkanki gór i wybrzeży
I stają nad cudzymi grobami jak nad swoimi
Czymże innym są
Młode matki
Jeśli nie wiecznie jaśniejącym ołtarzem
Wzniosłej miłości

(Łucja Danielewska, „Żywe źródła”, Warszawa, 1996.)

Anatomija, anatom i ja

renesansa
tajnu točku tek slutim
u tišini volumena

lecnu se misao
i crtež rastvori preda mnom smisao
vretenasto divno tijelo kao dimno velo

onkraj pisma
seansa

Arkadija

Postoji slučajna kulisa vjetra
koji uporno gubi cjelinu
i gađa u lice crnim vranama
 (netko ih je pozvao)
 i postoji mreža u duši
 besmrtna ribara
u desnom je kutu lovac
s okom na rubu smisla
i divljač koja će već doći
miče se vlasnik labudova
prokleti bijeli car i lutka
 s mojim plešu tijelom
svatko u svome smrtopisu

Bez naslova

tražim gdje svaki je prodor
nova ruševina

u razorenom
nova strast ljulja svoje temelje

buduće smo crkve
u kojima već zamire akustika

Borealni Narcis (Status praesens)

Svakoga jutra obredno
usmrti se temeljito
pogledom u zrcalnu zvijezdu
poretka tišine

hobotnici najsličniji
krakove i ticala spušta
među ljudine
čije sluzaste oči
površno čitaju
njegovu varljivu prazninu

izvan sebe a potpun
kano cvijet u polju
zadnji sklapa latice
bratski primivši noć
koju suncokreti opet neće

Citat iz Siraha

Iz svećanih vlasi izlijeću košuljice mrtvih leptira.
Od njih se vihoran oblak roji. Ovako im, potom, reče:

Pogledajte očima svojim:

Kako sam se malo trudio, a mnogo spokoja stekao.

Crni san

To je toplo glazbalo lirsko
zlatna harfa u mreži tvoje slutnje
i slijepac
koji u tebi sniva
crnu pjesan što upija svijetle slike dana
to je kad brončano
oko svoje osi
prelomi se prazna knjiga
i svijet se osu u lepet spektra
nađemo se potom budni
u nekom novom snu

Da nisi čarobnica

Bilo bi nešto u svjetlu
budno srce kamena
bilo bi žarko i više
lijepa i lijepa na obali
a neke lađe nisu u boci
a neki ljudi nisu mornari
krasna si i luda od riječi
dok sunce nježno dira
vodu etidu prastoljećā

Daska

(Brza daska, Razumiješ me)

Razumiješ me, veli, jer ne znam ime tvoga Peruna.
A valovi su svi moji ljubavnici jer neću, ne, da me ti voliš
ni posljednji ni prvi.

I možda baš zato na brzoj klizim dasci intime
između otočja i biblijskih voćnjaka,
uvijek na granici grijeha i smijeha gdje skrovitost,
ni kada smo budni, među nama ne spi.

Dnevnik

Izjednačujem se bojom i oblikom, a dan još miriše.

Gmizavac u prašini potpisuje moj krvotok.

Na sva vrata žene ulaze i guše prostor
između djevojčice i krvi usirene na seoskim kolima.

Moj zvižduk vraća crno raslinje i vrt dalje živi u sebi.
S nebom ptice vjenčavaju potomke, a dan jednako miriše.

Bit će večer puna gazelina trka, večer mliječna romona neba
kad mučenici tiho mole pod magičnom kupolom tajnog hrama.

Dokle maleni raste

U mrtvoj prirodi srasle dvije naranče
šute daleki topli svjetovi
oči polivene vapnom čistu ispune mrežicu
i najdublji pogled sklizne niza štap
očinske polete suze
leptirići i ptići
a mali ih lovac već zamišljeno slaže
u priručni bestijarij uspomena
u gorućem pak klasju sa slike nasuprot
nježno zatitra tek sjenka blizanca

Domaći zapis

malena čakavka
ukorijenjena maslina
jedara punih nade
i mjere zavičajne
iz prikrajka vedro će:

*ne znam
što bih s tobom
a volim te*

i sada
prometnem li se
na tren
u glagoljaša
jasna programa
i vjere tvrde
bi li i ona
nevinašće
zauvijek pobjegla
pod plaštom zataje
zar bi mogla nestati?

tako sam se
naime
daskora pitao

Drukčija pjesma

Da je ovo tijelo još njegovo
nosio bi svoju nježnu kći
od tihe jeseni svakako tiša
iz njega bi u bučan svijet

jer vrlih novih junakinja nema
dao bi joj ime lijepo
onako starinsko, mitsko
da je barem u dubini srca živ

i ova usta njegova da su
čula bi tek
što jezovita je a ljepša priča
o plodu iz tijela muškarca

srce mu kao tvoje
ali toplo i smjelo
kao pod kopitom bivola tuče
jer kroz tekst bi ovdje rado i oni
sve lovci tisućljetni
iz tmine stado porođeno

a možda je on ipak trudan
ženo
jer nešto njegovo ipak brzo raste

Drvosječe

(iza spuštenih vjeđa)

Sjedim pod stablom
iz kojeg tešu glazbala
i čekam dolazak snažnih
s glazbom u mišicama

Ja smjieran i spokojan

Galeb

I ne baš visoka
krila, marno tresu srebro
u hladnu mrežu krovova
letačice lete nego padaju
tako se mekana budi
daleka mladost glasova
metalni vokali guše
napjev pećinskog bratstva
usnulog pod antenama
na nebu tek nacrtane ptice
i jedan pogled upisan,
što li galeb rimuje
u pjenu brzih oblaka?

Greta

*I opet tuda sestra dolazi
U teške snove nečije...*

(G. Trakl)

Dok starci prenose sjećanje
na mudro feničko brodovlje
šutnja raste u oknu doma tvoga
jedan pokojnik i pučina
čekaju prvi zaveslaj
a tvoj dječak, sestro,
u tornju prebiva kristalnom
i njegovo tijelo još zvonj
mostom s kojega je pošao
kao tihi vođeni cvijet
ovaj je most okamenjena duga
ili crno-bijela tišina
posuta bakrenim krikom

Greta – sestra Georga Trakla

Izabela

Góngori

trajno voli svoga pisca
daleko iza priče
mala F/flora i pjesnik Luis
ili kameni hrušt na staklu
razbijena cvate njena sjena
i zlatne sandale kupa
crna pjena dana
a moj zvižduk
sva zatvara vrata
na koja ulaziš
pak luni slična
prostor gušiš
između sebe i vjekova
uvijek iza priče
kao križ svijetli
i kastiljski smije se
udvojeni fosil značenja

*Osobni »odjek« pjesme »Izabelina postojanost«
Luisa de Góngore y Argotea.*

Jasna pjesma (Jasna pjesma, kakav zaziv)

Samo tebi još želim bez strahova prići,
jezikom starim i toplim,
jer srebren potok iz dosadne bajke
tek loše oponaša zvonak tvoj glas.
Podigao bih te umjesto oca zanesena
pjesmom svoga plemena,
i u slavlju nosio te visoko
pod mjesečev znakoviti slap.
Zato radije pastir budi, na oblaku
dijete, što duboko udiše tišinu uokolo
kao mlad gušter sunce.

Jesen s Vukovarom i tišinama hrvatskim (Jesen s Vukovarom)

Što da činim s besjedom
U grlu?
Što s riječima potkožnim?

Da vjerujem?
(Još nikada tako sâm
U običnoj sezonskoj kiši?)

Gore u našoj ravnici
I ovdje u jednom čovjeku
Nove i nove legu se jame
Iz diluvija bezimernih.

I nikada prije,
I nikada više takve samoće
U običnoj sezonskoj kiši.

Ali sve, baš sve
Kao da je malo,
Jedva iščupano
Iz krvave kaše mržnje;
Iz samih ralja
Samoubojstva.

Zato nad svime zdvojan
Tek iz sebe cijedim: *Ništa*,
Braćo moja, ništavilo...

Na vijest o »padu« Vukovara 1991.

Jezero

s jedne obale voda gleda u se
hodam sučelice svome tihom obličju
koje više traži
paralele premrežile bešuman putopis
i suton nekad pada okomito
zamišljeno jezero izlazi kao mokrost iz vode
osušena je ruka nad maštovitim papirom

Jutros, mala F/flora

Sve se vraća s noćne šetnje,
sve iz tuđeg vrta:
i soba izišla iz grada, i grad.

U daljini zbila se bijela stada oceana,
a nebo ostaje na rubu polja.

S noćne šetnje sve se vrati,
pod sunce, mrtvo: osim gredica,
nevidljivih mojih gredica iz priče.

Zemlja napeto diše, i zòri grožđe ivanjsko.

Kip domovine, 1991.

Jedan častan Istranin
Ode bez oporuke
A prijatelj uredno
Klizne s pismom namjere
I lažima o takvom
I takvom poimanju slobode

Ja pak nekako idem
Između lica bradatih
Što niču kao ugrožena
Vrsta otrovnica gljiva
(I brijem se višeput dnevno)
Tu su još spremni kolci
I masno ulašteni noževi
Zatim prikladne guske u magli
Koje opet same prilaze
Istom žrtveniku prošlosti

Uokolo uredno žive i slave
Vaši mirisni usporedni svjetovi
A gustoća povijesnih riječi
I mi uobičajeno na predzidu

U mojoj zemlji vrlo gospodo
Na istoku sviće jezivi mrak
I to bi moglo biti sve:
Istočno – isto od iskona

Jer premda poput čovjeka
I narod je uvijek sâm
Na križnome putu između
Sudaca i krvnika
Mi sada smo usred smrti tu
Kad nemamo doli sebe
I ovo veliko vrijeme...

Konji

Konji su naglo postali bol
a bolesnik ukida datum i pismo
polovina sunca je/ nije u oku
galeba sličnog lovcu kao dlan
otvoren i moka
od pogleda tople divljači
plod se vratio velikom cvatu
pa stih tu galopu pristaje

Kormilari

Šute divlji kormilari; kaktusi
rastu u oči, a voda (voda) iz dvaput dupla dna.
Ostajemo bez golubova, baz sakupljača
akacija i još nekih besmrtnika.
Ribe nestaju prije latinskog krštenja.

Koža

Još za koplje
dublje pada noć
u svoja opća mjesta
preko rubova odaje
i njegova tijela
sporo svlačiš umor
zrak se protivi
dodiru blage ruke
u sjenci gipka rasteš
kao mekana mahovina
a kožu više ne diraš
jer već si je svukla
knjiškom žudnjom

Kroz poljanu

Kroz poljanu odmotava se
nepoznat, sinji put.

Otrovnici slična, svjetlucava rijeka
vrluda posred surih usjeva.

Šareni leptiri plamtećih krila
po nama padaju, žarke sunčeve suze.

Ugibaju se trava i cvijet;
u sebe zamotan svijet.

Kurvinski svetokrug

Budim se kad sve je već jako nepopravljivo
Razbijeno izmučeno rastrojeno onako muški
Ulica ne bruji kad izvučem slušne tampone
Skinem crnu masku sa očiju i onu plinsku

U svijet se dakle danas ulazi aur(eol)om i njuhom
U svijet juga&bure ljubavi navika obveza i politike
Njihove koja me temeljito šutnjom i cerekom
Tretira kao malu naivnu korisnu životinjicu

Dodirima tapkam predvidljivom geografijom
Stana koji mi pripada poput tijesnih gaćica, devetka,
U kojima smiješan paradiram za nekoliko brojeva
Deblji i kurvinski uživam u nemoći jedne propasti

Slabić pozivom zvanjem zanimanjem i odgojem
Njegujem smetlište pod ošitom licemjerno preziruć'
Politavangardu nove proze novoga stiha agresivnih
No njihov je medijski svetokrug bar definiran

Žargonom psovkom iz duše prezirom čitatelja *sfakog*
A ovaj u gaćicama na ljetnom balkonu zgor
Ničijeg vrta što još može ikome pošteno zbrijati
Osim sebi u mobić ili blješteći outlook express

Jezični čistunac lijepo se s večeri isprazni sam
Isprazni se higijeničar i obriše svojim kao tuđim
Stihom mišlju djelom i propustom te nalakćen
Začepivši iznova sve osjetilne rupe čuči predugo

Bez riječi (koja jedina kanonizira klasično pokajništvo)
Čuči u noć u kratku ljetnu jadransku kao polarnu noć

Kušam naboj pisala

Crnac je stidni svetac tijela
koje više nije tvoje
u svjetlost mu udovi sunu
kano grimizni slak
da obujme mednu kožu ženke
medna ruši ritmičko nebo
postojbine
koja si užaren pijesak
opna uzbibana kamena
i divlje su vode tu

Lažno lice pokore

Ni u čije ime ruža
ne otvara latice-stranice
ako ne mora

sine

ma boje se vladari
i najdaljeg im gavrana
kao iz
Van Goghova *Žitnog polja*

jer prokleta ptica
lako očovječi
pa s katedre
ili sa tuđeg oltara
strogo provjerava abecedu

tada oni
s prstima u nosu
usplahireni
ne znaju jadnici
ni kako se zovu

lažno je takvo lice pokore
smiješna bahatost živih
zatvoren krug je neshvaćanja

a što sada odasvud čuješ
to šutnja je umornih šaptača
pod stolovima svečane akademije

jer bose im noge podaničke
otrovan miluje sag
od neodoljivo mirisnog satkan
i još karakternog trnja

Lektira, zavjetni kovčeg (Zavjetni kovčeg)

Znaju o tebi
čije ime dijeli
crna crta odmazde
tanak skelet grada
i štošta u očima
nevine dječice

opisuju kovčeg mraka
s prozora bačen
u tekst govornika

zazvoniš s licem
na pola koplja
okrenut brašnu
rasute pustinje

ti si bolest sunca
i njihova intimno
prepisana lektira

Letiš velikim zrakom

Jedna ptica zamiriše iz tvoje dojke i pada
kako divlje i glatko leti nebeski madež u snijeg
drugi parkovi pjevaju
druge boje sviraju
ljuljačke bi rekle ne! ne! ne!
uto buknu baklje ili šetači optočeni krikom

Ma/g/lena pjesma

Iz rastopljene svijesti
lunatika – magma
jezivo hladna
ne rađa nov život.

Ma/g/lena
zauvijek nastanila
njegov svemir:
bezmjerje ledom
okovano.

Srce je
crna rupa smisla
i svesvjetlosti.
Ili je smrt
ta malena
smiješna igračka.
Tišina je mrak je
nepomičnost.

Prapovijesni
vulkani iz budućnosti
lebde galaksijama.

Poruka
koju ne razumiju,
koju neće dočekati:
usmrćeni
zakopani
daleki
istraživačima smisla.

U vječnost!
U maglu!
U ništa –
vi, smiješni
igrači straha!

Krila se vratila bogovima.

Majka i zmija

U vlazi i plijesni
hvata se miris kišnih glista
i jastučnice bijele
grumen hladna oka
upija pogled što leti zrakom
kao slovo prastara alfabeta
a ona psiče u košulji šarenoj
i leglo njene dječice
uredno se presvlači
svaka je košuljica snježna krpica
na mome uzavrelu čelu
do uzglavlja mati
plače i pjevuši
neku (i)lirsku pjesan

Mali abecedarij

[**aleluja**]

hvalu pjevajmo!
aleluja! radosno
hvalu pjevajmo!

[**čovjeku**]

premještaju se
sinje strane svijeta,
opet traženje.

[**ateljier**]

gnječi tubu. njoj.
s usne kapne tempera.
pjeva poljubac.

[**daskaš**]

sklepna daska.
otočja i voćnjaci.
klizi portićem.

[**bivši**]

šute o sebi.
na pola koplja spala
ljubav njihova.

[**djetinjstvo**]

u čudnoj zipki
patuljci si podmeću.
bajka prestaje.

[**bjelina**]

splavari smrti –
snjegovi sa visina.
bijeli se Put.

[**eshatos**]

hladnoća i mir.
teške zvijezde vise.
zagrobni spokoj.

[**firenca**]

tu voda cvate
ili neonski cvrčci
protječu arnom.

[**grimm**]

guste kupine.
lik iz dvorca budi se.
krv u priči; rez.

[* * *]

gasne dječak moj.
kaže pogled, hoću li?
šutnjom govori.

[**hajka**]

česljevi vjetra;
bjegunac čeka svoje:
mimoilazak.

[**gatanje**]

velikim zrakom
bezimene ptičice:
tek auspicij?

[**hajka**]

psi posustaju.
iz krošnje skriven uzdah
prostor osvaja.

[**genotip**]

kristalna kugla:
proročica prepozna
očevo pleme.

[**hrvatska**]

razabiru se...
zvonik pa katedrala:
veduta trga.

[**gledište**]

nebeski madež
glatko sleti u snijeg:
ptičji tragovi.

[* * *]

ide oluja.
terasa u krošnjama.
u vinu kapi.

[istočnjačka]
toplo je srce
mudraca od kamena.
molitva Suncu.

[kazna]
okrenut zidu,
imenuje prostore –
dječak u kutu.

[istra]
mladi gušteri –
zikva prasunčališta
– zrikavci marni.

[kipar]
razum se boji
kamena rasporeda
po volji Božjoj.

[istrani]
nikom na putu;
glagoljaški zaborav:
vragu na putu.

[kiša]
trudna i sama
u niši krajputaša.
pejzaž u kiši.

[jedinstvo]
silazim s puta.
u kupinama čednim:
grob i počelo.

[kolovoz]
gori krajina.
sir i vino i kosci
na livadama.

[jesen]
težaci dišu
u kratku, gustu kišu.
radost jematve.

[koža]
voda je vatra:
na tijelu crnkinje
žare se kapi.

[**krhotine**]

baš glazben je sklad
razbijene amfore.
antička jeka.

[**mati**]

u pjesmi zemlje
kao u majci buja
sveta potpunost.

[**križ**]

krunica sjaji
i kada stud hvata se
trudnih koljena.

[**mir**]

lomi crni kruh
kao sjajne kristale.
otac prognanih.

[**leglo**]

pod kamenom dah:
hladnokrvna, u klupku
potomke budi.

[**model**]

anatomija.
sluti se tajna točka.
volumen kipti.

[**lovci**]

čuje se divljač.
krilima rasporen zrak.
snijeg krvari.

[**muž(ev)i**]

Vlačić! Dobrila!
Laginja! Milanović!
Balota! Črnja!

[**loža**]

kazališni sjaj.
dokona osluškuje:
klizaj zastora.

[**nadahnuće**]

ruke nam bukte,
dok mislimo hvatamo
lirske mušice.

[**nedjelja**]
i duša kleči.
pod nebom zvonka jeka;
sama molitva.

[**one**]
brzo se vole
i postelju prevrću:
voćnjak od strasti.

[**nekoć**]
zvone praporci.
zvižduk vraća vrijeme.
konjska zaprega.

[**opipavanje**]
svuci sve svoje.
prestat ću se smijati,
jezikotvoran.

[**nesanica**]
svila ponoći.
tišinom poskakuju
lopte srebrene.

[**palimpsest**]
voljeti vodu
svakim veslom galije:
robu utjeha.

[**ognjište**]
zavičaj gori.
uklesana pismèna
nadživljuju mrak.

[**park**]
baklje šetača.
zamiriše iz dojke
sv(j)et(l)ost djetinjstva.

[**ona**]
raskriljujem se.
krvotok razgorjelo
sjeme njegovo.

[**5 – 7 – 5**]
stega slogovna.
misao zaleprša
dahom slobode.

[**pisanje**]
riječ kad prhne
čujem je kao suzu,
sam u svemiru.

[**povratak**]
meridijani.
pitanja se sustižu.
izba ledena.

[**pokrov**]
metak i kamen
i ponad – travke pramen.
za pokrov – amen.

[**pragovor**]
pečinsko bratstvo
grije se pogledima.
mladost glasova.

[**pomast**]
struji mijena:
na licu smrtnikovu
oblici duše.

[**prapočélo**]
snježna krpica
dodiruje morski žal.
Božja jednina.

[**poraće**]
ravnica i grič.
mrtvih se spominjemo.
strojnice šute.

[**preporodna**]
za glasovirom
starina dušu gali.
pjesan hrvatska.

[**povijest**]
rasap i hajka
iz muzeja čuju se.
kruži vrijeme.

[**proljeće**]
majka doziva.
jastučnica bijela.
mladost miriše.

[**prugom**]
nebo naleglo.
čudno zvuče tračnice.
ljudsko obličje.

[**pužu**]
makar obratno –
pomičeš ta ticala.
i opet plaziš.

[**pssst!**]
riječju smrviš
što kipolik smiješak
šutnjom iskleše.

[**ravnoteža**]
oči zapiru
unutarnji krajolik:
sve je na mjestu.

[**pula**]
nad antenama
pjenu hitrih oblaka
galeb rimuje.

[**ronilac**]
kakvi svjetovi!
ribe, školjke, rakovi...
dah ga probudi.

[**pustinjak**]
iza sandala
hladne kocke oblakā.
smjerna molitva.

[**rovinj**]
pjesma ribarska.
bitinada* i nektar.
morski, gle, konjic!

[**putovanje**]
prema Zapadu...
prema Istoku isto.
samo ocean.

[**rujan**]
osim nas, nitko.
zagreb već zapljuskuju
pisma s jadrana.

* vokalna pjesma rovinjskih Talijana; glasovi oponašaju glazbala

[**sfinga**]

krasna a hladna:
budno oko kamena
hipnotizira.

[**služba**]

notari šute.
zapisuju notari.
takvi su oni.

[**siesta**]

ljetno popodne.
nasmijan osluškujem:
raste tišina.

[**starčić**]

iz prazna oka
katkad svila se roni
prošla života.

[**sjeverna**]

dublje pada noć.
u sjenci rasteš gipka,
mahovinasta.

[**strah**]

vlasniče straha,
spravlja se kanonada!
strah kano nada.

[**sloboda**]

budi te Sunce.
neka pastir u tebi
zagrlj svijet!

[**svetkovina**]

ne umireš, ne;
kano leptir vineš se
– u isto nebo.

[**slutnja**]

oblik u mraku.
koraci opisuju
svoga vlasnika.

[**šišavo**]

hodam nasuprot.
gleda voda u sebe:
putnik... vodostaj...

[**tajna**]
dvaput duplo dno:
u znaku ribe šutnja.
prvi kršćani.

[**tražeći Boga**]
u snočaj brodi
fijuk noćnih bičeva.
tvoji dlanovi.

[**tekst**]
glazba glasova.
onkraj pisma seansa:
šúme riječi.

[**učitelj**]
miran, sklopiš se.
nutarnje vide oči:
vježba duhovna.

[**terpsihora**]
leptiričin let.
bremenita su jedra
južnoga vjetra.

[**uljanik**]
radnici dišu.
barake* opet pune
čista umora.

[**tražeći Boga**]
ostah u šutnji.
kristalno zvono svoda
i moje ime.

[**uoci**]
obrijan uznik
čeka izvršitelja.
pomilovanje!

* *Barake su i radničko naselje u Puli*

[**upornost**]
uzgor sunuli –
leptiri naših želja...
kao da nisu!?

[**visine**]
snježna latica,
a modra je prostirka.
cvat runolista.

[**usprkos**]
u teškom zraku
kušah naboj pisala;
u vodi divljoj.

[**vječna**]
tijelo žene.
plod se vratio u cvat.
čudnovati svat.

[**uzbuna**]
krijesta noći:
zrakoplovi, lomače.
tamno je sasvim.

[**vjernost**]
Karolu Wojtyli, čovjeku
pred otisnuće
zvijezda u bespuću
treperi za te.

[**van gogh**]
suncokretov cvat
kano srce planeta
put neba gori

[**vjeronauk**]
stari bicikl.
zazvoni pred vratima:
župnik dolazi.

[**vinograd**]
obličje ide
stazom, dok spušta se noć.
zaboravi grozd!

[**zabluda**]
tek presvlačiš se
posred surih usjeva.
vraga haiku.

[**zabluda**]
tek presvukla se
posred surih usjeva.
kadli – haiku!

[**zar?**]
žene kucaju.
vrata se zatvaraju.
evo romona!

[**zaćeće**]
prisloniš uho:
mlada mati uzima
zbunjena oca.

[**zemlja**]
majčina pjesma:
kao u zemlji buja
sveta potpunost.

[**zagora**]
odmotava se
svjetlucava rijeka,
kršem vrluda.

[**zmija**]
leglo dječice;
košuljice šarene.
koja li psiće?

[**zaljubljenost**]
ne vide oči.
opisuješ značenja
ljepotom samom.

[**znanje**]
vrač ako znade
zašto srce treperi,
čemu spoznaja!?

[**zamka**]
punjene ptice
preumilno zapoju:
simfonija zla.

[**život**]
kajdanka Sunca:
tek hipac zazvonimo
njenim crtovljem.

[život]
miris brnistre.
predomisli se vjetar:
miris čempresa.

[žudnja]
raduješ mi se.
svuda tvoja ticala.
nemir prolazi.

[* ključić *]
ovi zapisci
nisu doli prah, šuštaj
smrtnih listova...

(»Ceres«, Zagreb, 2006.)

Medaljon (Kućni pritvor)

Ona nije nego
čaroban prepletaj
nade i nade,
trostruka otajna šifra
i naga uživateljica,
kao Egipćanka obrasla
planikom ili kupinama.

Kako samo odzvanjaš
pod bogatim stolom
tražeći još mrvicu
stare hrabrosti
da pokrene lavinu,
pjenasti domino prirode.

U vrućici bunila
ipak čuva te
još samo ovalan
secesijski medaljon
s njezinim likom,
najljepši profil na svijetu!

Mjesto koje uvijek čeka

majci, ocu i sestrama

Ovdje stol je i opet skromno prostrt
Kao uoči gozbe onih među nama prvih
Kladenac intime načas svježinom zažubori
Poput vrutka usred žege u nesmiljeno podne
Sve opkoljenije morem

A ribar i težak u tebi
Poigraju se jekom bistre špiljske vode
Unutarnjim glasima prebiruć' po kajdama
neke čudne pastorage

Jer svi najbliži su i sve najdraže je zauvijek uza te tu
Napokon sretan blaguješ redovnički smjeran
I u molitvi za njih tako beskrajno sam

Moj zaključani otac

Tati sam spustio cvijet na ustreptalu dušu
On sniva u mirisima, u bojama svoga zavičaja

Oče, ja sam grad nakon potresa, grad koji niče
Oče, ja sam potres koji vraća se utrobi zemlje
Domu tvome i matere daleke, same otrgnute
Našemu zagrljaju po svojoj posljednjoj želji

Ustajala voda prethodna žalobnika čekala me
Čakavsko mjesto moga djetinjstva pusto, *Oliver*,
Nitko da prepozna me u površnoj hitnji grobljem

Ti si, čovječe, zaključan, zatvoren ti si bez riječi
Otišao onkraj tajne, zagonetke, bez laži napokon

A što sada mogu učiniti – patetika je živućeg
Jadna slika na tvoju, na njezinu priliku
Koji već pogrbljen utječem se nadi da ste skupa
Čuvajući pleme bez moći, bez Znaka

Iz vječnosti moj otac prima cvijet, buket prima
Za se, za nju, za nas još žive, ustreptale, ocvale

Iz svemira žare kontinenti, planeti, galaksije
Ugašenih gradova koje grade preživjeli, bezimeni
Preko mora, preko svjetova žive naši usnuli,
Žive onkraj oceana – dok riječ je splav, barka, brod

Pod nama potresom potopljeni pulsiraju gradovi,
Topla mjesta čije ključeve nema niti dragi Bog.

Moja Pula

Pritajena rimska zvijer
kao u zamku noću se puni energijom
pospano mnoštvo u modrom
jutrom raste iz velike sjenke broda
jak sam ako radnici glasno dišu
okupani suncem i iskrama
dok knjige gore ili se raspadaju
ista snaga umnožava zrak
u zamišljene grozdove slutnje
na ulici osvane starinski crn bicikl
a dizalice nekamo prenose nečujan svod
nad mojim Gradom gdje bdiju ranjena djeca
i s prstom u ustima još nejaka
pitaju za bolji razlog noći
dok se ponavljaju autobusi ponavljaju

Morrison u kolažu

U zboru
šuma se zlatno spušta
na pustu zemlju jeseni
pod kamenom zveči usnule zmiје dah
a melankolična bruji kiša
i dijete golemo buja u tvome krilu
pa s nožem osvane pred majčinom sobom
brizne pjesma gljivara koji u ruci drobi
noć, tvoju dvojnicu i svetu potpunost

»Odjek« pjesme »The End« rock grupe »The Doors«.

Nećeš magistrale

U tebi luduju sjene mrtvih
od kojih jesam nebeski pelud
na usnama vjetra očev cjelov
i satenska molitva si
bjelina mirisnih jastučnica
sjedinjena sa svojim imenom
a bonaca sentimenta biserna
u školjci tijela ili lica
gdje je?

Neobičan miris paljevine

Pod sirenama vjekovlja
Iz plijesni šturih ljetopisa ničije baštine
Iz povijesti koju pišu dok je brišu

Buknula su ta tijela zaljubljenih

I sad hajde reci kako se ponijeti
Kada ne znaš je li kenotaf pouzdaniji
Od živoga blata umrlog jezika?!

Nisi nebesko

Mrvica kruha je
šumski trag
dijete u čudu kupa uho
si li boja
bijelo velo
si li priča
iz mramorna oka?
traži oblak
vidi led
mali led u čudu
šapne
pec! pec! Boris
šapne
diraj!
i zauvijek usne

Noćim u suncu

Od vode i vatre ima
u čistu tijelu crnkinje.

Lahko tijelo, divlje srce,
gazelu čita kap niz boso oko
(da pijesak krotka dirne).

Na pitki znoj crnkinje
miriše svemir, a kap ga zrcali.

Užaren krajolik u život mijenja
sumračna pretkazanja.

Nova rastem

Nova rastem
bijela opet usnula
u smijehu zadnje kćeri
u oku davnih ili pticā
san se razlista i šuti voda
pa dirne hladnu bajku
list
po
listak

O suživotu, pušeci (Anarhist u pejzažu)

Čim veliko bijelo A
jer puši nam se astor
razbije miris tišine
kao bivši anarhist u pejzažu
on zapali slobodnu misao
da se na takvoj vatrici
svi malko ogrijemo

od knjiga i suza
ili od kristalā dobrih namjera
na drugoj obali kuću bi gradio
i rado savio dom

pratnju otpušta iz svoje špilje
lake kupačice sparene sa stadom
kao kad bi Polifem zažmirio

njegov pogled ponekad ne postoji
tada maslinici narastaju
i bura samo što ne prokuha
a u krošnjama bdije naslućaj
snomornih već očiju

dok bližnji još topli sanjaju
on budi potomke
i jutrom opet brižno prati
njihov prvi let

vatreni kakvi pak jesu
previše se bliže suncu
i oduvijek tako

a on pred šator čučne
i tu spokojno zadimimo travčice mira
kao na početku neke klasične pjesme

njegov lirski subjekt i mi
u kakvom-takvom suživotu poraća

Od njih smo potekli

Mlade su matere jecaj
Zagrnut crnim rupcima

U tihom dostojanstvu
Nasljedne patnje
Brižljive i skrbne
One skrušeno lebde sred zla
Nad svojom praznom krajinom

Kroz srce guste magle nevolja
Na slobodne silaze žale
I u pržini iznova čekaju
Susret s milostivom smrću

I ravničarke
I brđanke i primorke
I nad tuđim humcima kao nad svojima
Mlade su matere
A što drugo negoli
Vječno svijetao oltar
Uzvišene ljubavi

Orao

(fabula jedne freske)

Do granice
znamena i znaka,
nešto ima smisla:

Crveno ga dijete
nacrtu u pijesku žala,
i imenuje strane svijeta.

Ratnik zaboravi pohod,
kao zmija kožu staru,
i zaljubi se u žubor
svega što je modro.

Bijeli vrač
nasluti dolazak smrti,
i u vrlet miran pođe
među gnijezda prazna.

Otuđeni pčelar

Trudim se oko vatrene kuglice
koja u trbuhu raste mi
sve dok ne postane košnicom
tada zijevnem
i lansiram rojnicu borbenih pčela

ako li je glačalo pri ruci
zagrlim ga intimno
kako me poklič ratnički
ne bi isuviše zanio

pečena koža pak ne štavi se
nego ostaje u priči
o veselom papučaru
i udovici nekoj prpošnoj

sve ljubavnike
osim mene
ona značajno pod pupkom uštipne
i medeno im tepa

a moje su pčelice-radilice
u takvoj igri nevješte

i naposljetku, što
bi li naivno bilo i opet
istu nemoć potisnuti
u priručni viganj vatrene kugle?

Palimpsest

(Palimpsest [1990-1995]; Palimpsest, krhka odjava)

I leptir me bijaše nastanio
Zrcalni mirotvorac
Admiral ljepokrili
(Pyrameis atalanta)
I hitro prerastao blag
Moje pretrudnjele oči

Ribe još samo mudre
Postojale kao letačice
I glatko tek zašle
U zabranjena mjesta

Svakim veslom galije
Da li još voljeti
Putenu ili smrtnu vodu
Tuzi beskrajno sličnu
Sve kao da bih se pitao

A što sada samoćom
Od sebe hoću
Baš sve nesputano
Što se ne očekuje
U vremenu ničijem
Može li ipak znakom biti

Nešto dobro i lijepo
Makar drugima krotkim
U meni koji zauvijek počivaju?

Paralelni svijet

Otrovni češljevi vjetra
u gustom zraku
bjegunac opet čeka svoje
s drveća skriveni suton
osvaja prostor kao čovjek
kad osvaja vlastiti lik
sluz i sumrak rastu
iz znamenja šume
a drvo jabukovo sada
živi u mjesečini
nebo zamiriše u ledenoj
krvi osamljenog koji sluti
paralelni svijet, rasap i hajku
u nekom drugom vremenu

Perunika

Moja žena miriše na 1001
pauk još nije bitan
prizor tek čeka raspad
kosce i veliki zvuk
iz točke T moga tijela
žena i zvuk izlaze
ona bez usta s perunikom iz oka
(razlog više da krikne)
netko plete grotesku
unutarnje geometrije
a scena usporena
sir i vino i kosci na rijeci
troše se u rukovanju
ne odlaze

Pijani kantor, naš krstitelj (Muški vrisak)

Široka je nevinost neba
sve sivlje kilometri kaplju
dok jugo opisuje užad i žice
kao melodične zmiје urezane
u vjerne sânje časne sestre
izazovne ili lude plesačice
tisuću ljeta pijani kantor
vježba jeku Božjeg stana
koja gasne pred oltarom
jer za crnkinju nema mjesta
iz njenih očiju sječivo
a iz mojih užarena smola

Pjevna si

Pjevam te rosna
latice runolista
prostirku dragu i meku
pod tijelom kraljevine pjevam
tih je i lagan njen
svečani hod

Tišina je dúga od jeke
a sunce svjetlost vrisne
kap po slap

I jer brodiš sitna
kolijevko topla
ja žudim hram zlatoustih
pjevača

Plaha

(Ne moliš plaha)

Ne moliš plaha jer diram
čiste note tvojih trepavica
gdje svaka vlas svira drugu sonatu
noć se lomi kroz suze
u sunčanoj kajdanci rastu
kristali bistri kristali
ide duša glasoviru
trudna moja koludrice
i ode duša

Plišani zečić

Bijaše to nekoć
u vrijeme redarā
kada se knjige listahu same
i raspadahu prije svakog dodira

sve rjeđe doplove mi danas
oni snježni oblačići zavodljivi
oni čarobni pramovi
u špekulama i ne baš ružna djetinjstva

imao sam tako jednu izabranu
sa zlatnom ovčicom u staklu
i dao je mučaljivu prijatelju
koji je u mene jednom
plišanog zečića zaboravio

tako sam
darivajući
spretno preskakivao
sva njihova dežurstva

a on je
vele
ponižen i ugaslih očiju
postao svjetskim prevratnikom

e sad
zbog igračke možda
ili posve nejasna mu podrijetla?

Pod Goricom grob

[diptih]

Te blage veljače mramor bijaše topao
Da li od suza mojih sestara i moje zaostale
Negdje u zraku ljeskutave na južnome suncu

Otac već bio je dalek, sav u sjećanjima
Putovanju okrenut, Ostatku svoga života
Jedini svjestan konačnosti svojih riječi:
‘Ovo je moj posljednji dolazak njoj’

Alternativci već likuju jer priznajem:
Kazaljke njegova sata na tren su stale
Kao što ptica sleti u prozor djetinjstva
Sa cvijetom u kljunu nakon odlaska žene
Njegova života, Žene kojoj se na postelji
Samrtnoj otvorilo, vidjeh, ono treće oko

...

Mrzle zimske večeri na pulskome groblju
Pod mirijadama nasmijanih zvijezda ugaslih
Ljubavlju sludene prilike zagrljene prilaze u gordoju
Obrednoj slutnji, Ona kojoj najdraži tu počiva
I on iskorijenjen sred tolikih odlazaka

Srce je kenotaf, srce je intimni monolit mrvljiv:
Kamo se god okrenuo, ma u što dirnuo, kamen

Poetika, odjek zebnje

Možda ovo ne dolazi iz krvi
prije iz kutije, dobre i čvrste.

Lišće kestenovo ne spušta se
u lice čovjekovo, niti se stada sjurnu
uz večernju pjesmu gladna pastira,
kroz koju mjesec struji i side.

To smo mi, takvi, i drugi netko
zatvoren dugo, nepovratno.

Pollock

On lomi crni kruh
u kemijski čiste kristale,
još crniji u krvotoku
boji se aorista i duboke starosti.

Gusti rukopis i veliki dlan
podizhu srce iz blata
u krevetu bijelom od nečije krvi
očima vraćaju smolu
i svetost svete knjige.

Koga li to iza leđa zovu Pollock?

Posljednja kronika (Mala lirska kronika)

Iza nas možda ostaje sumoran svijet
u slavlju i vatrometu
iza nas pouzdano
teror gramatike kao zadnji znamen

Zadihani nad vodom
nad dubokom ipak osluškujemo
nije li sve u nama
pred odlazak do raspuknuća sazorilo

Svatko smiješan još čuva svoj strah
i sićušne nade oblutak
pa ljubeći ga hitro vraća
u neizmjerje smušena srca
kao ozračen česticama jezika
zaokružene povijesti

Iz njedara pak oprezno vadimo
tajne ili klopke za guje
dok pod nama naziru se
svečani svjetovi podmorja
i potopljena gotička zdanja
ubave fantastike prošlosti
kojom užasna zaječi jeka
krize najčistijeg smisla

Tu sijevnu skrovite praznine
i škripom kliznu stari jedrenjaci
sa zlačanih navoza muke čovjekove

Za nama zorom još zapjevaju
tmurni arheolozi sna
a mi već skriveni i konačno daleki
postajemo razmetno pleme
što obojenom šutnjom
tajnovito lijepo i veličajno
svojoj budućoj djeci bez imena
ne podižuć' gradi velegrade

I ovdje nepoznata ruka
zaklapa naš usve beznačajan album intime
gdje zasvagda zakopane su riječi i Riječi
gdje pepeo još samo je pepeo
a nestalnim zemljovidom nade
iznova tek svjedoči
potonje bijedno potomstvo Ovidijevo

Priča o snijegu

U pozadini ubačenog kadra
koji ću možda vjerno iznevjeriti
orgulje bruje i diže se vulkan
uvijek kada prolije svoje kipuće boje
zaludu nas hitri pronadu
zamrmore
pa bijes iskale na izmišljenu pepelu

a tko su oni uopće
odavno ne pitam se više
tek bodro prišapnem si

ne
ja ne smijem zaplakati
niti bih nakon svega mogao

moja soba još je otvorena
zaboga
ali svi radije sjedaju u pokošeno
i zamišljeno zoblju klasje
kao prave pravcate trešnje
između šume od sutra u bijelom
i edipovskih šumova noći
s brojalicama u glasu

djeca skupljaju voćne koštice
u smotuljke ih vezuju šarenih želja
i čakavski oporo zaplaću
u krilima zavičajaca poludjelih
od otrova žestokih posebnosti

iz mojih usta još ovaj put
nestašni polijeću oblaćići klasična stripa
ili baloni jeftine sapunice
u kojima ništa jasno ne piše

ali ipak
ima tu neka ćelava ženska
i smije se izrazu budućeg mi lica

umjesto obrednim pepelom
eto nas dvoje golišavih u prvom planu
gdje umalo pa ljubavnički
posipljemo se pahuljama prvog snijega

i dobro je da ovo ne snimaju
jer upravo odatle nam blagdanska
gotovo svetačka smirenost

Prisuće

Podilazi nas i zaleđuje drobne grozdove znoja
Inje jeze hvata se za svaki pogled i urasta i srasta
I taloži dublje dolje u špilji duše

Vjernički još mrzlo odzvanjamo srsima polarne jeke sumnje
Mi sablasni dvorci u čijim odajama golemim prapovijesna kaplje
Voda, voda

Voda što raste nalik strahu ili zebnji pa ruje u nama
Grčevito ruje plodno trošeći grumenje smisla

Još i lažno zasvjedočimo
A neman, ta neman netremice vreba
Kao da oduvijek ne prebiva tu

Pseće oko

Pseće oko oko mene
sláže svoj mozaik
od neba i maslina
kao davni Libanon

more često prestaje
u rasporedu zavičaja
a lirska hvála bilju
nije izvan sumnje

uto dođu skulptori
i dugo se plaše kamena

Pusto Kvarnersko more

Prašina slegla se na njenim trepavicama
Pogled vedrine zastire pozadina moje priče
Cijeli jedan rasuti teret smiješna života
Moga života u naznakama prosuta stijenjem

Prapostojbina odjekuje dječjim glasima
U prpošnu odlasku na noćenje, Kao zavjet moru,
Ječi praznina smiraja, ječi nutrina u tijelima
Sve bitno sudara se u samo jednome vremenu

Ovomu ovdje koje imamo dok cijedi se slano
Niz titrave prste pusto Kvarnersko more, More
Penje se u prahu do zidina crkvice opasane
Bjelinom kao počivalište meksičkih slobodara

Koje će jutrom bez riječi strijeljati nepozvan
Netko u tuđoj zemlji tuđim jezikom, U sebi
Tuđ i prazan koji briše lica posljednjim metkom
Onim što izjednačuje prostore i sudbine

Sve zamatajuć' u prašinu zaborava, U prah
I pepeo koji ostaje na jednoj, Na mojoj vlasi
Njezinih trepavica okrenutih noćnim bojama
Kvarnera probuđena plamičkom što nestaje
Kao naša tijela u mrtvački ledenoj, voštanoj vodi

Raspuklo se, antologičari!

Adoptiranom purgeraju

Hrvatski antologičari da pojma nemaju, da
šminkeri su...!? A ne, oni revno odrađuju,
po desetljeće, Oni znaju teoriju, čitaju tuđe
i peglaju li ga, Oni zdušno delaju, vole svoje
znanstvo, ljube stranca kao nijednog svoga;

Oni su gospoda i kad predaju štafetu slinavim
dvojnicima; hrvatski antologičari marno trče
počasni krug u šipak, u ništa, u groblje koštica.

I što onda ako među njima naletiš na frenda, na
dobru dušu koja smiješi se i rešeta *uskličnikom*,
prazninom, dok izabire, prebire, križa, nadopisuje
u sebi nikad napisanu pjesmu, makar(u)nadu,
stih bez poezije za vinsku zgodu u pokrajini?

Face su hrvatski antologičari, poglećte si fotke,
proštijte predpogovore, naužijte se, bene, mračna
zvuka i *tamna*, koji pojma nemate što patnja je
i bol ne spavati zbog riječi, hermetike, metrike;
Koja je to duševna tlaka, moj Biletiću, Ili pak:

Sve se znanje raspuklo, sve teorije vrisnule, arbitri,
dok čitaste sami sebe i štancali dok ste na sliku si
i nepriliku klonove koji vam, eto, dolaze glave;

I kako da se uopće zamjeri florilegistima, težacima
trudne književne Kroacije, pretrudnjele uopće!?

Baš nikako...

Ratna pjesma o ljubavi

Hrbat ljetne šume
Sadreni tvoj lik obrubljuje
Koraljna kolajno sjete

Eter noćnih vijesti šumi
Krvavim poljima uzbibane heljde
A zvonjelice tugaljiv pletu vijenac
Prhke nam nade ali ustrajne

Na suncu sad gušterica raste
Crni se pjesan zbora cvjetno mladih cvrčaka
Crne se osjećajni labudovi
I pjenom se more crni
Koje bih samo s tobom mogao prevariti
Koraljna

Retorička pjesmica

Ona će živjeti i to je motiv radosti
Ovomu koji ostaje skutren i svjestan
Terapijske moći odlazaka napuštanja
Racionalizacija da bi se umaklo, preživjelo
Samo odakle i dokle bježati, Retorika

I samogovor neće ništa obnoviti
Nikomu ništa vratiti ni tijelu ni tijelu
Kad postane bestjelesna uspomena
Makar probuđeno živo divlje mlado
Uokvireno staračkim kombinacijama ugođe

Mislim da ne pišem ljubavnu pjesmu
Mislim da sjećam se bez odmaka
U nezrelosti izvjesne priče koja zori
Iz ruševine iz pakla neodluke iz osame
Doktore jeste li ikada voljeli, Doktore?

Moje su šanse velike a izgledi nikakvi
Tako recite kad nema cjeline kad manjka
Druga strana iste priče, Strana odlomljena
Koja traži svoju novu svježu potpunost
Probuđena konačno i u svijet otisnuta

Kao slučajem ipak otvoren cvat ženstva
Iz monologa: 'Što mi to radiš, Što mi to...
Uvijek ću, samo, uvijek ću...' Zatim tumačim
Tuđe riječi koje sam držao svojim, tuđu
Istinu koja je stasala do nerazumijevanja

Mislim da ne pišem ljubavnu pjesmu
Mislim da sjećam se nebitnih površnosti
I zašto ste onda tako profesionalni, tako
Odmaknuti od unovčenih života drugih
Na ovoj prljavoj, unosnoj postelji, doktore?

Ritam cvijeta (Anatomija cvijeta)

S prvim suncem
zatvori se,
tijelo žene.

Prvi sumrak
vreba, vreba,
tijelo žene.

Da čudesan li
svat, čudnovat,
obrnuti cvat.

Ruke

Zrak se opet okrenuo
a djeca su šutjela o zlu
i rasla kao tvoje ruke
jer sunce u tamne dlanove pade
ubojica gledaše iz stvari bliskih
živ iza tuđih riječi
drugih i tvoje ruke ženko
tražile se u smijehu ubijenog
poput molitve i kletve
pokreće se zrak i malo lice
ostari u tajnom prédjelu priče

Sanduk

Kamo gleda moreplovac?
Jednu stranu svijeta imenuju zavičajem;
dišu sjekači trske i čučnu u tihi krug.
Kamen se razlista prije svakog glasa, i zatvori.
Kao sanduk od ebanovine, koji čuva nečije moći.

Sintaksa

Umireš kao leptir umreš
zove se jedna zemlja
gdje crtači više nikad
znaju žuta jedra
da plove drugi u pećine
da skinu lijepe zvijeri
kopljanik ne! bacač ne! trkač
a bjelokost hoće s kamena
jer silaziš u mlado lice
moj sin dira zemlju

Siva ptica, smrt

Podigne jedno krilo
i ništa se ne dogodi
Kao iza smjerne molitve
prekrasnu tijelu žene
koja živi pod cvijećem
gdje moji krvavi nokti
samrtnu prekopavaju crnicu

Iz praznog oka potom
prečista se svila roni
u mali humak utopljena neba

I drugo krilo šušne
ali hladne kocke oblaka ostaju
iza krivovjernih mi sandala

Snub

geometrija srca
i razumski vrtovi vise
s njihaljkama i *bretonom*
među betonskim gredicama
s modrih dojki marmelada
u posteljicu kao pjena
uljuljka se mali *trakl*
i šuška sisa oko slušna oka

Strah, diže se noć

I zaboravi grozdove,
svoje modre i zelene
oči u polju.

Tiho obličje zaiskri
putom, kojim bi tek
pošao.

Noć se digni i ostavi
strah, tvoje oči crne
u polju.

Stranci

Volumen živi u sebi sestro
čudiš se da li gola od Rubensa dolazim
zrak se povukao u kutove
čujne smo ljubovce u postelji
i brzo se volimo nas dvije
dok raskošna strast postaje prizma
koja lomi naš dnevni sklad
zato više nemamo licā
samo prazna usta u sobi ljubavi
još kažeš da stranci (ne) postoje
pa duboko negdje jezik moj tražiš
da bismo na kraju opet povratile
kao kad nas ljube vlastiti očevi

Svila ponoći

Blistava svila ponoći
dolazi iz šume koju osluškiju
jedan plus jedan grad
tonu u blagi sfumato tišine
orošeno čelo tame spušta snove
i razbijene predmete što dišu
u nekoliko kutova sobe
iz dječakove strave u mjesecinu
kipoliki rastu čempresi
i veliko uho od ilovače
oni sa srebrenim lop(a)tama
i zlaćanim sjekirama
vratit' se neće iz tame iz šume
dječak imenuje prostore

Te slutim

Slutnja je
onkraj bijele molitve
riječ da prhne
i više ne postojiš

Gola zvonarko! mrtva prirodo!

Kapne tihost kapne
u šareno krilo klizne
pjesme ili leptira

Ti si što nisam

Lik u liku sniva sve
patuljke iz šume i zmajeve
sa slika teku bujice
u gorama bi zazvonio život
dvoranin dirne glazbalo zla
i krvavi zamak odijeva kupine
znam da voćke vole tvoj lik
u začaranoj rijeci
k meni most

Topla sam

Tiha koža tiho struji
malo dira lako nebo
uza sanak malo struji

Kada ljeto maglu roni
ona liže tvoja stopala

I kaže ti – ja sam zmija
a imam, vidiš, topao strah

Trudna i sama

sunčeve šaraju sulice
i ne znaš pravo kamo se s bijelim kano nada
tek rođenim djenut' ciganinom s ulice
a spravlja se kanonada

hej, vlasnice straha!
čuj kako tiho diše napušten pejzaž

U crnom

Radovanu Ivšiću

Dotakni me
kada zrcališ čudesno
vjetar šeta nečije vokale
topli ni crni oni kamen dižu
i silaze ne padajuć' pahulje snene
u pjeni svjetla se tope
ne diraj uljanu bonacu platna
da zavoliš sunce
ni budna gledaj i čut ćeš
praznu slikovnicu mora
i slijepe neplivače

U litavskom pohode me snu

otići iz ove ljubavi kao iz groba
poželi kao da je rekla i napusti priču

njegov svijet unutarnjih zdanja
izmišljen iz ruševina iz bolesti je
poludjela tektonika besmisla

u novom romanu nježna prijatelja
u svijetloj sjevernoj noći strah
u tišini jedne hotelske sobe
vilniuskaunas dobro zvuči simbioza

pa zazvoni pozivni broj vremena
što hrani se životima bezimenih
u strepnji božanskog rasporeda
u slutnji savršeno ubojita sklada

iz groba vinuti se u ljubav iz rasapa
kao da je rekao poželi i nepomičan klone
duboko dolje zakopan sa svojim

nova ovalna sličica novo je oko
na hladnome licu zavičajna mramora

nad krošnjama tek nepovijesni oblak
ili jato mladih znatiželjnih pjevica
maglene veljače na štinjanskom* groblju

* Štinjan – kolijevka i počivalište Biletićevih,
danas pulsko prigradsko naselje.

U njenom svijetu

U njenom svijetu urlik slika oca
crna opsjena počiva u zvjezdanu prahu
a tiho obličje prorokovo
kroz klanac neprohodnu vuče kosu
golemo je bijelo stado njegovih
prašumskih obrva
kad obilna kiša obnavlja tamni cvijet
ona je potpuna i budna kao mati
volim njenu sjenku usnuo njezin križ

U suton se svlačimo

U suton se svlačimo
s nebom
kad se more povuče
i rakovi sakriju
ruke nam buknu
kao sunčani krugovi
iznikli u pijesku
naša su djeca
crtāči
mirisnih krvotoka
i kuća je naša
svih obala dom
dok za njome idu
prazni gradovi
a crni svirači vole se
na žalu od pozlate

Unutarnji pejzaž

Toplo krilo fabulu krije
iz koje ruka nepoznata
niz lavež ulice krene
u crkvi razorenoj
još me pogledi ključarke mole
i sve je opet na mjestu
sve oko naših riječi

Ususret obliku vedrine

Ljepotom po sebi
nekih otajnih riječi
kroz krajolik zrele potvrde
vinuti se
i nebom zabljesnut će
od pamtivijeka isto

ONO

Da svijet čistote
sav tvoj obasja
i zauvijek možda ispuni
kao kruna vjere
ili savršeno sunce
utješne vedrine

Sve ako i ne bijaše
sa sobom uvijek ti
duše vremeniti
do danas JEDNO

Veduta trga

Nečemu bilo bi nalik
da zvonik napusti trg
i katedrala
u krhotine mramorna zvuka
ili anđela
da se vrati bjelina pokretu slična
u času smrti što se tijelu vraća

psi iz loših knjiga
ostaju u pustoši grada
i ližu svačiji trag

lavež je stilem do sunca

Veslači

Prešućeni, veslači broje godine svjetlosti.

Kristalna korablja osvajača:

Stari majstor ulja fiksira zamah oluje,
a ljupke božice podjetinje zbog čudesne cedrovine.
Jezik ostaje u korijenu, u zadnjoj riječi vojskovođe.

Višnja s neba

Raste, raste, raste prema zemljici i utone
pa: tok! tok! tok! – unese pomutnju među anđele
razuzdane u smrtnoj vodi.

Koji rajski prizor, kakva gužva...! – pomislih glasno.

Kadli: toook! – i filmskim trikom, evo, unatrag
oko koštice šašave opet višnja bubri;
do projekcije će li dozrela biti?!

Stoga: za svaki slučaj – klik!
Neka je malene, ma nek' mi je baš ovjekovječena.

Voliš psalam

U cvatu suncokreta
srce vrača
kano srce vrača
okrenuto ognju
ruke plisnu o nebo
zvonki Sibir budan zvoni
jatom labudova azur zvoni
u usta ti šapćem
mošusni jezik tijela
hoteć' da meni se svidiš
skladna si Litvanka

Zvona

Majci, uskrsni san

Premještaju se
strane svijeta
i meridijani te oblače
u Kristovu.

Bezbrojna se
jate zvona, poput
mrtvih ptica.

Vijenac slušam
od njihove pjesme,
koji te s nebom
vjenčava.

Zavazda.

Prevoditelji / Translators

Ajdini, Ilir
Baçi, Fatmir S.
Begić, Vanesa
Borčić, Lucija
Bremer, Alida
Cambon, Fernand
Cvetkoski, Branko
Danielewska, Łucja
Djaković, Marieta
Filipi, Goran
Glowatzky, Tihomir
Jeffs, Nikolai
Kliman, Aldo
Legras, Borka
Marchig, Laura
McMaster, Graham
Mehmeti, Kim
Načinović, Daniel
Neporožnia, Nadija
Osojnik, Iztok
Pejović, Vera
Pust Škrkulja, Vida
Ristić, Jadranka
Semolič, Peter
Shabani, Resul
Svetina Terčon, Magdalena
Tarbuk, Tanja
Vincetič, Milan

Napomena

Pjesme Borisa Domagoja Biletića dosad su prevedene na dvadesetak jezika. Ovdje donosimo izbor iz toga korpusa. Cjelovito je – kao dio nagrade »Mlada Struga« (Struške večeri poezije, 1984.) za najbolju nastupnu zbirku mladoga autora na području čitave bivše države – preveden autorov rukopis »Muški vrisak«, objavljen kao knjiga samo na makedonskom, pod naslovom »Maški vrisok« (Skopje, 1985.). Cjelovito je na engleski prevedena knjiga »Mali abecedarij / My Pocket ABC« (Zagreb, 2006.), objavljena kao dvojezično izdanje. Izgledne su i nove knjige prijevoda Biletićeve poezije u inozemstvu. Također valja napomenuti kako su neki prijevodi, uvršteni u knjigu »U gostima«, ostvareni na predlošcima izvornih pjesničkih tekstova koji danas u prvotnom obliku ne postoje, a njihove druge/ /drukčije varijante od prevednih se na hrvatskom sada razlikuju (posve ili djelomice) i naslovom i samim tekstom pjesme; u takvim slučajevima ako je (bilo) moguće donosimo i nekadašnju, raniju hrvatsku inačicu pjesme, i onu današnju, konačnu.

Budući da je svaki prepjev/prijevod autorsko djelo, ovdje se objavljuju i prepjevi različitih prevoditelja iste pjesme na istome jeziku.

Prepjevi su uvršteni prema jezičnom načelu, počevši od tekstova na jezicima na koje je autor najprevođeniji – a unutar cjeline određena jezika slijedom nastanka prijevoda, njihova objavljivanja, odnosno abecednim nizanjem po naslovima. Hrvatski su izvornici uvršteni isključivo abecednim slijedom naslova pjesama. Samo za ovu prigodu sve su pjesme grafički centrirane. (*Ur.*)

Note

The poems of Boris Domagoj Biletić have to date been translated into some score of languages. Here we are presenting a selection from this body of work. Translated as wholes are the works “*Muški vrisak / A Manly Yell*” (1984), into Macedonian, which was part of the Mlada Struga prize for the best first collection of a young author in the whole of ex-Yugoslavia, in 1985, and *Mali Abcedarij / My Pocket ABC* (Zagreb, 2006), which was a bilingual edition. It is likely that there will be new books of translations of Biletić’s poetry abroad. It also should be said that some of the translations included in the book *U gostima* were done according to originals that today do not exist in the form they did then, and now in Croatian exist in forms that differ in part or in whole either in their titles or in the actual wording. In such cases, if it was possible, we have given the earlier Croatian version of the poem, and the one that is at present the final version.

Since every rendition or translation is also an original work, here there are versions by different translators of the same poem in the same language.

The translations are included according to the language principle, starting with the languages into which the author is the most translated – and within the unit of a given language according to chronological order of first publication, alternatively by alphabetical order by title. The Croatian originals are included exclusively according to the alphabetical order of the titles. For this occasion only the poems have been centred. (Ed.)

Bilješka o autoru

BORIS DOMAGOJ BILETIĆ

(Pula, 1957.)

Knjige poezije:

Zublja šutnje (Istarska naklada, Pula 1983.)

Maški vrisok (Muški vrisak; Književna omladina Makedonije, Skopje 1985.; makedonski prepjev Jadranke Ristić)

Primorski nokturno (Istarska naklada, Pula 1986.)

Pjena brzih oblaka (Istarska književna kolonija »Grozd« [i dr.], Pula 1990.)

Radovi na nekropoli (Ceres, Zagreb 1996.)

Oblik za dušu (Reprezent, Buzet 1999.)

Mali abecedarij / My Pocket ABC (Ceres, Gornja Jelenska 2006.; engleski prepjev Vide Pust Škrulja)

Imam riječ (izabrane pjesme; Altagama, Zagreb 2006.)

U gostima (izbor prepjevā autorove poezije na strane jezike; Društvo hrvatskih književnika, Zagreb 2007.)

Monografska studija:

Bartuljska jabuka (o Zvani Črnji; Reprezent [i dr.], Buzet 2001.)

Studije, ogledi i kritike:

Glasi književne Istre (Istarski oganak DHK, Pula 2002.)

Pristrani čitatelj, I-II (Zavičajna naklada »Žakan Juri«, Pula 2007.)

Publicistika, polemički tekstovi, intervju:

Okolo Učke (Dom i svijet, Zagreb 2007.)

Sastavio, uredio:

I ča i što i kaj (antologija suvremene hrvatskoistarske lirike;
Sveučilišna knjižnica [i dr.], Pula 1997.)

Književno djelo Mate Balote (zbornik; Matica hrvatska,
Zagreb 1998.)

Živi glas hrvatske Istre: Mate Balota (izbor iz djela; Riječ,
Vinkovci 1999.)

Čitajući znakove vremena (zbornik eseja o kraju stoljeća/tisućljeća,
Istarski ogranak DHK [i dr.], Pula-Rovinj 2001.)

Šoljanov zbornik (Istarski ogranak DHK [i dr.], Rovinj-Pula, 2001.)

Drugi Šoljanov zbornik (Istarski ogranak DHK [i dr.],
Pula-Rovinj, 2007.)

Biletić je diplomirao i magistrirao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu; doktorand je na istom fakultetu. Pokretač i glavni urednik pulskoga časopisa za književnost, kulturološke i društvene teme »Nova Istra«. Član DHK-a i PEN-a. Osnovao Istarski ogranak Društva hrvatskih književnika i aktualni je njegov predsjednik. Pokretač međunarodnih Pulskih dana eseja, među začetnicima je rovinjskih Šoljanovih dana i mnogih drugih inicijativa. Zastupljen u antologijama. Preveden na dvadesetak jezika te nagrađen u zemlji i inozemstvu: »Mlada Struga«, »Tin Ujević«, »KulturKontakt Austria« (2002.)... Suradivao u vodećoj domaćoj književnoj periodici, novinama i mnogim inozemnim časopisima. Bio je gost-književnik međunarodne Zagrebačke slavističke škole i sudionik brojnih pjesničkih festivala u zemlji i inozemstvu. Urednik niza zapaženih knjiga. Dobitnik odličja: Reda Danice hrvatske s likom Marka Marulića, Medalje Grada Rovinja... Živi i radi u Rovinju kao ravnatelj Gradske knjižnice »Matija Vlačić Ilirik«.

Opširnije o autoru vidjeti na međumrežnim adresama:

www.boris-biletic.iz.hr

www.hr.wikipedia.org/wiki/Boris_Domagoj_Biletić

Note about the author

BORIS DOMAGOJ BILETIĆ

(Pula, 1957)

Collections of poetry:

Zublja šutnje (Istarska naklada, Pula 1983)

Maški vrisok (Muški vrisak; Književna omladina Makedonije, Skopje 1985; Macedonian translation by Jadranka Ristić)

Primorski nokturno (Istarska naklada, Pula 1986)

Pjena brzih oblaka (Istarska književna kolonija "Grozđ" [i dr.], Pula 1990)

Radovi na nekropoli (Ceres, Zagreb 1996)

Oblik za dušu (Reprezent, Buzet 1999)

Mali abecedarij / My Pocket ABC (Ceres, Gornja Jelenska 2006; English translation by Vida Pust Škrkulja)

Imam riječ (Selected poems; Altagama, Zagreb 2006)

U gostima (Selection of the author's poetry translated into foreign languages; Društvo hrvatskih književnika, Zagreb 2007)

Book-length study

Bartuljska jabuka (Essay about Zvane Črnja; Reprezent [i dr.], Buzet 2001)

Studies, reviews and criticism:

Glasi književne Istre (Istarski ogranak DHK, Pula 2002)

Pristrani čitatelj, I-II (Zavičajna naklada "Žakan Juri", Pula 2007)

Journalism, polemics and interviews:

Oko Učke (Dom i svijet, Zagreb 2007)

Compiled and edited:

I ča i što i kaj (Anthology of modern Croatian/Istrian lyrics; Sveučilišna knjižnica [i dr.], Pula 1997)

Književno djelo Mate Balote (Collected essays; MH, Zagreb 1998)

Živi glas hrvatske Istre: Mate Balota (Selected works; Riječ, Vinkovci 1999)

Čitajući znakove vremena (Collected essays about the end of century/millennium, Istarski ogranak DHK [i dr.], Pula-Rovinj 2001)

Šoljanov zbornik (Istarski ogranak DHK [i dr.], Rovinj-Pula, 2001.)

Drugi Šoljanov zbornik (Istarski ogranak DHK [i dr.], Pula-Rovinj, 2007)

Biletić took first and master's degrees from the Faculty of Philosophy in Zagreb and is currently a doctoral candidate at the same institution. He launched and is the editor of the Pula literary, cultural and social magazine *Nova Istra*. He is a member of the CWA and PEN. He founded the Istria branch of the Croatian Writers' Association and is currently its president. He launched the international Pula Essay Days, and was among the originators of Šoljan Days in Rovinj, as well as many other initiatives. His work is printed in many anthologies, he has been translated into some twenty or so languages, and won prizes at home and abroad: the Mlada Struga, Tin Ujević and KulturKontakt Austria (2002). He has worked for the leading literary periodicals and papers at home, and for many foreign journals. He was guest writer of the international Zagreb Slavonic Studies School and has taken part in numerous poetry festivals at home and abroad. He has edited a number of well-regarded books. He has been decorated with the Order of the Croatian Day Star with the figure of Marko Marulić, and won the City of Rovinj Medal. He lives and works in Rovinj, where he is director of the Matija Vlačić Ilirik City Library.

For more about this author, please consult the following Web sites: www.boris-biletic.iz.hr; www.hr.wikipedia.org/wiki/Boris_Domagoj_Biletić

Kazalo

<i>O prevodenju poezije</i>	7
<i>Zur Frage der Übersetzbarkeit von Poesie</i>	15
<i>On translating poetry</i>	25
 A grave below the Hilltop	 35
In Lithuanian dreams they visit me	37
It's burst, anthologists	38
Misty little poem	40
My locked father	42
My locked father	44
Palimpsest (1990-1995)	46
Rhetorical poem	47
A rhetorical little poem	49
The empty Kvarner sea	51
The empty Quarnero sea	52
Whoremongering holy circle	53
MY POCKET ABC	55
 МАШКИ ВРИСОК	 69
Кога не си маѓесница	69
Летааш низ големиот воздух	70
Го сакаш псалмот	71
Нова раснам	72
Изморена и сама	73
Не си небесно	74
Те претчувувам	75

Заноќувам во сонцето	76
Го пробам полнежот на пишувалото	77
Не молиш немирна	78
Певлива си	79
Топла сум	80
Ти си што не сум јас	81
Умираш како пеперутка	82
Не сакаш магистрала	83
Допри ме	84
Машки врисок	85
Црна мајка	86
Блескавата свила на полноќта	87
Галеб	88
Pollock	89
Аркадија	90
Перуника	91
Во нејзиниот свет	92
Волуменот живее во себе	93
Раце	94
Песјо око	95
Лектира	96
На зајдисонце се слекуваме	97
Коњи	98
Кожа	99
Анатомија на цветот	100
Утрово, малечка Флорами	101
Орел	102
Поетика	103
Страв, се крева ноќта	104
Дневник	105
Во пресрет на обликот на ведрината	106
Домашен притвор	107

Кадифено зајаче	109
Лажното лице на покорноста	110
Местото коешто секогаш чека	112
Небесна вишна	113
Необичниот мирис на палежот	114
Поинаква песна	115
Присуство	116
Штица	117
Јасна песна	118
Status praesens	119
Облик за душата	120

Čista pesem. Kakšen izziv	125
Izabela	126
Zjutraj, mala F/flora	127
Palimpsest. Krhka odjava	128
Poetika, odmev groze	129
Deska	130
Dokler mali raste	131
Jesen z Vukovarjem	132
Kraj ki zmeraj čaka	133
Odtujeni čebelar	134
Palimpsest (1990-1995)	136
Plišasti zajček	137
Severnjaška narcisa	139
Vojna pesem o ljubezni	140
Greta	141
Mati in kača	142
Moj zaklenjeni oče	143
Poslednja kronika	145
Prazno Kvarnersko morje	147

Retorična pesmica	148
Črne sanje	150
Mati in kača	151
Morrison v kolažu	152
Notranja pokrajina	153
Polnočna svila	154
Sintaksa	155
Siva ptica, smrt	156
Grob pod Gorico	157
Meglina pesem	159
V litavskih sanjah me obiščejo	161
Anatomija, anatom in jaz	162
Brez naslova	163
Čez poljano	164
Danes zjutraj, majhna F/flora	165
Drvarji	166
Galeb	167
Jezero	168
Koža	169
Krmarji	170
Krsta zaobljube	171
Ljubiš psalm	172
Navedek iz Siraha	173
Pasje oko	174
Perunika	175
Plašna	176
Preskušam naboj pisala	177
Slutim te	178
Snubljenje	179
Veduta trga	180
Veslači	181
Zaboj	182

Piccola cronaca lirica	185
Se tu non fossi una maga	186
Status praesens	187
Ami il salmo	188
Attraverso il campo	189
Baule	190
Boscaioli	191
Gabbiano	192
Giaggiolo	193
La cassa votiva	194
La madre e la serpe	195
La seta della mezzanotte	196
L'uccello grigio, la morte	197
Morrison in un collage	198
Occhio di cane	199
Paesaggio interiore	200
Pelle	201
Saggio la cartuccia della penna	202
Senza titolo	203
Sintassi	204
Sogno nero	205
Stamattina, la piccola F/flora	206
Veduta della piazza	207
 * * *	 209
Nëna dhe gjarpëri	210
Zogu i përhitur, vdekja	211
Anarkisti në peizazh	212
Rrëfimi për borën	213
Babai im i ndryrë	214
Ëndrrat më vizitojnë lituanisht	216

I shkretë deti Kvarneri	217
Kënga e mjegulluar	218
Kronika e fundit	220
Mëndafsh mesnate	222
Mëngjesit, F/lorë e vogël	223
Morrison ne kolazh	224
Narcisi verior	225
Palimpsest	226
Pulëbardha	227
Vendi që pret gjithmonë	228

Buvinas	231
Įrašyta namuose	233
Karo daina apie meilę	235
Palimpsestas (1990-1995)	236
Paskutinė kronika	238
Juodas sapnas	240
Lenta	241
Neįprastas degėsių kvapas	242
Varpai	243
Vieta kuri visuomet laukia	244

Kriegsgedicht über die Liebe	247
Status praesens	248
Das klare Gedicht	249
Die Fremden	250
Die parallele Welt	251
In der Dämmerung entkleiden wir uns	252
Meine Stadt Pula	253

Ce matin petite F/flore	255
Le lieu qui toujours attend	256
Mère et couleuvre	257
Morrison en collage	258
Narcisse Boréal	259
Auréola dos filhos da puta	261
O mar deserto de Kvarner	263
Monumento al patrujo, 1991.	265
Od nich pochodzimy	269
Anatomija, anatom i ja	271
Arkadija	272
Bez naslova	273
Borealni Narcis (Status praesens)	274
Citat iz Siraha	275
Crni san	276
Da nisi čarobnica	277
Daska (Brza daska, Razumiješ me)	278
Dnevnik	279
Dokle maleni raste	280
Domaći zapis	281
Drukčija pjesma	282
Drvosječe	283
Galeb	284
Greta	285
Izabela	286

Jasna pjesma (Jasna pjesma, kakav zaziv)	287
Jesen s Vukovarom i tišinama hrvatskim (Jesen s Vukovarom)	288
Jezero	289
Jutros, mala F/flora	290
Kip domovine, 1991.	291
Konji	293
Kormilari	294
Koža	295
Kroz poljanu	296
Kurvinski svetokrug	297
Kušam naboj pisala	299
Lažno lice pokore	300
Lektira, zavjetni kovčeg (Zavjetni kovčeg)	302
Letiš velikim zrakom	303
Ma/g/lena pjesma	304
Majka i zmija	306
Mali abecedarij	307
Medaljon (Kućni pritvor)	319
Mjesto koje uvijek čeka	320
Moj zaključani otac	321
Moja Pula	322
Morrison u kolažu	323
Nećeš magistrale	324
Neobičan miris paljevine	325
Nisi nebesko	326
Noćim u suncu	327
Nova rastem	328
O suživotu, pušeci (Anarhist u pejzažu)	329
Od njih smo potekli	331
Orao	332
Otuđeni pčelar	333

Palimpsest (Palimpsest [1990-1995];	
Palimpsest, krhka odjava)	334
Paralelni svijet	335
Perunika	336
Pijani kantor, naš krstitelj (Muški vrisak)	337
Pjevna si	338
Plaha (Ne moliš plaha)	339
Plišani zečić	340
Pod Goricom grob	341
Poetika, odjek zebnje	342
Pollock	343
Posljednja kronika (Mala lirska kronika)	344
Priča o snijegu	346
Prisuće	348
Pseće oko	349
Pusto Kvarnersko more	350
Raspuklo se, antologičari!	351
Ratna pjesma o ljubavi	353
Retorička pjesmica	354
Ritam cvijeta (Anatomija cvijeta)	356
Ruke	357
Sanduk	358
Sintaksa	359
Siva ptica, smrt	360
Snub	361
Strah, diže se noć	362
Stranci	363
Svila ponoći	364
Te slutim	365
Ti si što nisam	366
Topla sam	367
Trudna i sama	368

U crnom	369
U litavskom pohode me snu	370
U njenom svijetu	371
U suton se svlačimo	372
Unutarnji pejzaž	373
Ususret obliku vedrine	374
Veduta trga	375
Veslači	376
Višnja s neba	377
Voliš psalam	378
Zvona	379

<i>Prevoditelji / Translators</i>	381
<i>Napomena</i>	382
<i>Note</i>	383
<i>Bilješka o autoru</i>	384
<i>Note about the author</i>	386

Do sada objavljeno u *Maloj knjižnici DHK*:

1. Zvonimir Balog: *Pjesme za prvu ruku*
2. Milorad Stojić: *Klonda*
3. Višnja Stahuljak: *Soneti*
4. Ana Horvat: *4 počela*
5. Stjepan Gulin: *Katapult*
6. Diana Rosandić: *Moj moza[i]k*
7. Alojz Majetić: *Odmicanje pučine*
8. Ciril Zlobec: *Lovac vlastitog života*
9. Sanjin Sorel: *Ljubavi*
10. Vesna Parun: *Bubnjevi umjesto srca*
11. Miroslav S. Mader: *Lirski susjed*
12. Anđelko Novaković: *Lada od krokanta*
13. Zvonko Kovač: *Raznoliko pjesništvo*
14. Jakša Fiamengo: *Ljestve Jakovljeve*
15. Ivan Golub: *Dušom i tijelom*
16. Ivan Rogić Nehajev: *Pabirci i po koja pjesma*
17. Nada Iveljić: *Noćna smjena*
18. Mladen Bjažić: *Zlarinski čajku*
19. Tomislav Milohanić: *Da se oganj ne ugasi*
20. Ivo Dekanović: *Odsjaj skrivenog*
21. Lana Derkač: *Šuma nam šalje stablo e-mailom*
22. Mladen Machiedo: *Dvostruka milost*
23. Ante Stamać: *Zapravo, Šoljan*
24. Branimir Bošnjak: *Žanrovi žudnje*
25. Ljerka Mifka: *Dahom obasjana*
26. Gojko Sušac: *Knjiga štita*
27. Ilica Župan: *EXAT 51 i drug[ov]i*
28. Silvija Šesto: *Ester i bageri*
29. Goran Rem: *Film*
30. Strahimir Primorac: *Prozor u prozu*
31. Saint-John Perse: *Poezija*
32. Luko Paljetak: *Sonetarni glas*
33. Božica Jelušić: *Rukavica soneta*
34. Toma Podrug: *Popodne*

35. Ljerka Car Matutinović: *Versi o nepotrošivoj ljubavi*
36. Petar Opačić: *Izostavljeno vrijeme*
37. Stijepo Mijović Kočan: *Na bijeloj ladi*
38. Drago Štambuk: *Staklena šuma*
39. Višnja Machiedo: *Drugi život*
40. Davor Šalat: *Uspavanka pod pepelom*
41. Stjepan Šešelj: *S juga glasnik*
42. Daniel Načinović: *Krotitelj riječi*
43. Hrvoje Čulić: *Oni koji bdišu*
44. Božidar Prosenjak: *Čitanje tragova*
45. Neda Miranda Blažević-Krietzman: *Mappa Mundi*
46. Srećko Lipovčan: *Vrijeme nevremena*
47. Antun Pavešković: *Hrvatski književni prostor*
48. Dunja Detoni-Dujmić: *Bluzeri*
49. Zvonimir Husić: *Utiha srca*
50. Ljerka Schiffler: *Kasne ure*
51. Nikola Đuretić: *Kao zvuk otoka*
52. Ivan Slišurić: *Munje i blagovijesti*
53. Zlatko Tomićić: *Dolazak Teurga*
54. Bruno Popović: *Čamac za veslanje*
55. Ivan J. Bošković: *Protiv zaborava*
56. Dunja Robić: *Poezija*
57. Josip Cveni: *Volim drugu obalu*
58. Helena Peričić: *Domnana i bijele ovce*
59. Vinko Grubišić: *Volitve*
60. Márió Papp: *Kraj pustolovine*
61. Mile Maslač: *Pod vatrom ognjišta*
62. Siniša Vuković: *Petrâda*
63. Sonja Tomić: *Missa litteraris*
64. Sead Begović: *Književni meridijani*
65. Božica Zoko: *Crveno more*
66. Ana Horvat: *Podsuknja*
67. Tomislav Marijan Bilosnić: *Odisejeve pjesme*
68. Mladen Machiedo: *O da sam...*
69. Grozdana Cvitan: *Psi rata i druge beštije*
70. Mirko Ćurić: *Nemir*

Nakladnik
Društvo hrvatskih književnika

Za nakladnika
Stjepan Čuić

Korektura
Nada Brnardić

Priprema za tisak
Krešo Turčinović

Naslovna stranica
Borben Vladović
Krešo Turčinović

Tisak
Grafički zavod Hrvatske d.o.o., Zagreb

Prva knjiga Knjižnice DHK
objavljena je 1908. godine –
»Pjesme« Silvija Strahimira Kranjčevića

Ova je knjiga objavljena uz potporu
Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 651568.

Prosinac, 2007.

ISBN: 978-953-278-003-1